

38
68

LACĂRA

UL XVII
694
EPTEMBRIE 1968

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

O IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE ÎN DEZVOLTAREA VITICULTURII MONDIALE

Interviu cu acad. prof. Gherasim CONSTANTINESCU

Cel de-al XII-lea Congres internațional al viei și vinului, care s-a desfășurat zilele acestea la București, a constituit o prestigioasă manifestare a colaborării internaționale în domeniul științei și tehnicii viticole, prilejuind totodată o reafirmare a nivelului înalt al viticulturii românești.

— Vă rugăm să vorbiți cititorilor «Flacării» despre semnificația și importanța congresului.

— Se poate afirma, de la început, că reuniunea de la București, la care au luat parte 300 de delegați din 32 de țări, a prilejuit, atât prin proporțiile ei cât și prin vasta gamă a problemelor abordate, una dintre cele mai importante dezbateri care au avut loc vreodată în acest domeniu. Cele 10 rezoluții adoptate de congres reprezintă tot atâtea linii directoare pentru realizarea unor noi progrese în viticultura mondială.

Timp de o săptămână, savanți, tehnicieni, directori de instituții specializate, economiști, și-au confruntat ideile, împărțându-și reciproc experiența în activitatea științifică și practică.

— Cum s-a reflectat la congres experiența românească în acest domeniu?

— După cum știți — și despre acest lucru s-a vorbit la congres — țara noastră își dezvoltă ritmic viticultura, realizând succese remarcabile prin extinderea plantațiilor mari de tip industrial. Desfășurând lucrări de raționare și microrăționare, folosind metodele cele mai avansate de lucru, noi am reușit să specializăm producția în concordanță cu vocația naturală a terenurilor. La baza promovării viticulturii științifice de tip nou se află propriile noastre studii îndelungate de ampelografie asupra sortimentului de soiuri roditoare și portaltoi. Tocmai această orientare a atras atenția specialiștilor străini, a căror participare masivă la lucrările congresului se expli-

că prin interesul lor față de experiența românească. Cu deosebire s-au bucurat de aprecieri creșterile mari de suprafețe în sistem insular, de masive, pe care se sprijină dezvoltarea industrială a viticulturii noastre. De altfel așa se explică faptul că, atât prin suprafața viticolă totală cât și prin realizările obținute în producție și productivitate, dar mai ales în ameliorarea calității vinurilor, viticultura românească ocupă în prezent locul al șaselea în lume, clasându-se imediat după cele din Italia, Spania, Franța, U.R.S.S. și Turcia.

— Premiul clasa A care vi s-a decernat de către Oficiul internațional al viei și vinurilor pentru monumentală dv. lucrare «Ampelografia României», ca și alegerea dv. ca președinte al O.I.V., este o mărturie a aprecierilor generale.

— Este în primul rând un omagiu adus României socialiste și specialiștilor ei, care au realizat un adevărat salt și în domeniul viticulturii. Faptul că un reprezentant al țării noastre a fost ales în unanimitate ca președinte al forului cel mai înalt al viticulturii mondiale este, desigur, semnificativ.

— Vă rugăm, în încheiere, câteva considerații, în calitate de dv. președinte, al viitorului congres.

— Congresul al XIII-lea se va ține în Argentina, în 1971. Trebuie precizat că pe ordinea de zi vor figura multe din problemele ridicate pentru prima oară la congresul de la București, urmînd ca ele să fie aprofundate prin ample dezbateri. Se vor aborda de pildă teme majore ca: fiziologia aplicată la cultura vitei de vie, ecologia viticolă, metode tehnologice speciale de condiționare a vinurilor și altele. Oricum, aprecierea unanimă de care se bucură în prezent viticultura noastră este încă un îndemn pentru ridicarea ei pe trepte înalte.

B. DICU

Ing. ATANASIE BOANĂ, șef de producție la Direcția generală construcții-montaj — București

— Care sînt blocurile de locuințe pe care le-ați terminat și predat în ultimele zile?

— Încep cu cele din Drumul Taberei. Trei din ele (Z 6, Z 12 și Z 13) au și fost preluate de locatari. Fiecare bloc (parter plus 10 etaje) este alcătuit din 66 apartamente cu câte 2 sau 3 camere; la fiecare etaj, o garsonieră. În cartierul Berceni a fost terminat un bloc (E 5) cu 60 de apartamente, altul (F 6) cu 40 apartamente, un al treilea (F 7) cu 20 apartamente și un al patrulea (A 8), parter plus 10 etaje (44 apartamente). În cartierul Șulea s-au predat pentru a fi date în folosință blocurile D 4 A (88 apartamente) și C 13, cu 60 apartamente.

— Care sînt perspectivele?

— La sfîrșitul acestui trimestru numărul apartamentelor date în folosință în Capitală de la începutul anului va fi de peste 8 500. Ultimele blocuri sînt în stadiul de finisare. Pînă la sfîrșitul lui '68 așa cum e prevăzut, vor fi gata 13 400 apartamente.

CONSTANTIN DUMITRACHE, director general al uzinelor «Vulcan»

— Cu ce realizări ați încheiat primul semestru al acestui an?

— Cu toți indicatorii de plan realizați și depășiți: 2,1% la producția globală, 7,1% la producția marfă. Planul de export este de asemenea depășit cu 6,9%. A intrat în funcțiune (cu câteva luni înainte) o nouă și modernă hală de fabricație (5 400 mp), în care producem subansamblurile cazanelor de abur.

LUCA MINA, inginer șef al Întreprinderii de material didactic

— Se redeschid școlile. Ce material didactic nou, fabricat de dv., vor găsi elevii în laboratoarele școlare?

— Pe lângă materiale de un tip mai vechi, îmbunătățite însă prin reproiectare, în raport cu dezvoltarea științei, am livrat o seamă întreagă de noutăți. Astfel, pentru demonstrarea legilor fizice am pus în prezent la dispoziția elevilor școlilor de cultură generală: «Mașina centrifugă cu accesorii», «Rezistența în trei decade», «Radiometrul», un set de planșe electrice, o trusă emisie-recepție, un «panou complet fotodiode» etc.

CRONICĂ

Sînt om al unui secol care încheind un mileniu are a duce la apoteoza culturii și civilizației umane, secolul în care s-au învins taine impenetrabile ale naturii, omul izbutind să-și depășească propria natură și fiind în pragul cînd e gata să-și depășească propriul univers, ca să ajungă în spații astronomice, în zone aproape abstracte. Ne aflăm poate în fața unei ere inimaginabile, a întîlnirii cu ființe însuflețite, de pe alți aștri, purtători, poate, a unor culturi și civilizații mai mari decît ale noastre.

Ce este sigur însă, deși uneori se uită, este că oamenii care dau același înțeles cuvintelor, pot și trebuie să se înțeleagă.

Mă exprim ca om al unui secol care pe lângă triumfuri și glorie a adus omenirii suferințe amare și aproape continuu. N-aș dor să fi trăit alt timp al istoriei rămînd legat de vremea mea cînd de amintirea mamei mele.

În această vreme s-a zburat prima oară cu avionul, s-au trimis știri fără fir, apoi imagini dintr-o parte în alta a planetei — și de la o mie și altă mie de metri cîștigă cu anevoie pe verticală, omul a făcut deodată un salt supraomnesc în cosmos.

Dar în aceeași vreme, primul mele amintiri mari de copil sînt ale războiului. Cînd într-o parte cînd în alta a lumii, oamenii s-au hărțuit, aproape fără oprire.

Am sperat și sper încă să nu fie de ajuns, să fi plătit tot tributul Jiniștii de astăzi și fericirii viitoare — a mea cît se merge poate, a celor de după mine toată!

Mă exprim ca om și ca român cetățean al unei țări modeste cîntînd și numărînd. Dar sînter cu toții oameni și indiferent de numărul nostru, un om este eg cu omul, fără numărătoare.

Sînt profund convins că, acum mai mult decît oricînd, ne dat răm unii altora respect și loialitate, credință în țelurile comune.

Ca om și ca român, subscriu în întreg fondul ei la politica partidului nostru comunist, e primată în Declarația Marii Adunări Naționale și în cuvîntări ținute de tovarășul Nicolae Ceaușescu, din care îmi iau îngduința să citez aici: «Partidul nostru a acționat și acționează pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările socialiste».

Radu TUDORA

E. RACOVIȚĂ:

O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTERE

Anul acesta a fost bogat în aniversări românești cu răsunet mondial. Să-i adăugăm centenarul nașterii prof. Emil Racoviță, savant român de numele căruia este legată întemeierea biospeologiei, științei care studiază viața ce se desfășoară în peșteri.

S-a născut la 15 noiembrie 1868 la Iași, unde urmează cursurile preuniversitare avînd ca dascăli pe Creangă, Poni, Xenopol, Lambrior, Cobălcescu. În timpul studiilor întreprinse apoi în Franța activează în rîndurile socialiștilor români din Paris și ia parte la primul Congres al Internaționalei a II-a, prezidat de Friedrich Engels.

La 16 august 1897, vasul explorator «Belgica» se îndreaptă spre Polul Sud de unde, după numeroase și grele încercări, se va întoarce în martie 1899, expediția bucurîndu-se de o reușită deplină.

Cu această ocazie se descoperă o mică insulă care, la propunerea lui Racoviță, primește numele de Insula Cobălcescu, în amintirea dascălului ce i-a îndrumat primii săi pași spre studiul naturii.

În 1904 se produce o cîntură decisivă în cariera științifică a lui Racoviță. Avînd ocazia să cerceteze în acest an unele peșteri din Insulele Baleare, el descoperă câteva mici animale cavernicole care-i deschid drumul spre știința nouă, denumită de el biospeologie. Împreună cu un colectiv de naturaliști, el cercetează sistematic peșterile din Pirinei, Algeria, Corsica și mai tîrziu din România.

La propunerea sa, în 1920 ia ființă la Cluj primul institut de speologie din lume, apoi transferă în acest oraș centrala cercetărilor speologice și redacția revistei «Biospeologica», instituții ce-și aveau sediul la Paris. Tot în 1920 întemeiază Societatea de științe din Cluj, apoi Cercul Ronsard, destinat răspîndirii limbii și culturii franceze în Transilvania.

Datorită vederilor sale înaintate, Racoviță e considerat un precursor care a depășit cu mult epoca în care a trăit, iar centenarul nașterii sale a fost înscris în calendarul sărbătorilor U.N.E.S.C.O.

Prof. C. SIMIONESCU

MITINGUL JUBILIAR AL TINERETULUI

Săptămîna aceasta, la Teatrul de vară «23 August» din Capitală, mii și mii de tineri au primit în mijlocul lor pe tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer, Chivu Stoica, Virgil Trofin, Leon-te Răutu, Dumitru Popa, Dumitru Popescu și au sărbătorit împlinirea a 20 de ani de la inaugurarea primelor șantiere naționale de muncă voluntară.

A fost o grandioasă manifestare de elan patriotic la care și-au dat întâlnire două generații de brigadieri, cei cărora în urmă cu două decenii le-a fost încredințată onoarea și răspunderea istorică de a inaugura primele șantiere naționale, și cei de azi, care, răspunzînd chemării partidului comunist, s-au avîntat în muncă cu elan tineresc. Împletindu-și glasurile, ei și-au manifestat adîncă dragoste față de partid, asigurîndu-l că și de acum înainte vor răspunde prezent la toate chemările sale, că vor fi permanent în slujba patriei, sub conducerea Partidului Comunist Român!

În aplauzele puternice și entuziaste ale miilor de participanți, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat. Cuvintele secretarului general al partidului au fost subliniate în repetate rînduri cu urale și puternice aplauze.

Însuflețitoarea manifestare a constituit o unanimă și fierbinte adeziune a tineretului la politica internă și externă a partidului nostru, politică pe care tineretul o urmează neșovăitor.

CONTRIBUȚIA NOASTRĂ

Ca într-o singură suflare, întregul nostru popor a subscris cu entuziasm și fermitate la conținutul Declarației Marii Adunări Naționale, la cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale celorlalți conducători de partid și de stat cu privire la politica noastră internă și externă. Ne-am convins încă o dată de principalitatea cu care partidul și guvernul mîitează pentru crearea unui climat sănătos, de înțelegere și încredere reciprocă între țările socialiste. Această politică, profund internaționalistă, profund umanistă, ține seama de interesele noastre ale tuturor, de unitatea țărilor socialiste, de menținerea păcii în lume. Iată de ce îmi exprim deplinul acord, angajîndu-mă să

muncesc cît mai bine, să lupt cu mai multă dîrzenie pentru îndeplinirea exemplară a atribuțiilor mele profesionale.

Nicolae CONSTANTIN
sudor, șef de brigadă la uzinele «Semănătoarea»

ADEZIUNE ȘI CREZ

Constantin Tăbăcuță e un bătrîn țaran care locuiește în fundul Munților Ciinenilor. De acolo, din mijlocul brazilor și pietrei, nu l-a răbdat inima și a vrut să-și exprime și el gîndurile și sentimentele. I-a scris tovarășului Nicolae Ceaușescu, iar eu am citit în «Scînteia»: «Ascultînd cu multă atenție discursurile dumneavoastră, am înțeles încă

o dată cît de înțeleaptă este politica partidului și cu cît devotament acționează pentru prietenie și frăție cu țările socialiste».

Nu e vorba aici numai de adeziunea deplină și firească a cetățeanului «de rînd», ci de un mesaj încărcat de multiple semnificații. În primul rînd, problemele contemporaneității preocupă *absolut* pe toți, acum, la noi, și fiecare ține să-și afirme crezul, hotărîrea fermă de a sta strîns unit în jurul partidului și politicii sale profund marxist-leniniste. În al doilea rînd, țaranul din fund de munte se oprește, din multitudinea de idei cuprinse în cuvîntările secretarului general, asupra aceleia care reprezintă una din cele mai importante preocupări ale partidului nostru — prietenia țărilor socialiste — și procedînd astfel vine să confirme nu atît adeziunea noastră a tuturor, cît crezul nostru, idealul nostru.

Dumitru D. BALAUR
director al TAROM

F

Prezentarea
grafică
Vasile
OLACCOPERTA NOASTRĂ
Toamnă sportivă.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — Int. 1744. TITLUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Științei».

GLOSSA

Faptul este de necontestat: cercetînd dramaturgia noastră de azi, anchetînd rece piese citite (sau scrise) la întîmplare, efectuînd deci un sondaj impersonal, ca un test de opinie, vom observa că personajele feminine se află în minoritate. Din două puncte de vedere: 1) numericeste. Într-adevăr, majoritatea eroilor sînt bărbați. Scorurile cele mai des întîlnite: 6 bărbați la 2..., 7 la 3..., 2) al forței intrinsecipate pe scenă. Într-adevăr, majoritatea protagoniștilor, faptilor care dezlîntuie drama și găsesc dezlegările sînt bărbați, femeile mulțumindu-se adesea a-i însoți. Așadar egalității existente constituțional în viață îi corespunde o flagrantă inegalitate în lumea imaginară. Situație, evident, neplăcută.

Și nu numai pentru spectatoare, care, obișnuite cotidian a se privi în oglindă, rivnesc să-și regăsească chipul pe scenă, dar, mai supărător încă, pentru spectatori. Aceștia doresc a întîlni (măcar) la teatru ființe de sex opus. De unde izvorăște fenomenul?

Poate dintr-un anume misoginism ce l-ar caracteriza pe autorii dramatici? Eroare. Cu alții mai puțin, cu alți amintii sînt departe de a nutri asemenea sentimente ostile femininătății. Îndrăznesc chiar — îngăduindu-mi fără aprobare dar și fără teamă de reprobaire a vorbi în numele colegilor — să zic: dimpotrivă... Atunci de unde, de unde oare această injustiție statornică pe scindurile purtătoare de imagini? Să căutăm.

Mai întîi, probabil, dintr-o istorie. O istorie a teatrului de aici și de oriunde, de ani și de-acum două veacuri, și care a înrădăcinat (spre disperarea cronică a personalului feminin din toate teatrele, fără excepție de țări) o disproporție uluitoare ca un «numerus clausus» întru genurile eroilor. Gîndiți-vă de pildă că «Hamlet» a fost înzestrată de către Shakespeare cu numai două femei (Regina și Ofelia) contra un contingent masiv de bărbați; sau că «Scrisoarea pierdută» pune față-n față pe coana Zoița (dămă bună, dar alii de singură...) cu o duzină de reprezentanți ai masculinității. Iar dacă mai punem la socoteală figuranții din tabloul electoral, toți alegători, deci bărbați multilateral, și nu numai politici.

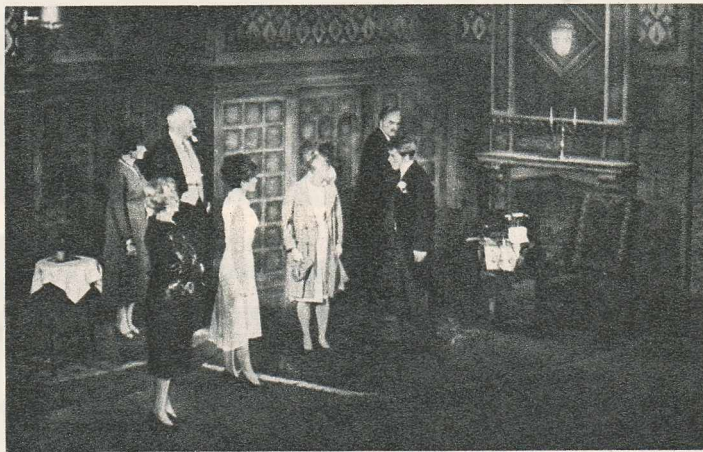
În sfîrșit, e de remarcat că existența femeii a fost, este și, sperăm, va fi veșnic legată de existența erotismului. A o înfățișa în teatru lipsită de trăsătura sus și academic rostită înseamnă a săvîrși nu numai un fals ci și un act emanent întristător. (S-ar putea reproșa că formulez o prejudecată — nu zic nu — dar e o prejudecată la care țin cu dinții.) Or, fie din gîndire excesivă, fie dintr-un bisericism laic, eroinele sînt foarte adesea vidate de sensibilități, și de-aici de sensibilitate, și de-aici de sens. Interesantă de altfel (și revelatoare, cred, pentru chestiunea în discuție) această trecere firească, fără trepte și inevitabilă, la femei, între sensual și sens.

AI. MIRODAN

▲ Artiștii maghiari pe peronul Gării de Nord.

▼ O scenă din spectacolul «Csibe» de Moricz Zsigmond.

VESTIGII
PREȚIOASE

Pe malul lacului Bugeac (sud-estul Dobrogei) arheologii au scos recent la lumină o necropolă aparținînd unei populații care a trăit prin aceste locuri între secolele V și III î.e.n. În morminte s-au descoperit numeroase vase de ceramică lucrate de geți și de greci.

Nu departe de Bugeac, la Gîrlîța, s-a descoperit de asemeni un cimitir feudal cu obiecte de ceramică aparținînd culturii Dredu, caracteristică perioadei formării poporului român.

Altă necropolă a fost descoperită la Mangalia. A aparținut unei populații din secolele II-IV e.n. Tot aici s-a găsit un sarcofag cu podoabe de aur, perfect conservat. Vechimea: 2 000 de ani.

F.U.

COLECȚIE
DENDROLOGICĂ

Simeria a devenit vestită peste hotarele țării pentru marmur de Alun, Rușchița, Moneas și Banpotoc. Dar aici, la Simeria, se află și cel mai întins și mai interesant parc dendrologic din țară. Pe cele peste 70 hectare ale sale se întretaie toate meridianele lumii. Cel peste 800 colecții dendrologice s-au aclimatizat bine aici. Printre speciile rare se numără de pildă bradul Façonian din China, chiparosul de Nutka, molidul înțepător japonez, Toreia din California și Alvița din India, Magnolia cu frunza gigantică din America de Sud și altele. Aceste specii nu pot fi văzute în alt loc din țara noastră.

Carol BOR

INSTANTANEE

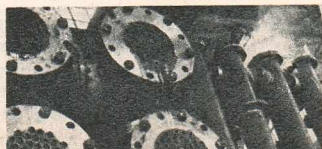
DUMINICĂ. Palatul pionierilor din București. Aici copiii pot găsi fel și fel de distracții; bineînțeles, care mai de care mai instructive. De data aceasta pe fotoreporter l-a atras cartingul (foto: Lică Iosif).

LUNI. Fotografia s-ar putea intitula «Așa începe accidentul». Organele de miliție pot citi cu ușurință numărul 2 B 9068, care a dat dovadă de atîta ușurință în nerespectarea legii la parcare (foto: V. Bărcă).

MARȚI. Și la Întreprinderea de construcții metalice și aparataj din București toamna n-a venit cu mîna goală: ea a adus noi instalații moderne, necesare termoficării (foto: I. Lică).

MIERCURI. Zile de toamnă în Piața Unirii din București. Zile de toamnă pline, cu o aprovizionare mulțumitoare și cu pepeni extrem de îmbietori (foto: P. Dumitrescu).

JOI. Rețeaua comercială a reștiului s-a îmbogățit și nizat cu un nou magazin. De aceasta de produse cosmetice, lapțișor de matcă, polen și (foto: D. Petre).

ORADEA. La secția din Valea lui Mihai a fabricii de conserve «Avântul» a intrat în probe tehnologice o nouă și modernă linie de fabricație, care va prelucra pe sezon 6 500 tone roșii.

PIATRA NEAMȚ. Constructorii au terminat Sala sporturilor, clădire monumentală, cu o capacitate de 3 000 locuri. Ea ocupă o suprafață de 1 000 mp.

CLUJ. Pe lângă numărul mare de locuințe ridicate din bugetul statului, constructorii clujeni au prelat de curînd 80 de apartamente proprietate personală. Se

apreciază că aceste locuințe au fost bine executate.

CONSTANȚA. În zona industrială a orașului a început turnarea fundațiilor unei mari și moderne fabrici de ulei, cu o capacitate anuală de 22 000 tone, precum și a unei fabrici de bere, cu o capacitate anuală de 400 000 hectolitri.

PLOIEȘTI. S-au terminat lucrările de construcție ale grupului școlar energetic, care va avea 16 săli de clasă și mai multe laboratoare.

În același timp, în cartierul Ploiești-

Nora s-a terminat construcția sălii de gimnastică a Liceului nr. 6.

Grupul I Construcții-Ploiești a primit planurile blocurilor de locuințe ieftine ce se vor ridica în oraș. Primul va fi construit în cartierul Ploiești-Nord, al doilea în Ploiești-Vest.

BRAȘOV. La uzina de autocamioane a fost dată în folosință prima linie de transport cu sistem pneumatic. Cu această linie, lungă de 150 metri, se face legătura între oțelărie și laboratorul de analize. Noua instalație constituie expresia unei tehnici avansate în acest domeniu. Proiec-

tele și execuția aparțin uzinei.

A început să lucreze cu întreaga capacitate noua stație de criblură a fabricii «Temelia». Se asigură astfel valorificarea superioară a pietrei rămase din sortarea calcarului pentru var și o sporire a producției de 10 000 tone anual.

BUPEA. Constructorii execută finisarea clădirii destinate noii policlinici. Ea va cuprinde 154 de încăperi destinate cabinetelor de consultații, laboratoare, săli de așteptare etc.

Sînt avansate și lucrările noii stații locale de salvare.

FOTOCOMENTARIU

de Bazil DUNĂREANU

Toamnă...

Se spune — anotimp ploios, plumburiu, cu frunze pornite în bejenie, și se înțelege prin asta un strop de tristețe, de pesimism. Și totuși nu-i așa. Toamna n-a fost văzută niciodată circulînd singură pe străzi. În cincisprezece ale lunii care o naște ea se întilnește la fiecare pas cu primăvara, care poartă pe față zîmbetul florilor, în suflul puterea soarelui și pe umeri ghiozdane cu lumină. E adevărat, toamna (guturaiul, și încă un an care se duce) trebuie trecută în catalog la... prezențe motivate. Dar n-ai cum fi trist, pentru că ștafeta e lângă tine și trebuie s-o pregătești.

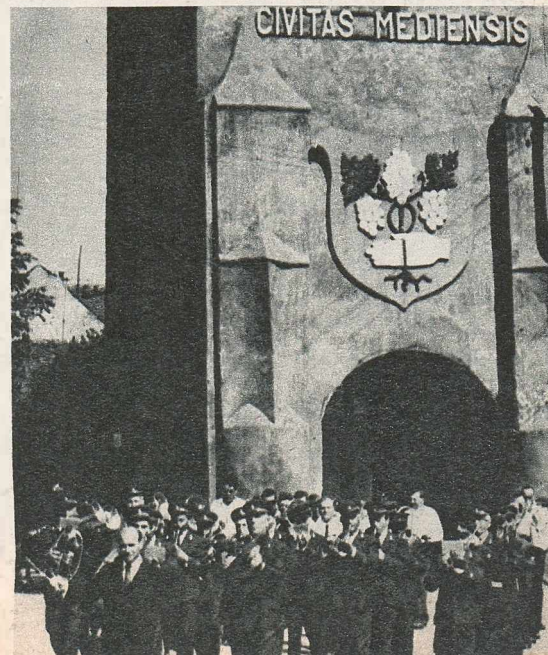
NE PARE BINE CĂ...

...Biblioteca pentru toți a introdus sistemul abonamentelor pe șase luni, un an sau permanente la toate volumele sau numai la titlurile noi (fără reeditări).

...tot mai mulți artiști amatori își deschid expoziții personale. Recent am văzut o astfel de expoziție la Casa de cultură a sectorului 5, a medicului C.I. Rădulescu, care ne-a încântat prin varietate și colorit. De ce nu scrie critica de specialitate nimic despre astfel de expoziții?

...au reapărut în librării și la chioșcuri de ziare fotografii de artiști. Scoase în bune condiții grafice de Editura Meridiane, «pozele» aduc — ceea ce e pozitiv — și câteva elemente de cultură cinematografică, fiecare fotografie conținînd pe verso date șumare despre actor, filmografie etc.

...în București se va deschide o nouă sală de expoziție pe Calea Victoriei 58, în localul fostului magazin de articole medicale. Vom vedea astfel expuse în plin centrul Capitalei, în loc de casele, tăvițe renale, seringi și alte accesorii medicale, opere de artă.

La Mediaș a avut loc primul concurs al fanfarelor din județul Sibiu — singurul loc din țară unde aproape toate comunele mai mari au câte o fanfară și în care tradiția genului s-a păstrat neintinată de-a lungul multor decenii. Concursul (inițiativa lui aparține Comitetului județean pentru cultură și artă-Sibiu) s-a desfășurat în parcul Graveln din Mediaș. Au participat 14 formații (unele cu o vechime de peste 50 de ani), cuprinzînd peste 300 de instrumentiști. Premiul I a revenit fanfarei din Apoldu de Sus.

Fotografie de
M. BUCHFELNER

DESPRE

ADAS

(VI)

Printre numeroasele măsuri de prevedere la îndemina oricărui cetățean se află și asigurările de bunuri ce se pot încheia la ADAS, în condiții avantajoase. Despre aceste asigurări am primit amănunte din partea tov. PAVEL ȘTEFAN, directorul direcției asigurări de bunuri din Direcția generală ADAS.

Red.: Solicităm, mai întii, câteva precizări generale cu privire la rolul și aplicabilitatea asigurărilor facultative de bunuri.

P.Șt.: Cei ce doresc să ia o măsură de prevedere pentru cazurile cînd avutul lor ar fi supus diminuării sau distrugerii, ca urmare a unor cauze neprevăzute, se pot adresa Administrației Asigurărilor de Stat, care le pune la dispoziție diferite forme de asigurare menite să satisfacă interesele cetățenilor cu compensarea pagubelor suferite. Socotesc util să precizez că numărul celor ce încheie asigurări de bunuri la ADAS este în continuă creștere. Aceasta dovedește utilitatea ce o reprezintă pentru cetățeni asigurările pe care le practicăm.

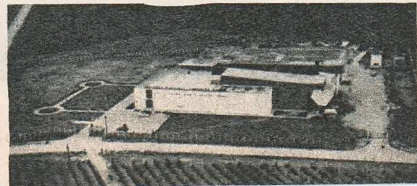
Red.: Poate fi vorba de asigurări de bunuri specifice oamenilor muncii de la sate și asigurări de bunuri cu destinație specială, cu alte cuvinte pentru cetățenii localităților urbane?

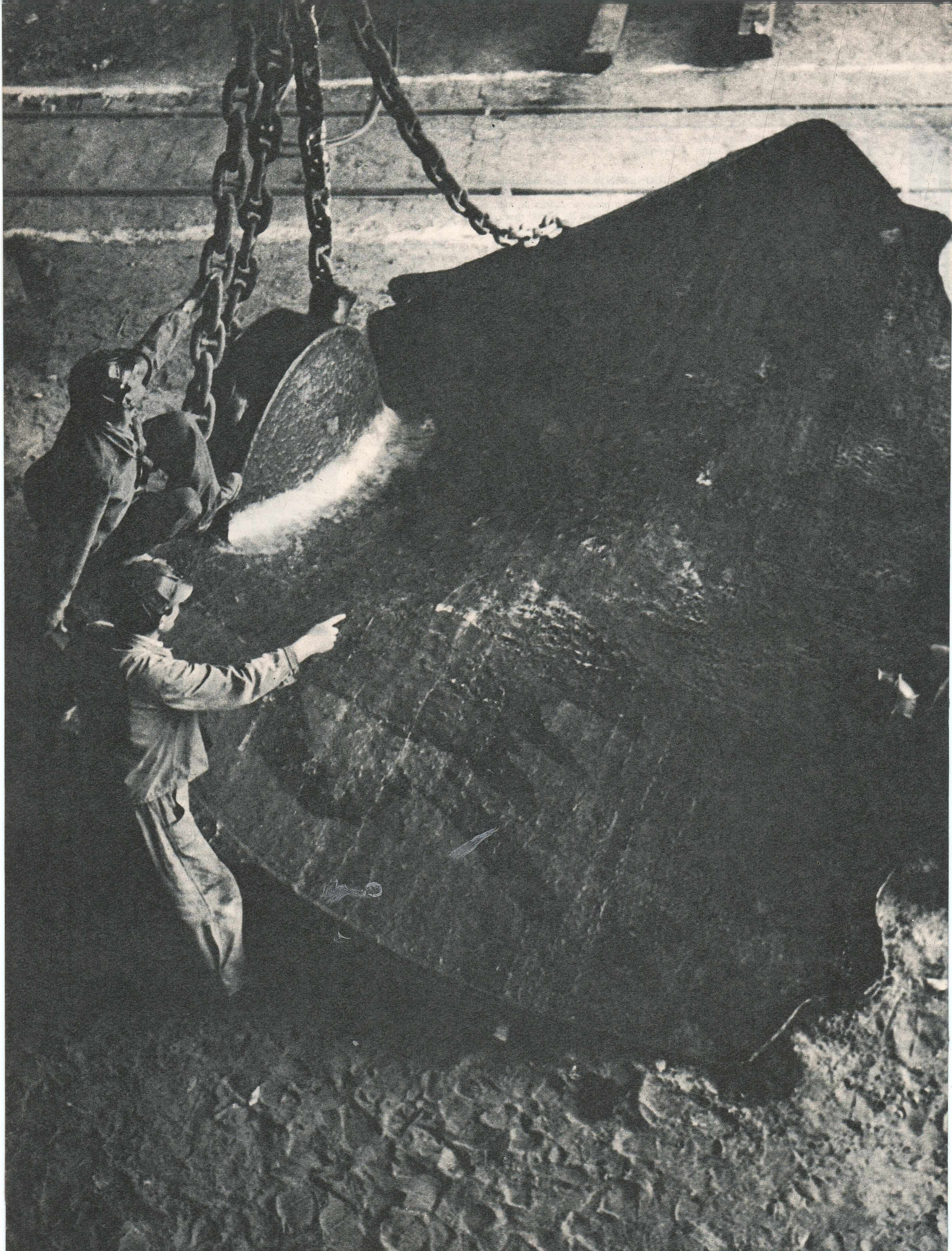
P.Șt.: Desigur, avîndu-se în vedere specificul asigurării, asigurarea facultativă a animalelor se solicită mai des la sate. Dar o astfel de asigurare poate fi încheiată și de cetățenii care locuiesc în orașe și posedă animale. Este doar unul dintre exemplele ce pot fi date ca răspuns la întrebarea de mai sus. Voi enumera câteva dintre denumirile unora dintre asigurările de bunuri practicate de ADAS: asigurarea complexă a gospodăriilor cetățenilor, asigurarea pașală, asigurarea autovehiculelor, asigurarea globală a proprietarilor de motocicluți etc. Din această sumară enumerare rezultă că, deși s-a avut în vedere introducerea unor asigurări SPECIFICE (pentru mediul urban sau pentru cel rural), nu există asigurări care să aibă o destinație exclusivă. În funcție de bunurile pe care le posedă, de interese, cetățenii pot solicita încheierea oricărei asigurări de bunuri.

În numerele viitoare ale revistei vom prezenta unele particularități, unele amănunte despre fiecare asigurare în parte, sperînd să răspundem în acest fel dorinței celor ce consideră util să ia o măsură de prevedere încheind o asigurare de bunuri la ADAS.

VINERI. Transformatorul portabil T.S.A.P.2, cu o putere de 11 km A și 5 trepte de reglare, a intrat în producție de serie la «Electrotehnica», îmbogățind gama produselor noi (foto: I. Ștefan).

SÎMBĂȚĂ. Două informații: așa arată Combinatul de vinificație Coțești, unde — ceea ce e tot atît de important dar mai puțin fotografic — a început «prelucrarea» noii recolte (foto: R. Constantin).

O pală a giganticei turbine.

INIMILE PORTILOR DE FIER

de M. HETCO
Fotografii de A. OSMULCHIEVICI

La Berceni, într-un capăt de București intrat de un timp și el în sfera marilor prefaceri industriale, am fost martorul nașterii primei turbine destinate Porților de Fier — o inimă de o putere gigantică, menită să supună și să oblige apele nestăvilite ale Dunării să producă energie.

Dimensiunile Uzinei de mașini grele, unitate de prim rang a industriei noastre, intrată în funcțiune de-abia cu doi ani în urmă iar la ora actuală aflată într-o continuă expansiune, dau vizitatorului cât de cât avizat certitudinea că aici într-adevăr cuptoarele și turnătorii (kilometri și kilometri de hale...) au făcut posibilă, și o vor face în continuare, turnarea celorlalte turbine din seria celor șase agregate proiectate la dimensiuni și forțe (178 MW fiecare!) cu care pînă acum industria noastră n-a mai fost confruntată. Seria celorlalte șase turbine va fi construită de iugoslavi.

Un prim succes, am văzut, a și fost consemnat: turnarea rotorului primei turbine, precum și a uneia din cele șase palete. Pînă la sfîrșitul anului urmează să se toarne alte trei turbine ale căror părți componente (rotor, palete, hidrogenerator etc.) vor fi transportate la Reșița pentru finisaj și montaj.

Momentul turnării rotorului și a paletei a fost un «suspense» la care au participat, pe lîngă cei «direct vizaiți» (300 de muncitori din cadrul turnătoriei), întreaga uzină, precum și oaspeți de la Reșița și Hunedoara.

— Cred și eu că nu a fost simplu — își amintește ing. Adrian Ionescu, șeful secției turnătorie. Trebuiau turnate în 10 minute cam 200 tone de oțel, atît cît cîntărește rotorul. Îngropată adînc în pămînt, forma rotorului era pregătită de mult timp cu cea mai mare precauție. Repet: în 10 minute trebuia turnată o cantitate de oțel, cea a masei rotorului, echivalentă cu greutatea a două locomotive diesel! Nu aveam căldări mai mari de 50 tone, așa că am fost nevoiți să turnăm de mai multe ori cu ajutorul a trei căldări de capacitați inferioare, ce se apropiau simultan, transportate de macarale. O șarjă rapidă a completat cantitatea necesară de oțel. Orice neglijență, orice imprecizie ar fi putut duce la accidente grave. Este meritul echipei conduse de Constantin Mușat (care ulterior a turnat paleta rotorului), a lui Neagu Briscan ori Teodor Stăte, muncitori de înaltă calificare, care zile și nopți, printr-un efort perseverent, au reușit să-și însușească o tehnică, după cum s-a mai arătat, inedită la noi. Un efort de autodepășire răsplătit din plin.

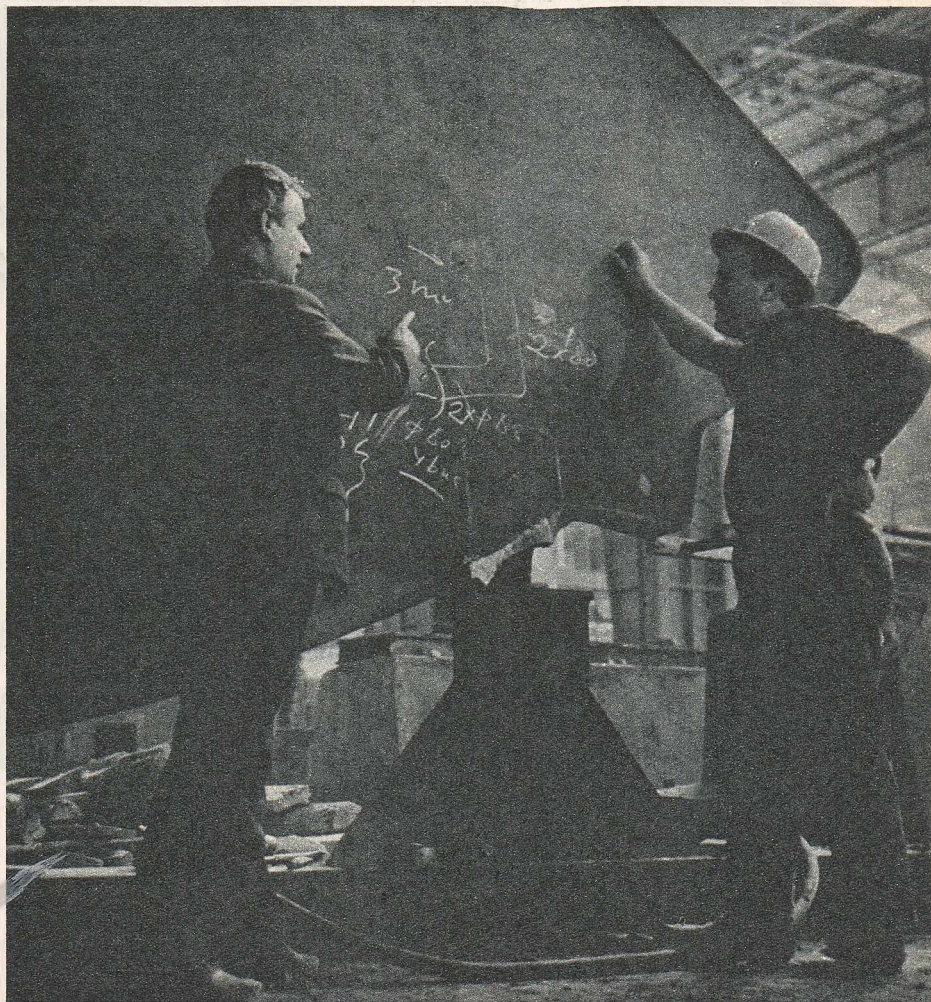
...La ora actuală se pregătește turnarea celui de-al doilea rotor («cît două locomotive diesel una peste alta...», nu pot să uit...), operație la fel de grea, la fel de «milimetrică» și, de ce n-am spune-o, la fel de riscantă ca și prima. Totuși nu mai este o premieră. Tracul, după cum au ținut să-mi confirme cei cîțiva maiștri turnători cu care am stat de vorbă, s-a consumat atunci, în zilele sfîrșitului de august.

Mai trebuie arătat că turbinele turnate la Uzinele de mașini grele din București sînt dintre cele mai mari de acest gen din lume. Gigantismul acestor piese pentru a căror finisare este nevoie de strungul reșițean, mare cît o clădire cu mai multe etaje, este ilustrat și de «amănuntul» că montarea definitivă a paletelor în flanșele rotorului nu se va executa decît pe șantierul de la Porțile de Fier. Montată complet la Reșița, turbina n-ar putea trece prin tuneluri, n-ar avea vagon și cale ferată pe măsură...

Așadar, U.M.G.B. (cum i se spune familiar uzinei din Berceni) produce la dimensiuni ciclopice. Dar gigantismul turbinelor necesare Porților de Fier nu este decît o etapă. La anul o nouă premieră, un nou prilej de confruntare între experiență și exigențele industriei moderne: turnarea unor turbine cu aburi, ultimă expresie a tehnicii în acest domeniu.

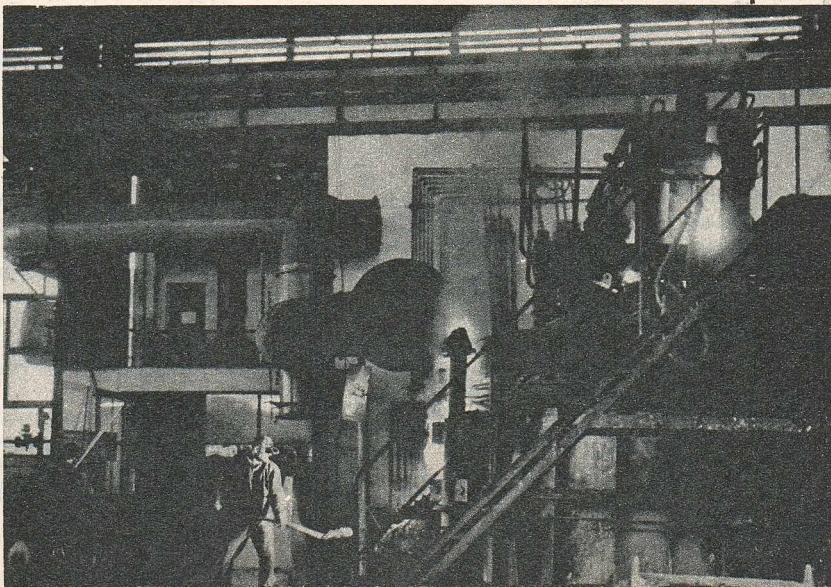

Între două probe, o clipă de odihnă (șeful de echipă Constantin Mușat)

Seminar ad-hoc. Lector: ing. Adrian Ionescu, șeful secției turnătorie.

Se alimentează cuptorul în vederea unei viitoare șarje.

LIVEZILE CU MERE DE AUR

REPORTAJ-ANCHETĂ DE GEORGE CIUDAN

Am fost într-un județ de o frumusețe dumnezeiască: Argeș. Am vizitat livezile cu mere de aur de la Ștefănești, Voinești, Valea Mare, Lerești, Cimpulung-Muscel. Am trecut și prin alte livezi din diverse județe ale țării. Acum, în această primă lună de toamnă, când livezile își arată splendecele lor policromii, acum, când se culeg merele, ai sentimentul că de dragul acestor întinderi de paradis soarele, sătul de cer, coboară în brațele lor pentru a le spori frumusețea și rodnicia.

Și totuși în livezile României mai este încă mult loc și pentru frumusețe, și pentru bogăție.

131 MEDALII DE AUR

După statisticile din vara lui '67, suprafața livezilor

noastre era de 386 000 ha. Numai în ultimii 12 ani unitățile agricole, avînd ajutorul susținut al statului, au plantat cu pomi circa 210 000 ha.

În primăvara acestui an, cu prilejul primului concurs pe țară al celor mai bune soiuri de mere și pere, 64 cooperative agricole, întreprinderi agricole de stat și stațiuni experimentale s-au acoperit de glorie. Li s-au acordat 131 medalii de aur, 115 de argint și 9 de bronz. A plouat cu medalii.

Toate acestea ne bucură. Dar de un șir de ani pomicultura noastră — deși s-au depus eforturi susținute — nu s-a dezvoltat pe măsura cerințelor. N-am reușit să acoperim complet nici nevoile interne ale consumului de fructe și am rămas mult datorii exportului atît în ce privește cantitatea cît și calitatea.

După investigațiile pe care le-am făcut, se pare că de acest lucru sînt perfect conștiente majoritatea urzătorilor pomicele din țara noastră.

DE LA ARGEȘ SE POATE ÎNVĂȚA MULTE

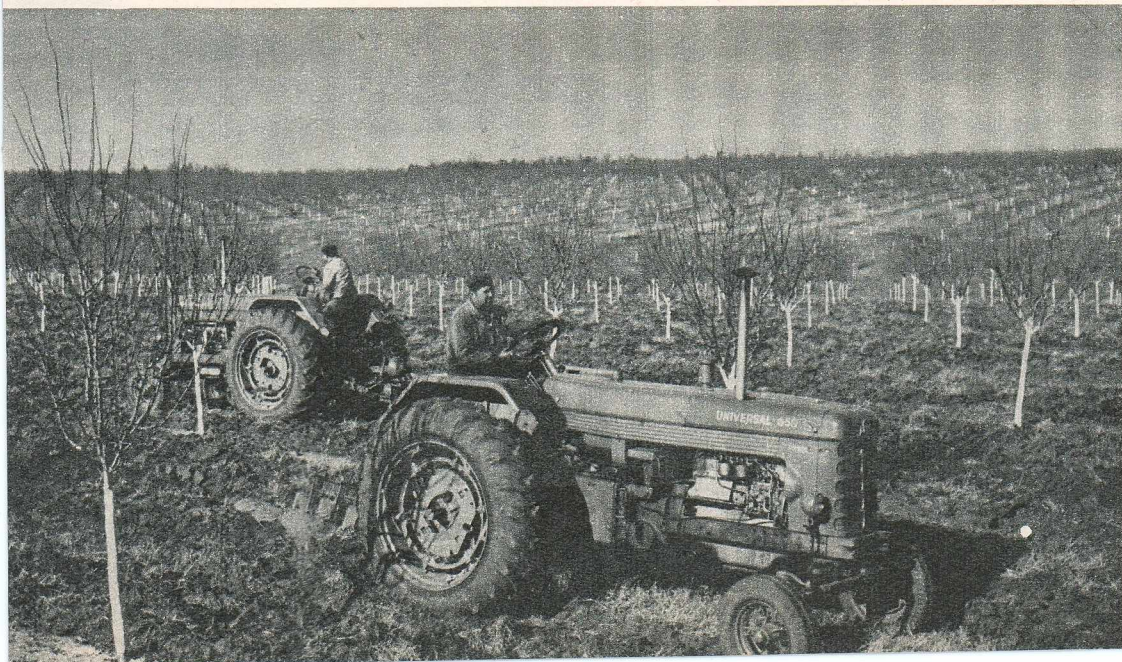
I-a fost dat acestui județ să fie îmbrățișat de mari splendide livezi.

Din discuțiile pe care le-am avut cu inginerul I. Vișoiu, director adjunct al direcției agricole județene, s-a desprins un fapt semnificativ: din experiența acestui județ pot învăța toți pomicultorii din țara noastră.

— Doresc să vorbesc doar despre două aspecte de pomicultura argeșeană, ne spune interlocutorul nostru

Imoase sînt culegătoarele, frumoase sînt și perele.

Pentru tot mai mulți cetățeni din Argeș pomicultura a devenit o ocupație principală, o meserie calificată în toată puterea cuvintului. Noi privim pomicultura nu ca pe o anexă a agriculturii, nu ca pe o ramură care aduce venituri suplimentare, ci ca pe o problemă de mare însemnătate economică. Altfel nici n-ar putea fi explicate succesele pe care le-am obținut. Omul care lucrează în pomicultură nu e doar un amator sentimental. El știe tot ce trebuie să i se facă mărului, părului, vișinului, piersicului pentru ca să rodească din plin. El este meseriaș. Așa cum este strungarul, frezorul, turnătorul. Este adevărat că argeșeanul și-a moștenit acest drept și această pasiune din tată-n fiu. Și noi am ținut seama de acest lucru.

— Aveți tradiții în pomicultură de care nu mai țineți seama?

— Sigur că avem. Sînt cazuri în care un anumit aspect al tradiției în loc să te ajute te dă înapoi. Așa au stat lucrurile cu livezile extensive. Ele ne-au ținut pe loc. Experiența noastră și experiența multor țări din Europa au arătat că numai o pomicultură intensivă este rentabilă. Mergeți pe valea Argeșului, pe cea a Topologului sau a Bratiei și veți vedea suprafețe uriașe de sute și mii de hectare. Pe noi nu trebuie să ne mai convingă nimeni de un adevăr clar: fără o pomicultură intensivă nu există productivitate sporită, nu e posibilă o evidentă rentabilitate.

La consfătuirea pe țară a pomiculturilor, profesorul universitar Nicolae Constantinescu spunea că în condițiile de astăzi «nu avem dreptul să vorbim despre culturi extensive», iar academicianul Teodor Bordenianu, pledînd pentru extinderea caracterului intensiv al pomiculturii, arăta că livezile intensive, de înaltă productivitate, «trebuie amplasate de la început pe cele mai fertile terenuri».

Din păcate însă în multe locuri lucrurile — cu rare excepții — nu s-au petrecut așa. Fapt care explică și cantitatea, și calitatea producției noastre pomicole.

UN IMPERATIV: MODERNIZAREA PRODUCȚIEI POMICOLE

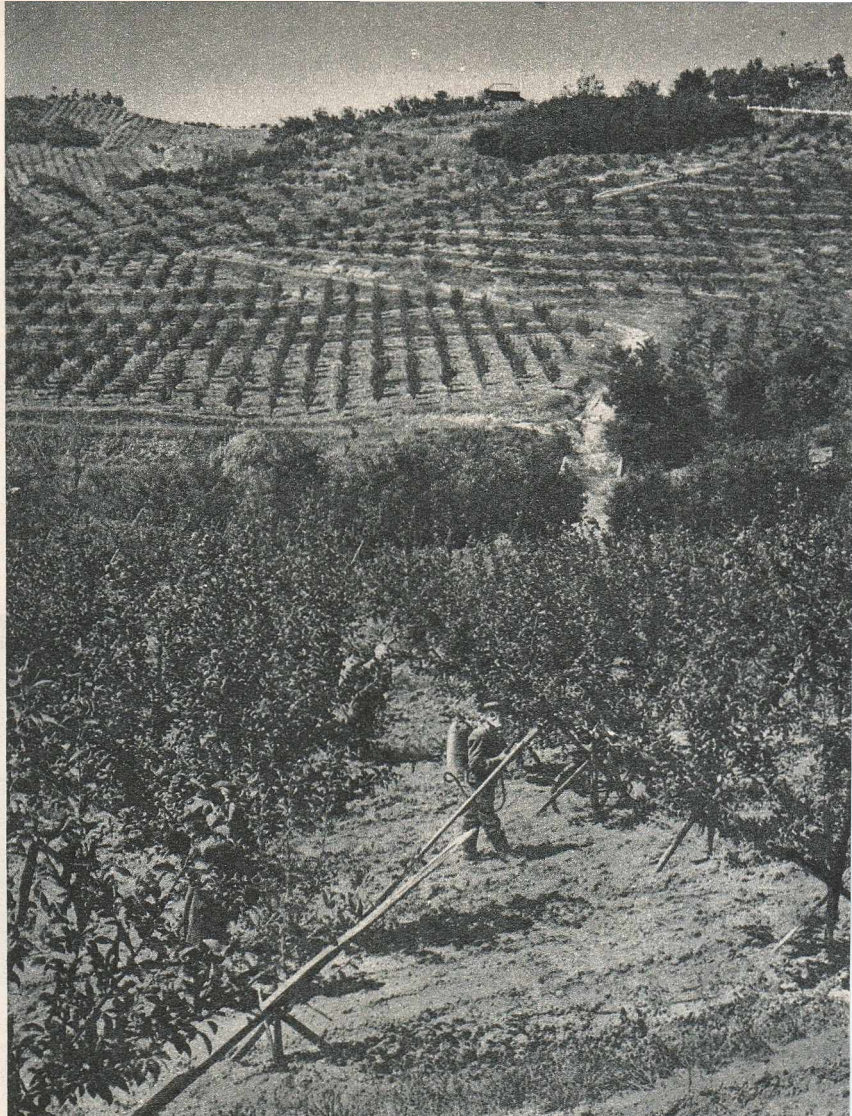
Despre ce este vorba? Despre trecerea la un sistem nou de cultură a pomilor, în care mecanizarea, chimizarea și irigarea își spun din plin cuvîntul. În Italia, Iugoslavia, Bulgaria, Franța și în alte țări europene livezile sînt amplasate în zonele cele mai favorabile. Numai în asemenea zone se pot efectua lucrări agrotehnice corespunzătoare, numai în asemenea zone se poate vorbi despre o înaltă productivitate.

Discutînd cu o seamă de specialiști care lucrează în sectorul pomicol a reieșit că, ținînd seama de tendințele actuale în dezvoltarea pomiculturii mondiale, este necesar să se acorde mai multă atenție modernizării producției pomicole. În acest sens ne slujim de părerea ing. dr. Gheorghe Stanciu, director general în Consiliul Superior al Agriculturii: «Pomicultura e cea mai frumoasă ramură a agriculturii. Dar ea trebuie să capete și un alt atribut: rentabilitatea. Un asemenea atribut e posibil numai dacă se realizează o înaltă productivitate. Aceasta, la rîndul ei, este legată în mod organic de modernizarea producției pomicole. Din studiile efectuate rezultă că suprafața actuală de pomi pe rod nu asigură decît în parte nevoile de fructe. Iată de ce trebuie ca, paralel cu măsurile de ridicare a producției, în livezile existente să fie efectuate noi plantări de pomi. Țin să subliniez în mod deosebit un aspect negativ din pomicultura noastră: slaba preocupare pentru apărarea sănătății livezilor. Atît producțiile scăzute cît și calitatea fructelor noastre se datorează, în măsură hotărîtoare, slabelor tratamente fitosanitare, lipsei de control în aplicarea acestor tratamente. Cred că ar fi nimerit

(Continuare în pag. 11)

◀ Arături adinci, de toamnă, în livezile Întreprinderii agricole de stat-Breasta, județul Dolj.

LIVEZILE CU MERE DE AUR

▲ Un mod primitiv de combatere a dăunătorilor...

◀ La I.A.S. Buftea-Ifov extragerea pomilor din pepinieră se face cu ajutorul unui plug special.

▼ Vedere parțială a tinerei livezi de la Stațiunea experimentală din Ștefănești-Argheș.

să fie completată legislația actuală în sensul de a se stabili ca pe întreg teritoriul țării combaterea dăunătorilor în pomicultură să fie obligatorie pentru toți deținătorii de livezi».

GOLDEN DELICIOUS, PASSE CRASSANE ȘI CARDINAL SE SIMT BINE ÎN ROMÂNIA

Consumul intern și piața mondială cer fructe de calitate superioară. Iată de ce o trăsătură fundamentală a pomiculturii contemporane este standardizarea producției.

În țara noastră trebuie să ciștige tot mai mult teren soiuri de mare productivitate, aspectuoase, de calibrul uniform, colorate și aromate. S-au dovedit a avea aceste însușiri Golden delicious, Starking delicious (mere), Williams și Passe Crassane (pere), Cardinal și Dixired (piersice). În urma experiențelor făcute în stațiunile noastre experimentale s-a dovedit că aceste soiuri valoroase și de mare productivitate se simt bine în România. Ca atare, se impune lărgirea lor extindere. În acest sens un rol de seamă revine rețelei de pepiniere care produc materialul săditor. În sarcina lor cade circulația pomilor, adică ambalarea și transportul acestora de la pepiniere la locul de plantare. Am avut însă, din păcate, destule cazuri — și mai avem încă — unde chiar unitățile pepinieristice au dovedit o slabă preocupare atît în ce privește apărarea sănătății, cît și în livrarea la timp a materialului săditor. E de la sine înțeles că în asemenea situații, oricît de valoroase ar fi soiurile pomicole, producția se soldează cu rezultate necorespunzătoare.

SĂ NU SE AȘTEPTE TOTUL DE LA CENTRU

Obținerea unor producții sporite de fructe este legată, în măsură hotărîtoare, și de inițiativele locale, de spiritul gospodăresc al unităților pomicole. Nu e suficient să produci. Rezultatele economice se văd numai atunci cînd valorifici ceea ce ai produs. Din păcate și la acest capitol, al valorificării fructelor, persistă încă destule

neajunsuri. Lipsesc, la majoritatea unităților agricole, spațiile de depozitare. De bună-seamă că în ceea ce privește desfacerea producției de fructe mai are încă destul de făcut și departamentul pentru valorificarea acestora. Dar problema trebuie privită și alt fel: acesta valorifică ceea ce primește de la producător. Dacă mărul e viermănos, putred sau pătat, nu întotdeauna e vinovată numai rețeaua comercială. Vina poate să fie și a producătorului care i-a furnizat asemenea măr. Din păcate, unități care dețin însemnate suprafețe de livezi n-au nici măcar un șopron care să adăpostească fructele în timpul recoltării. Și în această privință județul Argeș poate sluji de bun exemplu. Aici au fost construite depozite de fructe menite să le apere frumusețea și sănătatea. E cazul că exemplul Argeșului să fie generalizat. E cazul ca să nu se aștepte totul de la centru. Inițiativa locală trebuie să-și spună cuvîntul în toate unitățile agricole și, în mod deosebit, în acele care au profil pomicol. Ciștigă în primul rînd cei ce lucrează în livezi, pomicultorii.

PERSPECTIVA POMICULTURII ROMÂNEȘTI

Măsurile preconizate de Consiliul Superior al Agriculturii și de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție privind dezvoltarea pomiculturii românești au menirea să deschidă acesteia largi perspective. Mecanizarea, irigarea și chimizarea vor modifica, fără îndoială, cantitativ și calitativ, producția pomicolă a țării. Într-un viitor apropiat, la dispoziția pomiculturii vor fi puse mașini și utilaje moderne, iar cantitatea de îngrășăminte chimice va fi sensibil sporită. După aprecierile specialiștilor, avem condiții ca într-o perspectivă nu prea îndepărtată să triplăm producția pomicolă a României. Faptul acesta va avea bune consecințe în aprovizionarea populației cu o cantitate sporită de fructe și va crea un disponibil mărit pentru export.

Este în interesul pomiculturilor, al nostru, al tuturor, al economiei naționale ca livezile cu mere de aur să cunoască un grabnic proces de modernizare. Ca și pînă acum, statul este gata să dea ajutorul său substanțial în acest sens.

LA POALELE RARĂULUI

Un nou hotel turistic în construcție la Cîmpulung Moldovenesc. Hotelul va avea 10 nivele, dispunînd, la parter, de două restaurante și alte unități de deservire a turiștilor.

ÎN INTERIORUL MAGAZINELOR

A început în august și se va încheia la 30 septembrie un concurs menit să stimuleze lucrătorii din comerț în vederea realizării unor modalități noi și atractive de prezentare a mărfurilor în interiorul magazinelor din sectorul textile-încălțăminte.

Concursul se desfășoară pe județe și este dotat cu numeroase premii.

DIN NOU INVESTIȚIILE

Pe întreaga țară, din planul de investiții pe întreaga sistemă a M.C.I. s-au realizat în primul semestru al anului doar 38,4%; în ce privește planul de construcții-montaj, s-au realizat 43,4%. Unele județe sînt mult rămase în urmă. Amintim: Dimbovița (doar 11% din plan!), Alba (19%), Hunedoara (24%), Arad (25%) ș.a. Conducerea Ministerului Comerțului Interior a dispus redistribuirea alocațiilor în favoarea județelor cu realizări și perspective mai mari. O măsură ce merită a fi aplaudată! Iată însă că nici cooperatia de consum — principala organizatoare a comerțului la sate — nu stă, din acest punct de vedere, mai bine! În primul semestru planurile de investiții la construcții-montaj ale uniunilor județene Centrocoop n-au fost îndeplinite decît în proporție de 36%. În fruntea celor cu rezultate slabe — aproape nule — se află uniunile județene Mehedinți, Sibiu, Covasna, Buzău și Olt. Dacă tovarășii din aceste județe nu găsesc căi de utilizare a fondurilor de investiții ce le-au fost alocate, se poate face o redistribuire a lor. Sînt județe (ca Botoșani, Iași, Constanța, Tulcea și Suceava) care au dat o mai mare atenție acestor investiții: să li se suplimenteze fondurile. Sau, dacă nu au nevoi reale în acest sens, să se găsească alte căi de folosire a acestor fonduri. Necesități există, slavă Domnului!

1 000 DE ARTICOLE

Nu demult la Tg. Mureș a fost deschisă o expoziție a articolelor de uz casnic și gospodăresc produse de industria locală din județ. Circa 1 000 de asemenea articole au putut fi examinate atît de către cumpărători cît și de către reprezentanții întreprinderilor comerciale, în vederea contractării fondului de marfă pe anul viitor.

Exemplul acesta ar putea fi «molipsitor» și pentru alte județe!

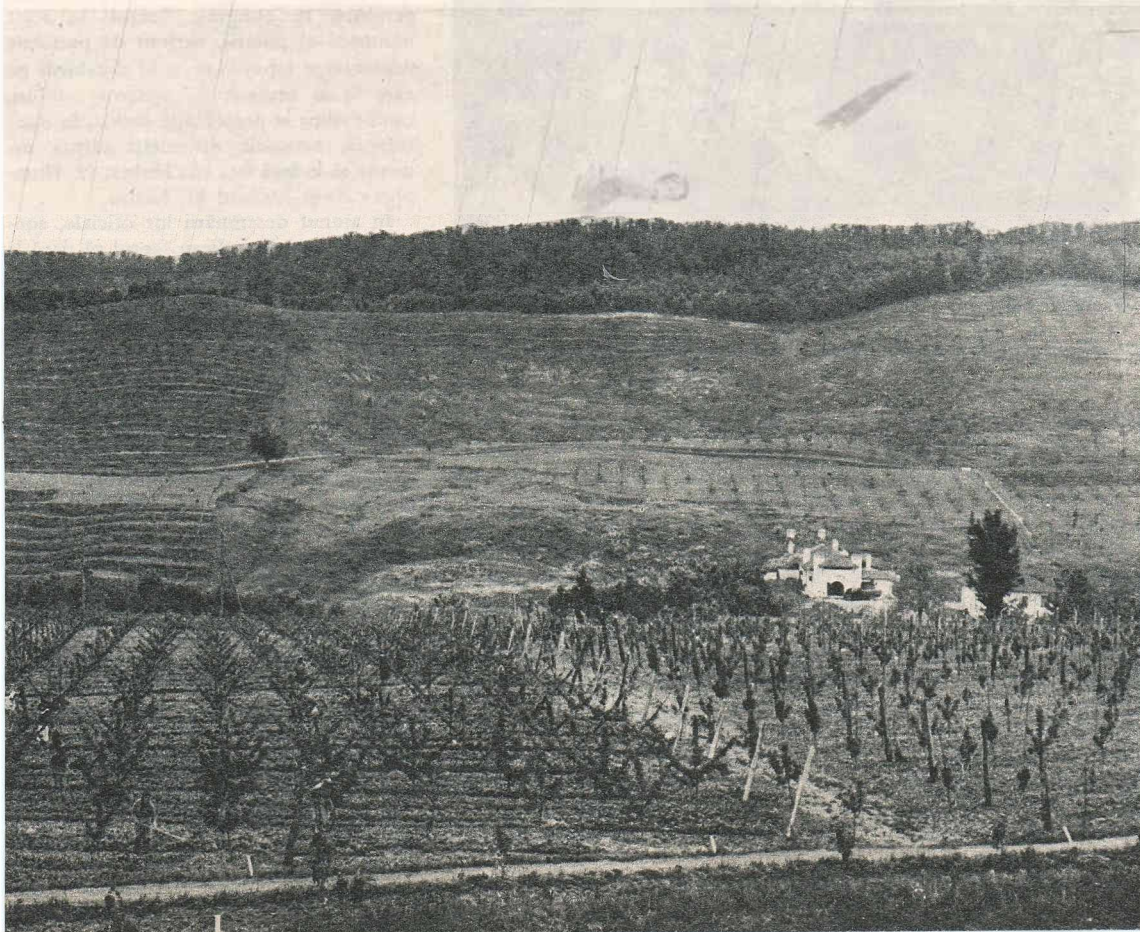
APROVIZIONAȚI-VĂ CU ACE DE SIGURANȚĂ!

Noul produs al fabricii bucureștene «Metaloglobus», fermoarul din PVC, a fost lansat pe piață cu o reclamă demnă... de o cauză mai bună. Verificat prin utilizarea sa de către croitori și marochineri, fermoarul din PVC se dovedește a fi mai prost chiar și decît confratele său metalic atît de mult criticat. Responsabilul unității din Calea Moșilor nr. 43 a cooperativei meșteșugărești «Marochinărie» ne-a mărturisit că toți clienții cărora li se montează la genți, mape, valize etc. fermoare «Metaloglobus» din PVC vin peste cîteva zile cu ele defecte; ba mai mult, multe din ele se strică încă din unitate, înainte de a fi încredințate clienților.

Ce e de făcut? Să ne aprovizionăm, pe lîngă fiecare fermoar, cu cîte un stoc din bătrînele dar bineverificatele «ace de siguranță». Sau poate, mai bine să ia anumite măsuri tovarășii de la «Metaloglobus»!...

MAI MULT LAPTE

1 500 tone unt și 2 000 tone lapte praf va primi comerțul în plus, anual, din partea noii fabrici de prelucrare a laptelui, aflată în curs de construcție la Luduș (jud. Mureș). Sperăm că și calitatea va atinge aceleași... dimensiuni.

CONVENȚIILE S-AU ÎNTRUNIT,
URMEAZĂ

ULTIMA RUNDA

de Eugen PREDA

«Tichetul» republican: Nixon și Agnew.

Și «tichetul» democrat: Humphrey (dreapta) și Muskin.

Miami Beach. O imagine idilică de la Convenția partidului republican.

Nici nu se stinseseră bine ecourile Convenției partidului democrat iar imaginile șarjei poliției din Chicago asupra demonstranților împotriva războiului din Vietnam mai erau încă vii, când pe străzile din New York vicepreședintele Humphrey, abia încununat candidat oficial pentru alegerile din noiembrie, mărșăluia în ritmul fanfarelor, în fruntea paradei supporterilor săi. Aproape concomitent oponentul său, Richard Nixon, și-a părăsit apartamentul de pe rezidențialul bulevard Al cincilea, din New York, pentru o paradă electorală asemănătoare în metropola de pe malul marilor lacuri. Astfel a început, o dată cu primele zile ale lunii septembrie, ultima rîndă a meciului pentru Casa Albă.

«Făcătorii de regi», cum sînt denumiți peste Ocean cei care din culise manipulează mecanismul politic, au impus încă o dată persoanele între care americanii vor fi condiționați să aleagă, în ziua de marți 5 noiembrie, pe noul președinte. Drept urmare, există o «adîncă nemulțumire a națiunii față de oamenii pe care sistemul îi aruncă sus pe culme în 1968» («New York Times»). În schimb, cei doi pretenzenți par pe deplin satisfăcuți, nu atît de imaginea proprie pe care o proiectează în rîndurile corpului electoral, cit de personalitatea adversarului respectiv, în care văd principala șansă pentru a-și adjudeca victoria. Într-adevăr, trăsătura caracteristică a actualei curse electorale o constituie speranța nutrită de fiecare dintre cei doi candidați în faptul că oponentul său se va

dovedi mai nepopular și că, în intervalul scurt ce a rămas pînă la alegeri, va acumula mai multe acțiuni care să-i compromită strategia electorală. Această situație decurge din aceea că recente convenții au ilustrat existența unor profunde diviziuni în cele două partide ale caruselului puterii, stare care reflectă de fapt și situația din țară, iar programele lor constituie o colecție de remedii a căror ineficacitate pentru maladiile societății americane a fost de mult demonstrată.

PLATFORME DE CATAPULTARE

Încă înainte de a începe convențiile, unul dintre cei mai cunoscuți ziariști americani, Tom Wicker, scria: «Nixon și Humphrey

au investitura în buzunar și convențiile au loc doar spre beneficiul negustorilor din Miami Beach și Chicago și a cîtorva duzini de candidați la vicepreședinție din ambele partide». O asemenea profeție nu era de loc greu de făcut. În ultimul secol nu s-a întîmplat niciodată ca un candidat care dispunea de controlul mașinăriei locale a partidului respectiv să nu fi obținut investitura la convenție, după cum nu s-a întîmplat niciodată ca un al treilea partid să poată determina alegerea unui președinte sau constituirea unei fracțiuni independente în congres. Tocmai în acest monopol al puterii, deținut de partidele democrat și republican, și în ritualurile pe care le-au instituit în vederea stabilirii candidaților la președinție rezidă, în mare măsură, actualele dificultăți cărora urmează să le facă față atît Hubert H. Humphrey cît și Richard M. Nixon.

În ajunul desemnării lor oficiale, sondajele de opinie indicau faptul că dacă la republicani ar fi candidat Nelson Rockefeller, acesta ar fi avut șanse mai mari să-l înfrîngă pe Hubert Humphrey; în cazul în care la democrați ar fi candidat senatorul McCarthy, acesta ar fi putut ieși victorios dintr-o competiție cu Richard Nixon.

Ca și în anii precedenți, cele două convenții au fost menite să consacre doar ceea ce fusese dinainte elaborat cu minuțiozitate în culise. Dar un fapt chiar mai important îl constituia dorința ca parterul sălilor convenției să reprezinte platforma de catapultare a candidaților. Și aceasta într-o asemenea manieră încît în opinia alegătorilor să se producă un șoc care să-i determine să accepte pe cei doi candidați și chiar să se entuziasmeze pentru ei. Recuzita tradițională care include un adevărat foc de artificii oratorice, bubuitul fanfarelor; cortegiile adolescentelor purtînd banderole cu numele candidaților, succesiunea transmisiunilor de radio și televiziune au avut însă în acest an un efect cu totul diferit de cel scontat.

Miami Beach părea să ofere un cadru

propice pentru Convenția republicană prin ambianța sa luxuoasă și liniștea aparentă inconjurătoare, spre deosebire de tumultul unei mari metropole ca Chicago. Ținându-și convenția într-o stațiune balneară, republicanii au reușit doar să evite demonstrațiile în jurul locului unde se intru-neau și să dea impresia unei euforii de natură să inspire încrederea că vor ieși învingători. Dar un corespondent aflat la fața locului, Nicholas Chatelain de la ziarul «Le Figaro», consemna: «Politica se fardază. Și candidații — ei înșiși — știu că riscă să piardă voturi dacă telespectatorul i-ar vedea pe ecranul său în culoarea lividă a pielii lor de toate zilele. Se desfășoară toată ingeniozitatea pentru a pune în spectacol mai multă culoare decât posedă în realitate». Tot fardul politic, însă, cu care a fost acoperită Convenția republicană n-a putut ascunde nici fisura care s-a creat în acest partid prin desemnarea lui Nixon, și nici faptul că prin programul electoral adoptat nu s-a oferit în realitate vreo alternativă la politica actuală administrației democratice.

VECHEA GARDĂ — VECHEA POLITICĂ

În problema numărului unu a vieții politice americane — războiul din Vietnam, agresiune care stă la rădăcina marii majorități a fenomenelor actuale din viața socială americană — oficialitățile au putut declara, și pe bună dreptate, că nu văd nici un fel de deosebire între acțiunile democraților de până acum și ceea ce preconizează republicanii. Două săptămâni mai târziu, la Chicago — după o confruntare în cadrul Convenției democratice în cursul căreia s-a realizat doar cu mare dificultate o majoritate în favoarea unor prevederi în programul electoral, care se înscriu pe linia politicii administrației — Theodore C. Sorensen declara că formulările sînt acceptabile nu numai pentru Richard Nixon, dar chiar și pentru... Barry Goldwater.

Mulți comentatori americani atrag atenția că un candidat la președinție își schimbă comportarea cînd responsabilitățile puterii apasă pe umerii săi. Ceea ce îi neliniștește însă pe acești comentatori este faptul că ambii candidați aflați în cursa electorală sînt prea legați de «vechea politică» pentru ca ei să opereze vreo modificare esențială în cazul în care vor obține premiul atât de mult rîvnit — președinția Statelor Unite.

Deși desemnarea la Miami Beach a lui Richard Nixon a fost primită cu ușurare de către liderii democrați care porneau de la premisa că acesta ar fi republicanul cel mai ușor de învins în alegeri, Convenția de la Chicago a început într-o atmosferă defetistă și s-a încheiat proiectînd, în persoana lui Hubert Humphrey, imaginea unui general al unei armate învinse înainte de bătălia hotărîtoare. În consecință, ultima rundă a campaniei electorale va fi dominată de mari manevre pe toate planurile, în ambele tabere, în încercarea de a săpa posibilitățile adversarilor de a întruni un număr suficient de electori care să garanteze alegerea ca președinte.

În ce-l privește pe Richard Nixon, el nu exclude nici un mijloc — de la publicitatea în jurul apropiatei căsătorii a fiicei sale cu nepotul fostului președinte Eisenhower pînă la încercarea de a-și rally pe adepții din sud ai rasistului George Wallace, care și-a constituit un partid propriu din partea căruia candidează, la rîndul său, în alegerile din noiembrie.

Perspectivile lui Hubert Humphrey depind nu numai de ceea ce el va întreprinde în scurtul răgaz ce i-a mai rămas pînă la 5 noiembrie, ci mai ales de acțiunile din acest răstimp, interne și mai ales internaționale, ale președintelui Johnson.

Senatorul McCarthy a declarat de pe acum că adepții săi nu-l vor sprijini în alegeri pe vicepreședintele Humphrey. Senatorul McGovern, care de asemenea a încercat să obțină investitura partidului democrat, a anunțat că îl va sprijini pe vicepreședinte numai în cazul în care își va modifica poziția în problema războiului din Vietnam. La Convenția de la Chicago, 1 041 de delegați au sprijinit cererea, în favoarea căreia se pronunțau senatorii McCarthy și McGovern, de încetare imediată a bombardamentelor asupra Republicii Democratice Vietnam. Marja cu care adepții vicepreședintelui Humphrey au obținut respingerea acestei cereri a fost de cinci sute de voturi.

Oricum, ambele convenții au arătat că între retorica electorală și realitatea din Statele Unite și din lume există o discrepanță ca de la cer la pămînt. Întrebuintarea vechilor rețete electorale explică și cheltuielile fabuloase pentru cucerirea Casei Albe. Dar, așa cum spunea un cunoscător în materie, liderul democrat din California, Jesse Unruh, «dolarii sînt laptele matern al politicii». Directorul lui «Citizen's Research Foundation», Herbert E. Alexander, scria în revista «Look» că numai pînă la convențiile celor două partide pentru obținerea investiturii a fost cheltuită o sumă între 15 și 21 de milioane de dolari. Se așteaptă ca toate recordurile anterioare în materie de cheltuieli electorale să fie depășite în acest an.

UN MISSISSIPPI DE DOLARI

În 1952, în alegerile pentru Casa Albă, pentru întreaga Cameră a reprezentanților, pentru o treime din locurile de senatori s-au cheltuit 140 milioane de dolari, în 1964 — 200 de milioane de dolari, iar anul acesta se apreciază că cifra va ajunge la 250 de milioane de dolari.

Fostul senator Paul Douglas a declarat

despre astfel de cheltuieli că reprezintă «una dintre cele mai corupătoare influențe în viața publică». S-ar putea pune întrebarea: de unde provin «dolarii politici»? — știut fiind că nici R. Nixon, nici H. Humphrey, nici George Wallace, despre care se spune că singur va cheltui pînă la alegeri 15-20 milioane de dolari, nu sînt oameni bogăți.

Revista marii finanțe — «Fortune» — publica în această privință următorul clasament:

1) «Îngerii politici» sau «piscile grase» (marii bogătași).

2) Sindicatele.

3) Funcționarii guvernamentali.

4) Lumea interlopă.

5) Contribuții voluntare neorganizate.

Conform aceleiași publicații, 90 la sută din fondurile pentru campaniile electorale provin de la 1% din populație, respectiv de la cei aflați în prima categorie. În unele dinastii financiare există chiar un fel de diviziune în susținerea ambelor partide.

Marele om de afaceri Averell Harriman, care în prezent conduce delegația Statelor Unite la convorbirile de la Paris, susține de 30 de ani partidul democrat, iar fratele său, Roland, partidul republican. Banchele din Boston, Thomas Pappas, finanțează pe republicani, iar fratele său, John, pe democrați. În funcție de conjunctura existentă, unii mari oameni de afaceri republicani susțin în anumiți ani electorali pe democrați. Republicanul Henry Ford II, președintele lui Ford Motor Co., a susținut în 1964 pe președintele Johnson și a declarat zilele trecute că în acest an este de partea vicepreședintelui Humphrey.

Mississippiul de dolari care va alimenta și în acest an campania electorală va reuși poate să mențină aparențele clasice ale spectacolului care precede alegerile. În nici un caz el nu este însă de natură să poată soluționa în vreun fel gravele probleme care frămîntă pe americani și cărora evenimentele din ultimele luni le-au dat expresie.

Dar atât la Miami Beach cît mai ales la Chicago convențiile au cunoscut numeroase momente mai puțin idilice. Au avut loc ciocniri între delegați (foto 1), cît și între poliție și grupurile de demonstranți care cereau schimbări pe planul politicii interne și externe a S.U.A. (foto 2).

PRIETENUL MEU, ROBOTUL

ZIUA DE IERI A ROBOTILOR

Cine nu este familiarizat cu roboții din poveștile științifico-fantastice, care ne uimesc cu cele mai neașteptate isprăvi? Cu ei pășim în secolul al XXI-lea sau chiar al XXXI-lea, cu armata lor de automate menite să slujească omului și la bine, și la rău, și să-i amplifice nemăsurat puterea asupra naturii. Dar dacă romancierii populează cu roboți lumea de mâine, oamenii de știință din numeroase laboratoare ale lumii se apleacă cu pasiune azi asupra progeniturilor lor din aluminiu și oțel, cu memorie de ferită și cu nervi de cupru, soluționând sau, în orice caz, ridicând cu ajutorul lor o gamă largă de probleme, începând cu electronica și terminând cu neurofiziologia. Câteva din aceste realizări recente vă sînt prezentate în paginile de față.

Și totuși robotul ca atare nu constituie un rod al vremii noastre, ci are o istorie multiseclară. Sub o formă sau alta, el apare atît în legende, care ne mai îndeamnă și azi la visare, cît și în creația unor poeți, filozofi, oameni de știință din veacurile trecute, pentru care a reprezentat fie prilej de meditație filozofică sau de plămuire literară, fie obiectul unor căutări tehnice concrete, ca să nu mai vorbim de galeria mistificatorilor care nici ei n-au ocolit acest domeniu de activitate destul de puțin obișnuit. Dar, firește, nu la aceștia din urmă ne vom referi cu precădere în cele ce urmează.

PRIMUL ROBOT — ÎN SAGA ISLANDEZĂ?

În fond — se întreba un autor englez — atunci cînd în saga islandeză ni se povestește că vasul lui Fritjof nu necesita cîrmaci întrucît «înțelegea» singur ce i se spunea și asculta de poruncile căpitanului, nu avem oare o primă mențiune, mai bine zis, o poetică prevestire a roboților de azi? Doar și ei îndeplinesc supuși comenzile constructorilor lor și — ca echivalent contemporan al navei lui Fritjof — conduc cu ușurință, sub forma pilotului automat, ambarcații mult mai complexe decît bărcile navigatorilor medievali.

Ce este, de fapt, un robot? «Un sistem automatizat care acționează pe baza unui program de lucru sau care reacționează la anumite influențe exterioare, asigurînd executarea operațiilor corespunzătoare și dînd impresia unor acțiuni omenești» — ne informează Dicționarul enciclopedic român. Deci nu aspectul exterior, nu înfățișarea omenească contează, ci modul de manifestare, acțiunile «omenești», dictate de stăpînul său însușit. Luînd ca bază această definiție ajungem la concluzia că și mașinile electronice de calcul pot fi considerate roboți, căci acești «ingineri electronici» comandă azi mașini-unelte automate, înlocuiesc contabilii în cele mai complicate calcule, administrează uriașe depozite de mărfuri sau determină traiectoriile rachetelor cosmice. Și aceste mașini electronice au avut — firește, doar într-un anumit sens — strămoșii lor în dispozitivele automate de calcul imaginate de genii universale ca Pascal și Leibnitz. Dar o asemenea incursiune în istoria predecesorilor mașinilor de calcul moderne ne-ar duce prea departe. Ne vom mulțumi deci să evocăm aici cîțiva roboți umani, așa-numiți *androizi*, precizînd, încă o dată, că o asemenea delimitare este pur convențională.

Primul android care și-a cîștigat o oarecare celebritate a fost construit în secolul al XIII-lea de filozoful și naturalistul german Albertus Magnus, profesorul lui Toma d' Aquino. Se povestește că Toma, zărind în locuința magistrului său automatul cu pricina, s-a înfricoșat atît de mult încît l-a lovit pînă l-a făcut țîndări. Albertus n-a putut împiedica isprava discipolului său, mulțumindu-se să exclame cu tristețe: *Periit opus triginta annorum!* Pierde truda a treizeci de ani!

Nu este exclus ca și ilustrul Descartes să fi construit un automat, căruia — se spune — i-ar fi dat chipul unei tinere fete și ar fi botezat-o Francine. Această stranie îndeletnicire a unuia dintre întemeietorii științei și filozofiei epocii

moderne — presupunînd că faptul în sine nu este o ficțiune — trebuie pusă în legătură cu concepțiile sale mecaniciste. Se știe că gînditorul francez susținea că dacă ar exista mașini cu aspectul și organele unor animale «noi nu am avea nici un mijloc pentru a ne da seama că ele nu sînt în totul de aceeași natură ca și aceste animale...»

Păpușa ar fi constituit deci o ilustrare a afirmațiilor filozofului în sensul că asemuirea animalelor cu mașinile «nu va părea cîtuși de puțin stranie celor care știu cîte automate sau mașini mișcătoare diferite poate să creeze meșteșugul omeneșc, întrebunînd în acest scop numai foarte puține piese în comparație cu marea mulțime de oase, mușchi, nervi, artere, vene și toate celelalte părți care sînt în corpul fiecărui animal».

Francine n-a avut o «viață» fericită. În timpul unei călătorii pe mare a constructorului ei, căpitanul a găsit-o întimplător în lada unde era ținută și, înfricoșat de mișcărilor omenești ale păpușii, a aruncat-o în mare.

SIRE, CALEAȘCA VĂ AȘTEAPTĂ!

Un automat despre care s-a vorbit mult, la vremea lui, în înalta societate franceză a fost născocit de Francois-Joseph de Camus, pentru a distra pe viitorul rege Ludovic al XV-lea. Automatul este evocat și de Edgar Allan Poe în studiul său «Jucătorul de șah al lui Maelzel», la care vom reveni.

În camera în care avea loc spectacolul se aducea o masă pregătită anume, cu suprafața cam de patru picioare pătrate. Pe aceasta era pusă o caretă de o lungime de șase țoli, făcută din lemn și trasă de doi cai din același material. Printr-un geam lăsat în jos se vedea o doamnă care ședea pe bancheta din fund. Pe capră, un vizitiu ținea hățurile, iar la locurile lor din spate se aflau un lacheu și un paj.

Camus apăsa atunci pe un resort. Pe loc, vizitiul pocnea din bici și caii porneau de la sine de-a lungul mesei, pe margine, trăgînd caretă după ei. După ce mergeau cît era loc în această direcție, coteau deodată la stînga, ducînd vehiculul, tot pe marginea mesei, perpendicular pe drumul parcurs pînă atunci. Caretă continua tot așa pînă ajungea în fața scaunului pe care ședea tînrul principe. Se oprea. Pajul cobora și deschidea portiera, iar doamna, coborînd la rîndul ei, înmîna suveranului o jalbă. Apoi se suia din nou în caretă, pajul ridica scara, închidea portiera și își relua locul. Vizitiul biciuia caii și caretă se întorcea acolo de unde pornise...

UN ILUSTRU PRECURSOR: JACQUES DE VAUCANSON

O vilvă mult mai mare decît «jucăria regală» a lui Camus au stîrmit-o creațiile lui Jacques de Vaucanson. El a trăit de asemenea în secolul XVIII, dar faima invențiilor și construcțiilor sale mecanice a ajuns pînă la noi. Acest creator al unor ingenioase automate-jucărji cu mecanism de ceasornic a fost un inginer iscusit, membru al Academiei de științe și inventator fecund (el a realizat un război de

țesut mecanizat, a perfecționat o serie de mașini-unelte). Jucăriile sale nu au constituit deci un scop în sine, ci se înscriseră pe linia unor susținute preocupări tehnico-ingeresti. «Flautistul» lui Vaucanson, expus la Paris în 1738, a constituit de altfel și obiectul unui memoriu adresat Academiei de științe atrăgînd asupra inventatorului elogi unanim.

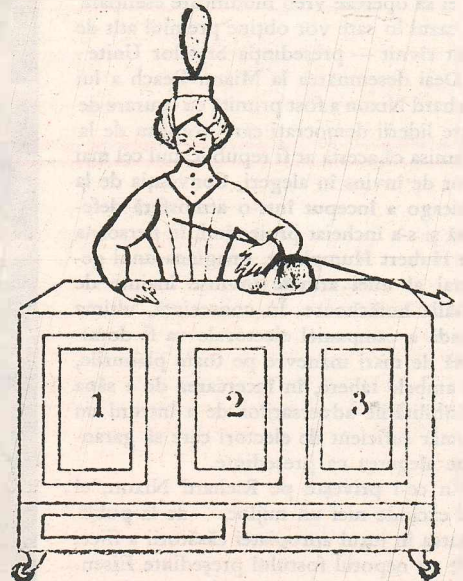
Flautistul automat «interpreta» cu precizie 12 arii diferite; buzele lui imitau la perfecție mlădierea buzelor unui artist viu, o supapă ascunsă îndeplinea funcția limbii, iar degetele se mișcau agil pe clapele instrumentului. Cît despre «Toboșar», el «interpreta» la instrumentul său vreo 20 de contradansuri!

Inventatorul nu s-a mulțumit să creeze imitații mecanice ale omului. Și astăzi mai stăruie în amintire faimoasa sa rață despre care — deși în acest articol ne-am propus să vorbim numai despre androzi — nu ne putem împiedica să nu pomenim cîte ceva.

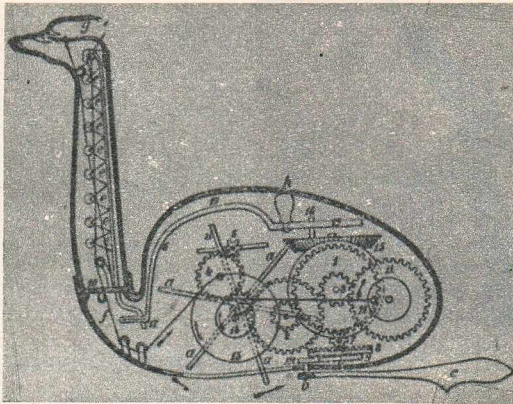
De mărime naturală, acest mecanism imita cu atita măiestrie făptura vie încît nu exista spectator care să nu poată fi amăgit. Executa toate gesturile în mod foarte natural. Înghițea cu poftă și bea cu sete. Cu capul și cu gîtul făcea mișcările proprii unui rățoi, tulburînd ca și el apa din care sorbea cu ciocul. Putea să scoată chiar și cîte un măcăit! Și structura anatomică fusese imitată cu o dibăcie neîntrecută. Aproape că nu era os de rățoi adevărat care să nu fi fost reprodus în alcătuirea automatului, iar aripile, din punct de vedere anatomic, n-aveau nici un cusur. Erau reproduse fiecare cavitate și toate liniile curbe, și fiece os își îndeplinea funcțiile care îi sînt proprii. Cînd se aruncau grăunțe dinainte-i, rățoiul își lungea gîtul, le ciugulea, le înghițea și le mistuia!

Prin creațiile sale mecanice Vaucanson a intrat, fără voia sa, și în disputele literare ale vremii. El născocise pentru piesa «Cleopatra» de Marmontel o «vipereă» care, la momentul oportun, se revezea în mod foarte... realist spre sînul interpretei reginei Egiptului. Aceasta a făcut pe unul din criticii piesei lui Marmontel, se pare foarte puțin izbutită, să exclame: «Și eu sînt de părerea viperei!»

Trebuie de asemenea amintit aici ceasornicarul elvețian Pierre-Jacquet Droz, un contemporan al lui Vaucanson, care a realizat un copist mecanic. Păpușa muia penița în călimară și așternea pe hîrtie cuvintele cu o caligrafie dreaptă și regulată, ba chiar întorcea încet capul spre dreapta, ca și cum ar fi urmărit cu ochii alunecarea peniței, iar

Această schiță însoțește studiul lui Edgar Allan Poe despre «Jucătorul de șah» al lui Maelzel. Printr-o analiză pătrunzătoare, scriitorul american a reușit să dovedească înșelătoria: automatul era acționat de un om.

Iată câteva din celebrele creații ale lui Vaucanson: Flautistul, Toboșarul, Rața.

ipă ce termina de scris presăra nisip pe hirtie, o usca și ooi o flutura...

Fiul lui Droz — ca pentru a sublinia că asemenea preocupări mecanice nu trebuie dezlipite de considerente practice — a construit brațe articulate ce serveau drept proteze pentru invalizi, mult prețuite de Vaucanson.

LA SCHOENBRUNN, O PARTIDĂ DE ȘAH NEOBIȘNUTĂ: NAPOLEON ÎMPOTRIVA UNUI AUTOMAT

Fără îndoială că unul din cele mai celebre automate a fost ucătorul de șah», căruia Edgar Allan Poe i-a consacrat pătrunzătoare analiză.

Automatul — scrie Poe — a fost inventat în 1769 de tre baronul Kempelen, un nobil din Bratislava, care mai ziu l-a cedat, împreună cu secretul operațiilor, unui recare Maelzel. Scurtă vreme după construirea lui s-au t spectacole la Presburg, Paris, Viena și alte orașe de pe ntinent. În anii 1783 și 1784 Maelzel l-a dus la Londra, oi a trecut prin orașele mai de seamă ale Statelor Unite. Automatul și-a câștigat repede celebritatea. E suficient să nintim că printre partenerii săi a figurat și Napoleon. n martor ocular ne-a lăsat o descriere pitorească a parti- i care s-a jucat în 1809 în castelul Schoenbrunn.

Împăratul a făcut, în mod voit sau nu, mai multe mișcări eșite, dar de fiecare dată partenerul a pus piesele în po- ia lor anterioară, pînă cînd, «exasperat», a răsturnat cu na sa mecanică tot jocul. Napoleon s-a sculat surizător la masă, încîntat că a scos din fire... un automat.

Episodul a făcut să se nască dubii serioase asupra așa- ei invenții a lui Kempelen, căci părea de neînțeles cum mașinărie neînsuflețită poate... să-și iasă din pepeni.

fi fost oare un om ascuns înăuntru, poate un pitic? Este ea ce susținea și Poe la capătul studiului său sus-menționat, ipă o minuțioasă analiză logică în spirit netematic, demnă tru totul de pana marelui scriitor.

Faptele i-au dat dreptate. Cîțiva ani după apariția stu- ului (1836), la o demonstrație, un spectator a strigat: oc! A urmat o scenă de panică în sală și, în același timp, ile automatului s-au dat cu violență la o parte și afară i strecurat adevăratul jucător de șah, pitic cu dibăcie în atele unor roți dințate, inutile.

Dacă automatul lui Kempelen s-a dovedit a fi pînă la mă o păcăleală — pe care am pomenit-o aci deoarece ea, într-un fel, este legată de istoria roboților — urmașii i au purtat pe deplin girul autenticității, reprezentînd ul unei munci încordate, care făcea apel la avansate noștințe matematice... și șahiste. Primul automat auten- de jucat șah a fost conceput și construit de către Leonardo orres Quevedo, și el a rămas imbatabil în finalele de turn rege contra rege.

Automatele au servit adesea și ca izvor de inspirație lite- ră. Nu ne referim aci la Poe, pentru care jucătorul de șah lui Maelzel a constituit doar un obiect de analiză științi- ă, nu literară. Dar nuvela lui Hoffmann, «Omul de sip», care a stat la baza cunoscutului balet Coppelia, i este ea oare povestea unui robot? Coppelia, fata cu hi de email, păpușa automată creată de savantul Coppe- is, a încîntat pe bunicele și pe bunicii noștri... Și, grație uzicii și dansului, vraja nu s-a risipit pînă în zilele noastre, și nu este exclus ca în sală, printre spectatorii de azi, să afle și cîțiva electroniști și ciberneticieni care nu s-ar i să-l lase repetent pe bătrînul Coppelius la examenul e teoria automatelor finite...

ACTUL DE NAȘTERE AL ROBOȚILOR MODERNI: PIESA «R.U.R.»

Vorbînd despre literatură ajungem de fapt la actul de ștere al cuvîntului *robot*. El a fost creat de marele scriitor h Karel Capek, care a publicat în 1920 drama utopică «R.U.R.» (Rational-Universal-Robot), lucrare care i-a u autorului un renume mondial.

Termenul «robot» provine din cuvîntul ceh «robot» — uncă. Piesa evocă strania descoperire a unui savant cu

nume simbolic, Rațiune, care, pe o insulă pustie, elaborează un procedeu de fabricare a materiei vii. Invenția prinde viață, este industrializată și curînd insula devine sediul unei uzine gigantice de pe porțile căreia ies cu duimul roboți, întocmai ca automobilele, pe bandă rulantă. Pe nesimțite însă oamenii scapă din mîini controlul asupra propriilor lor produse și, la fel ca în basmul despre Ucenicul vrăjitor, creatura amenință să extermine pe creator.

Marile universități de pe glob redactează memorii pentru restrîngerea fabricării roboților, de pretutindeni se trag semnale de alarmă prevestind cataclismul, dar prea tîrziu... Societatea capitalistă — afirmă de fapt dramaturgul — rămîne neputincioasă în fața acțiunii strivitoare a legilor economice; ea nu poate împiedica zdrobirea omului de către mașină.

Desigur, neîncrederea lui Capek nu era justificată — sau, mai exact, era îndreptățită doar în măsura în care autorul ignora soluția socialistă — dar critica îndreptată de el împotriva dezumanizării societății capitaliste își păstrează și azi, după aproape jumătate de veac de la apariția piesei, actualitatea.

Iată dar cum nașterea cuvîntului «robot» se identifică cu o pasionantă dezbateră a celor mai arzătoare probleme ale contemporaneității.

EGON ERWIN KISCH REDEȘTEAPTĂ GOLEMUL

Noi și bogate sensuri, în spirit contemporan, insuflă unei vechi legende despre roboți un concetățean al lui Capek, Egon Erwin Kisch.

În evul mediu s-a născut legenda că la Praga, în ghetou, rabinul Löw crease prin puterea lui magică un Golem, o plămăuire care în fond nu era decît un robot. Pe fruntea sa stătea scris un cuvînt care însemna în ebraică «adevăr»; dacă se ștergea prima literă, cuvîntul devenea «moarte», și Golemul cădea într-un somn adînc. Scriindu-i din nou litera pe frunte, el recăpăta viață, și astfel putea fi condus după voie.

La un moment dat Golemul — spune legenda — a ieșit totuși de sub stăpînire a creatorului său și a evadat în lume, revenind însă din 30 în 30 de ani în cartierul în care apăruse... Dar după o altă versiune, pe care o evocă Kisch în «Jahrbuch 1934-1935» («Pentru a redeștepta Golemul»), plămăuirea rabinului din Praga a avut o soartă diferită.

După o întrevvedere tainică între Löw și împăratul Rudolf al II-lea în castelul Hradscin, cel dintîi i-a retras Golemului forța vitală și l-a îngropat în podul unei sinagogi sub un vraf de manuscrise. Un servitor al sinagogii și alte persoane din anturajul rabinului, prinzînd de veste de cele întîmplate, au hotărît însă să comită un sacrilegiu: să readucă la viață pe cel hărăzit somnului veșnic. Iată dar cum magicianului care a imitat plămăuirea lui Adam îi urmează un servitor care se chinuiește în chip ridicol, cu al său abracadabra, ca să deprîndă un maldăr de lut «să se scoale și să umble». În zadar. Ucenicii vrăjitori fără succes cară în cele din urmă cosciugul în care zăcea Golemul pe dealul spînzurătorii, la o milă și două sute de stînjeni de la poarta Orașului Nou, pe șoseaua ce duce la Viena, și-l îngroapă cu spatele spre oraș, pe însurat...

Purtînd în minte imaginile vechii legende, Kisch a refăcut și el ultimul drum al Golemului, urcînd la Zizkow pe movița de gresie ce-i zice «Zidove pace» (Cuptorul evreilor) și slujește drept mormînt uriașului de lut. La picioarele lui se întindeau periferiile triste ale marelui oraș (autorul scria în 1934-1935!), maidane de deșeuri, oale sparte și chiuvete de tablă, cutii de conserve ruginite, tigăi desfundate... Copii rahitici se strecurau tîrîș-grăpiș printre colinele de nisip, iar muncitorii, osteniți, încovoiați, anemici, se înapoiau de la fabrică la locuințele lor...

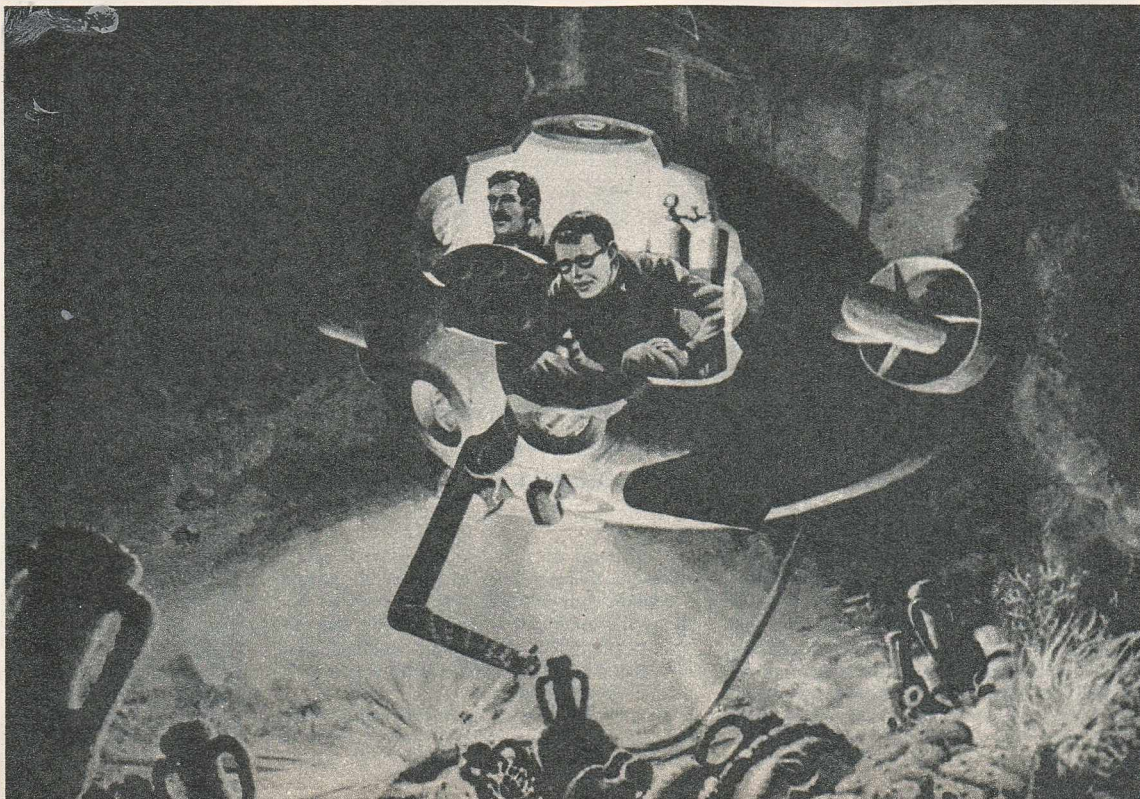
«Și stînd așa deasupra mormîntului Golemului — conchide reporterul — știu de ce acel robot muncitor, supus fără condiții voinței altuia și pentru folosul unui străin, trebuie să zacă pe veci îngropat». Parabola e străvezie, autorul încărcînd legenda medievală cu noi și bogate semnificații, stigmatizînd orînduirea care exploatează pe omul muncitor și-l transformă în robot.

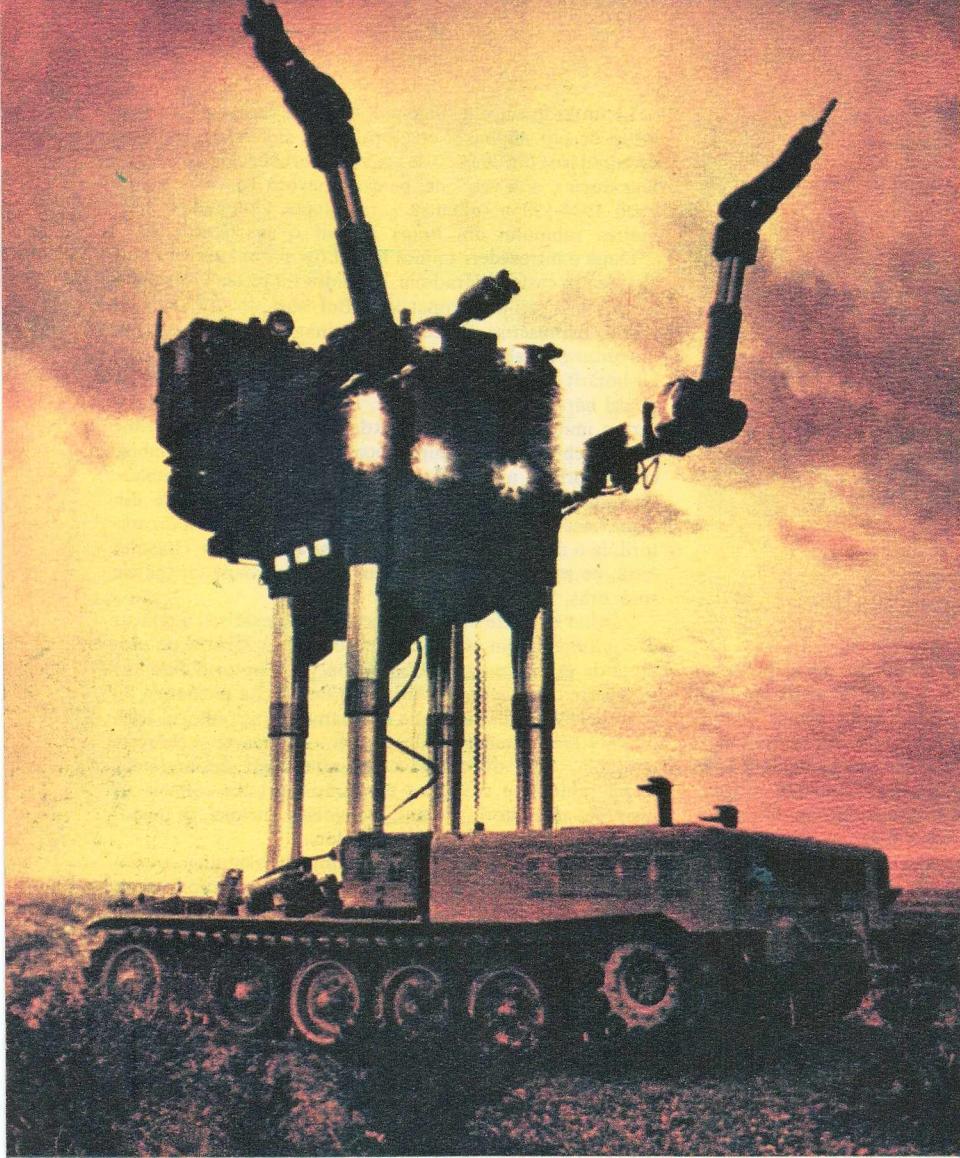
În rîndurile de mai sus nu am urmărit să alcătuiam o micro-istorie a roboților, ci doar să redăm cîteva crîmpeie din *preistoria* automatelor moderne. Căci adevărata lor viață abia acum începe, sub ochii noștri. Dar și *preistoria* lor este fascinantă. Ea și-a avut creatori inspirați și farsori, meșteșugari dibaci și vizionari, făuritori de opere literare și amatori de geniu. Potrivit condițiilor tehnice și aspirațiilor vremii lor, aceștia au văzut în roboți fie imaginea unei umanități dezumanizate, fie întruchiparea unui vis de aur, a unor automate iscusite puse în slujba belșugului și fericii omului.

Astăzi ciberneticienii fabrică roboți mai perfecționați decît tot ce ne-am fi putut închipui doar cu 20-30 de ani în urmă, roboți care citesc, care ascultă de glasul omenesc, care vîd, care dirijează complicate procese de producție. Creatorii lor doresc ca minunatele lor «jucării» să servească omenirii, progresului, gîndind că deși primul creator de roboți moderni — este drept, pe tărîmul plămăuirilor literare — nu i-a fost dat să-și realizeze visul într-o societate potrivnică, el purta un nume predestinat, vestitor al împlinirilor de mîine: savantul Rațiune.

L. NIȚESCU

Un domeniu de activitate de mari perspective pentru roboți îl oferă explorarea submarină. Astfel, cunoscuta companie americană «General Dynamics» a elaborat, la cererea Universității din Pennsylvania, proiectul acestui robot grație căruia — se speră — vor fi aduse la suprafață comori arheologice din vase scufundate cu milenii în urmă.

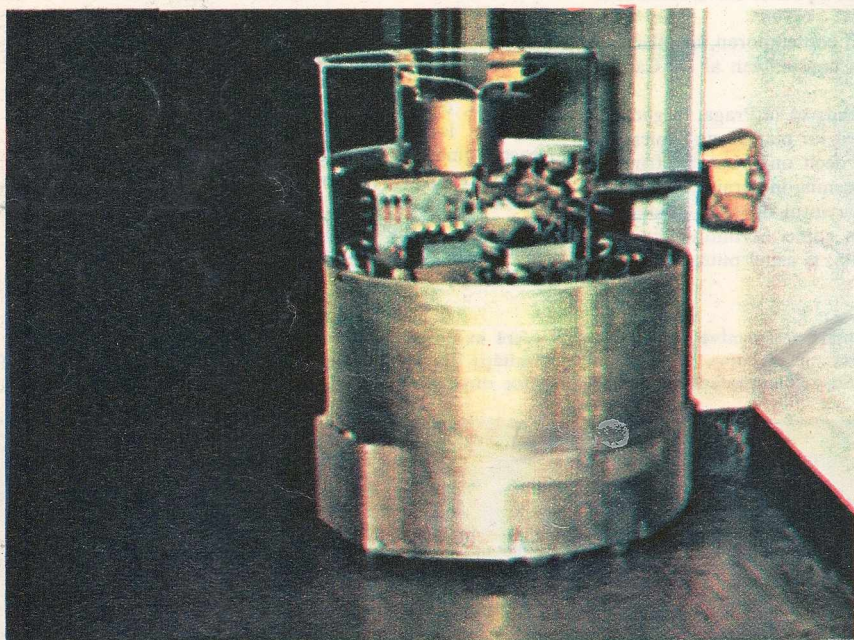
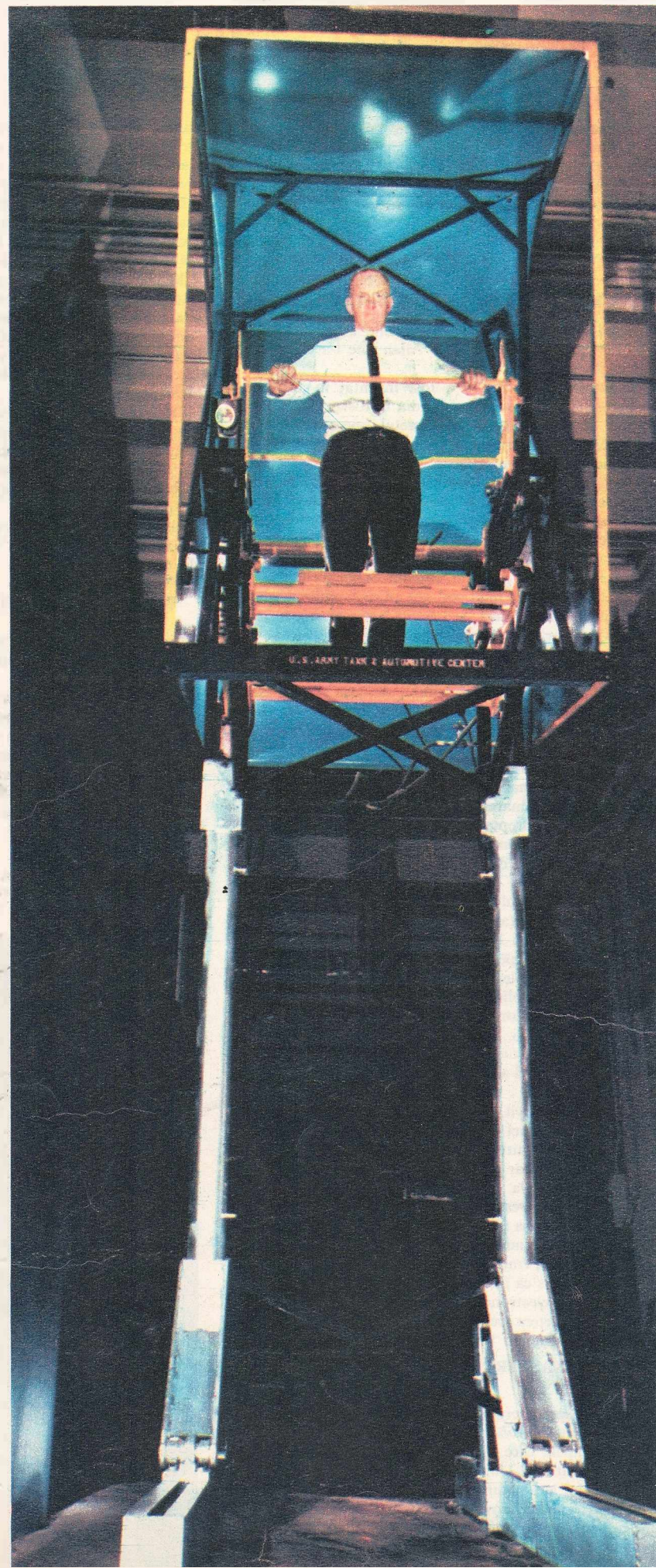

PRIETENUL MEU ROBOTUL

ROBOTII

Unul din giganții de oțel proiectați de «General Electric».

Acest robot radiocomandat, cu aspect fantastic, poate fi utilizat în scopuri foarte prozaice, de pildă la exploatarea de zăcăminte radioactive.

«Mod-2»..., infometat, se autoalimentează de la o priză.

Astăzi mai mult ca oricând se vorbește și se scrie despre roboți. Din paginile literaturii de anticipație și de pe micul ecran ei «pășesc» tot mai des în realitatea cotidiană. Vă propunem, în cele ce urmează, să faceți cunoștință cu câțiva roboți foarte «activi» dintr-o serie de laboratoare de prestigiu mondial și să-i vedeți la lucru.

«Mod-2» s-a născut la... Universitatea americană John Hopkins (Maryland). Acest robot este în măsură să-și încarce singur bateriile electrice care-i alimentează motoarele, se deplasează pe propriile roți, evită obstacolele și când ajunge la o scară se oprește pentru a nu cădea!

Atunci când «simte» că trebuie să «mănince», brațul-cercetător al lui «Mod-2» scrutează pereții în căutarea... unei prize și, de îndată ce o «vede»,

comandă motoarelor și sistemului de dirijare-orientare: apropierea de sursa de energie! Robotul se autointroduce în priză, iar când bateriile au ajuns la nivelul de încărcare necesară, el se decuplează și, sătul, își reia plimbarea prin încăperile laboratorului...

Să nu credeți că acest robot seamănă cu omul; din contră, este de formă cilindrică, înalt de doar 0,6-0,8 m și de fapt constituie un subiect

de încercări efectuate în special asupra sistemelor opto-electronice care se comportă oarecum analog cu ochiul omenesc. Totodată nu se poate nega nici tentativa constructorilor lui «Mod-2» de a aprofunda, și pe această cale spectaculoasă, cunoașterea metodelor de funcționare a creierului organismelor vii.

Asemenea aparate dezvoltate și cu sensibilitate funcțională mărită vor fi de mare ajutor omului, spre exemplu în exploatarea mediilor ostile sau a regiunilor greu accesibile.

Mai practică și mai apropiată de realizare ni se pare totuși perspectiva dezvoltării lui «Mod-2» sub forma unui robot radiocomandat sau poate autocomandat, capabil să transporte peste orice fel de teren o macara dotată cu lungi brațe articulate. El va putea deci deveni, într-un viitor nu prea îndepărtat, un auxiliar de neînlocuit pentru exploatarea minereurilor radioactive. Și, cîndva, de ce să nu ni-l închipuim pe «Mod-2» — sau o variantă a acestuia — comandat de la distanță de cosmonauți sosiți în apropierea unui corp ceresc încă neexplorat și efectuînd prospecții într-o zonă cu un înalt nivel de radiații ionizante?

UN ROBOT CARE «VEDE»

Aminteam mai sus despre un dispozitiv opto-electronic care asigură robotului recunoașterea drumului ce trebuie parcurs. Studii ample asupra acestei probleme au fost efectuate la Universitatea din Milano de un grup de cercetători conduși de prof. Silvio Ceccato, directorul Centrului de cibernetică și lingvistică matematică. Elementul opto-electronic al robotului realizat la Milano este capabil să exploreze și să identifice obiectele din câmpul său vizual, în plan vertical și orizontal. Imaginile sînt transformate în impulsuri electrice, apoi, după un proces

complicat de elaborare, sînt trimise la un calculator electronic. De altfel tot calculatorul coordonează alimentarea cu energie, dispozitivele de orientare și reglare a mișcărilor «ochilor» electronici și complexul care studiază, memorizează și compară impulsurile electrice provenite din analiza imaginilor captate.

Pe un platou situat la circa trei metri de ochii electronici ai robotului, un tehnician pune, la întâmplare, diverse obiecte; după explorarea și identificarea lor, mașina informează *in scris*, pe ecranul unui TV, despre ceea ce a «văzut», sub forma unor simple propozițiuni! Este pentru prima oară în lume, după părerea revistei italiene «Epoca», că un robot se «exprimă» atît de clar.

«PEDIBULATORUL» REÎNVIE MITUL CICLOPILOI

În afara roboților care imită acțiuni ale minții omenesti, trebuie amintiți și cei care *reproduc mișcări ale corpului uman*, amplificîndu-le extraordinar de mult. Ne aflăm deci în prezența unor roboți-amplificatori, care se deosebesc de cei din prima categorie în principal datorită faptului că sînt comandați direct de om și de mișcările sale, pe care urmează să le amplifice. Un asemenea robot se va deplasa nu pe roți sau șenile ci «pășînd» analog omului; fiecare articulație sau mușchi mecanic va acționa ca urmare a unor stimuli identici cu cei care comandă elementele corpului uman și cărora îi este, de altfel, subordonat.

Să vi-i prezentăm, de pildă, pe roboții-giganți proiectați de compania americană «General Electric». Înălți de circa 5—6 metri dar avînd o organizare asemănătoare corpului uman, ei pot efectua o serie de munci grele, în locul oamenilor. Operatorul, cocoțat în cabina superioară, decide orice mișcare a robotului, care repetă fiecare gest al «stăpînului» său cu o forță cu mult superioară. Dacă, spre exemplu, omul-conducător va ridica un picior, mașina va efectua aproape instantaneu aceeași mișcare.

Ceea ce însă robotul — numit «pedibulator» — nu a «învățat» încă este să stea... într-un picior. Elaborarea științifică a problemei echilibrului și traducerea ei tehnologică în mecanisme — mult mai complicată decît apare la prima vedere — este încă în studiu, însă se pare că folosind sisteme giroscopice, platforme inertiiale etc. și acest deziderat va fi atins.

Amplificarea apreciabilă a eforturilor musculare ale conducătorului o asigură diverse servomotoare care mișcă articulațiile robotului. Este vorba de motoare auxiliare (electrice, hidraulice etc.) supuse comenzilor diverșilor mușchi interesați în operația respectivă și care sînt astfel indirect bransați la sistemul nervos al conducătorului.

Pedibulatorul posedă două brațe articulate de ambele părți ale încăperii centrale de comandă și doi suporturi, de asemenea articulați, pentru a susține și deplasa întreaga instalație. «Părinții» robotului apreciază că el se va deplasa cu o viteză de pînă la 60 km/oră pe orice fel de teren, va putea defrișa păduri și manipula greutatea de sute de kilograme!

Acest aparat reprezintă de fapt o dezvoltare a unui alt agregat similar, denumit «Handyman», care acționează cu minile sale mecanice în incintele în care oamenii nu pot lucra, de pildă din cauza radiațiilor.

După realizarea pedibulatorului, se află în studiu un ansamblu de roboți cu mișcări coordonate, pentru a transporta greutatea peste terenuri impracticabile. Ei vor ridica vehicule răsturnate sau căzute în rîuri, vor degaja terenul unde s-a produs o catastrofă feroviară sau un accident, vor putea opri propagarea incendiilor în păduri, creînd rapid zone defrișate, vor ajuta pe om în expedițiile în zonele virgine, pe cosmonauți pe solul neprietenos al planetelor necunoscute.

«UNUMO», «SOLARIS», «RUM» EXPLOREAZĂ ABISURILE

Specialiștii susțin că roboții vor contribui substanțial la cucerirea celui de-al șaselea continent. Exploratorii «lumii tăcerii», care în prezent pot pune în valoare doar bogățiile aflate în subsolul platformelor precontinentale, pînă la adîncimi de 30-50 metri, ar căpăta astfel posibilitatea să coboare la 150-200 m și chiar mai mult. Ce realizări, ce proiecte există în această privință?

În ajutorul scafandrilor vor veni roboții-submarini, adevărate caracatițe mecanice, cum prevede proiectul «UNUMO». Roboții care «văd, aud, înoată» vor așeza conducte și vor face montaje la fundul mării, la adîncimi de circa 250 m. În paranteză fie zis, tocmai cu un vehicul-robot de cercetări subacvatice de acest fel a

Imitarea și amplificarea mișcărilor omenesti — o problemă aparent simplă dar în realitate foarte complicată.

fost scoasă la suprafață bomba americană pierdută la Palomares.

Institutul francez al petrolului a realizat robotul-submarin «Télénaute» care, dotat cu aparate de filmat TV și telemanipulator, poate efectua cercetări și observații pe care le transmite la suprafață, precum și unele operații simple: apucare, strîngere, ridicare. Cablul de ridicare folosit în prezent îi asigură o autonomie pînă la 300 m adîncime.

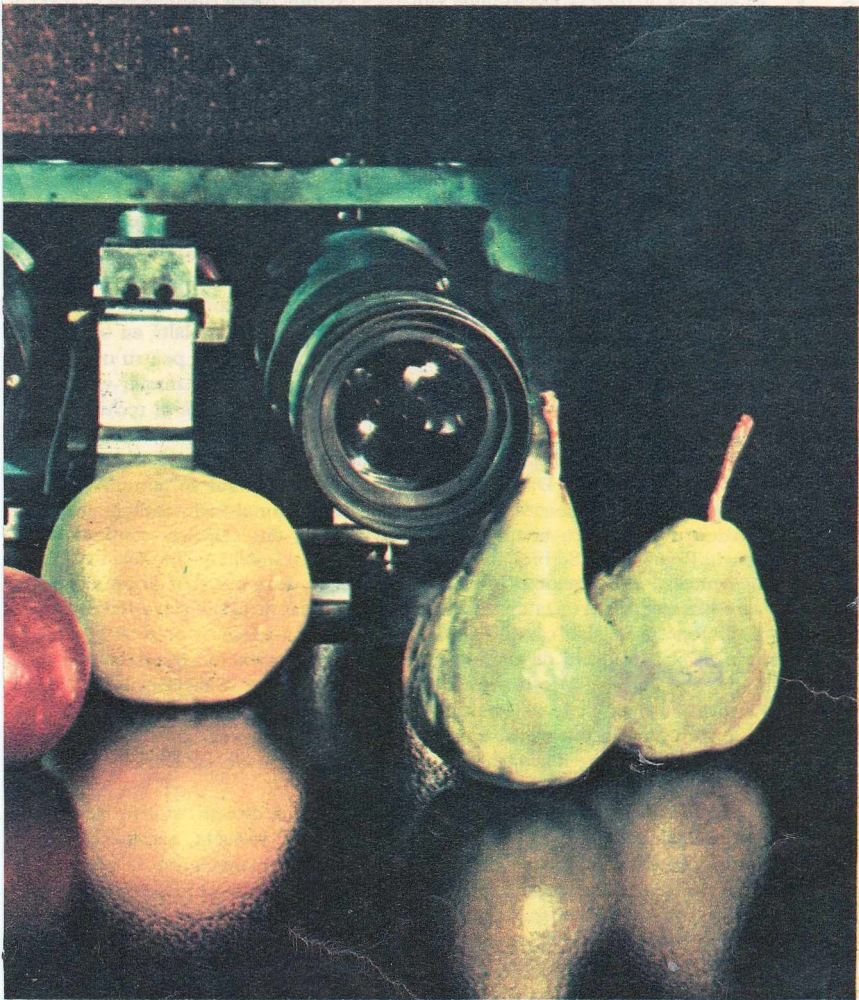
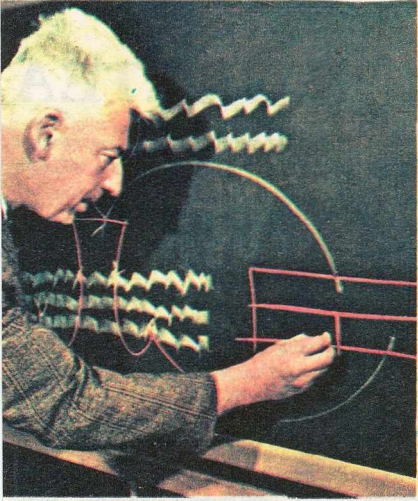
«SOLARIS» nu este numai numele unui interesant roman de anticipație scris de cunoscutul Stanislaw Lem, ci și denumirea unui robot-submarin care folosește pentru deplasare două elice propulsoare telecomandate.

Proiectul «RUM» prevede crearea unui robot cu șenile care, deplasîndu-se pe fundul mării, va culege cu o mînă uriașă materii prime de mare preț. Alți colegi neînsuflețiți de-ai săi vor extrage diverse minereuri din bogatele zăcăminte submarine, vor monta agregate de foraj petrolier pe fundul mării, vor «recolta» flora subacvatică...

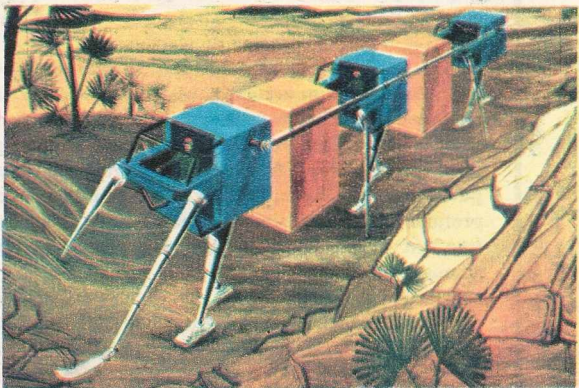
La suprapresiunile din adîncul mării și oceanelor, pe solul radioactiv al planetelor încă neexplorate, în imediata apropiere a marilor incendii sau calamități și, în general, în locuri inaccesibile omului — iată terenul de activitate de predilecție al roboților creați de om pentru a-l ajuta, a-l înlocui acolo unde el nu ar putea rezista condițiilor nocive ale mediului. În acest scop geniul uman a împrumutat roboților o parte din calitățile și posibilitățile sale. Dar numai o parte...

LUCRU

de dr. ing. Florin ZĂGĂNESCU

cul construit de prof. Silvio Ceccato cercește cu atenție obiectele pline în fața ochilor săi, și își așterne «impresiile» în scris. Este primul robot care este capabil de o asemenea performanță.

ășa vor arăta «pedibulatorii» de mîine, care vor lucra cu ușurință, în zonele impracticabile, cele mai poveri.

MELANCOLIA PROȘTILOR

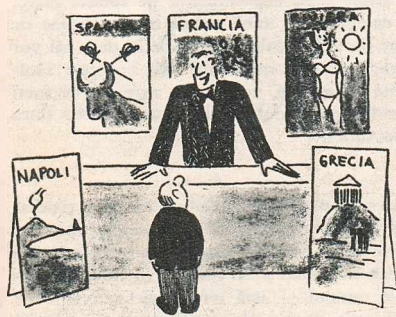
De o vreme, în domeniul gingaș al artei, proștii nu se mai înțeleg între ei. Proverbia solidaritate a proștilor, emoționanta lor intrajutorare reciprocă, începe să se ducă de răpă. Pe cât de mult s-au iubit cândva, pe atât de mult se urăsc acum. Prostul găsea în celălalt prost un prieten, un frate de cruce gata să-i dea oricând un pahar cu apă și calificativul de «genial»; acum fiecare prost vede în fratele său la fel de greu de cap un dușman, un rival. Era o vreme când prostia singură ajungea să reușești în viață, era chiar o greșeală s-o mai îndulcești sau s-o mai îmblinzești puțin, îi răpeai din puterea ei de granit.

Cum de a început războiul proștilor? Cum au început proștii să se demaște între ei, să se calomnieze, să se condamne, să se masacreze? Drama s-a născut în fiecare prost, luat individual; el nu s-a mai recunoscut ca atare, s-a dezis de el, cel dinainte, convins că și-a găsit capul pe care nu-l avuse niciodată. Prostul s-a hotărât peste noapte să fie inteligent, și atunci fratele lui de cruce i s-a părut, inevitabil, prost. A pornit la această cruciadă de la ideea sănătoasă că «cine strigă primul, ăla e». S-a grăbit să-i demaște prostia fratelui, ca nu cumva să-i demaște fratele prostia lui; totul e cine se scoală mai devreme. De aceea toți proștii au început să se scoale cu noaptea-n cap, s-o ia înainte, să fie primii indignați de mediocritate. De aici dueluri singeroase: «Tu ești mediocru». «Ba tu ești mediocru». «Tu ești schematic». «Ba tu ești schematic». «Tu-l copiezi pe Antonioni». «Ba tu-l copiezi pe Antonioni».

Prostul devenit deștept peste noapte urăște mediocritatea mai cumplit ca Voltaire. Simte că se sufocă. «Nu se mai poate trăi de atita impostură. Prostia ar trebui pedepsită prin lege».

Totuși e bine că proștii se războiesc între ei. Din această înclătare tot mai cade un prost mai debil sau un idiot cu nervii mai slabi.

Am văzut însă un spectacol emoționant. Un prost viguros, cruce de voinic, pansa cu grijă maternă rănilor care le căpătase în luptă un prost mai firav. Voia să-l însănătoșească, să-l pună pe picioare. Până la urmă, tot or să se împace între ei.

DISOCIAȚII

La început a fost cuvântul, spune evanghelistul, și n-am motive temeinice să-l contrazic. Asta înseamnă însă că mai înainte a fost o epocă de liniște, și am toate justificările s-o regret. Să mă explic. Iau, seara, din cind în cind, masa la un restaurant, într-un decor decent, de o civilitate exemplară: fețe de mese albe, ospătari prevenitori, dormici să-ți ofere o oră de destindere meritată. Clienții au început să se cunoască între ei și schimbă zimbete familiare.

La ora desertului însă se produce catastrofa. Își face intrarea, tumultuoasă, un grup de tineri. Se așază, dau o comandă sumară și se dezlănțuie într-o discuție explozivă, haotică și nesărată, cu obiectivul vizibil de a se face remarcați. Glume dubioase, limbaj colorat, de suburbie, și din cind în cind cite o injurătură de surugii turmentați.

Îi urmăresc împreună cu întregul restaurant și încerc să-i descifrez în psihologia lor alambicată și secretă; se cred spirituali și sînt numai jalnici: n-au aflat, la vîrsta lor, și n-au învățat cîteva norme de conviețuire, obligatorii, din care cea dintîi e respectul liniștii semenului tău. Nu s-au convins că vorba e de argint dar că tăcerea e de aur. N-au învățat să asculte.

Se simte din ce în ce mai tare nevoia de un cod al civiținiei, care să dea regulile discuției, principiile elementare ale unui dialog civilizată.

Știu, n-am uitat că tineretul a fost întotdeauna dornic de afirmare. Văd însă necesitatea urgentă a unui manual al bunelor purtări, care să explice diferența dintre afirmare și exhibiție și care să infiereze «darea în spectacol».

Poate că n-ar strica, de asemeni, un poem închinat discreției, într-o epocă de explozivă și uneior excesivă expansiune lirică, după care, o comedie care și-ar propune satirizarea turbulențelor, a gălăgioșilor, a euforicilor, a freneticilor dezlănțuiți și a furioșilor de meserie ar fi cum nu se poate mai oportună. Mă gîndesc că și un film pe aceeași temă n-ar strica, avînd toate șansele să fie și comic, o specialitate filmistică — asta ca să mă exprim și eu în termeni de competență, care impun — în care n-am prea excelat în ultima vreme sau, mai exact, în care n-am prea strălucit de loc.

Pledez convins fiindcă problematica evocată, departe de a fi minoră, percutează niște straturi ale conștiinței profunde: cine nu știe să asculte, nu știe să vorbească.

La un examen al Institutului de artă teatrală și cinematografică, un profesor inspirat, dublat de un pedagog subtil, a dat nota maximă unui student nu pentru felul cum își debita partitura ci pentru felul atent cum știa să-și urmărească partenerul.

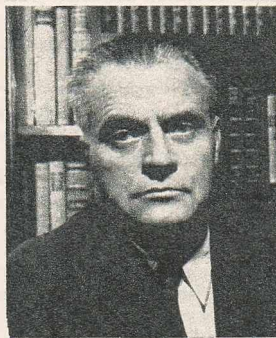
Aș fi fericit să află că se scrie o pagină de estetică actoricească închinată artei de a asculta, profitabilă nu numai viitorilor slujitori ai scenei, ci de uz salutar unor categorii de oameni mult mai întinse decît s-ar putea bănui.

Fiindcă există, din nefericire, foarte mulți oameni care nu știu să asculte. Trufași care își pregătesc mintal răspunsul înainte de a te fi auzit, indiferenți care te contrazic înainte de a te fi priceput, gălăgioși care țipă înainte de a te fi descifrat, sclavi toți ai unei elocințe torențiale, năvalnice, de cataclism.

Termenul civilizație implică, fără îndoială, sensuri multiple. Unul mi se pare însă deosebit de prețios: civilizat e omul care nu stîngherește liniștea altuia.

Fără această dorință orice discuție e un dialog al surzilor și orice dezbateră, în doi sau în mai mulți, o infernală gălăgie.

La început a fost, fără îndoială, cuvîntul. El ne-a despărțit de plante și de animale. Să-l respectăm.

ZAHARIA STANCU: JOCUL CU MOARTEA

De curînd a ieșit de sub tipar o nouă ediție a romanului *Jocul cu moartea* de Zaharia Stancu, publicat acum de Editura pentru literatură în populara colecție Biblioteca pentru toți, act editorial menit să încununeze cariera prodigioasă a unei scrieri care, apărută pentru întia oară în 1962, este deja tradusă, în străinătate, în vreo 10 limbi.

Deși poate fi discutată și ca operă de sine stătătoare, *Jocul cu moartea* își destăinuie întreaga multime de sensuri și implicații abia atunci cînd o integram vastului ciclu narativ din care face parte. Construcție de respirație amplă, inaugurată prin *Desculț* și continuată de *Florile pămîntului*, *Pădurea nebună*, *Constandina* etc., ea se află încă în elaborare, după cum ne anunță fragmentele din noua carte *Vîntul și ploaia*, la care scriitorul lucrează în acest moment.

Ca episod din frămîntata existență a lui Darie (personajul unificator al întregului ciclu), *Jocul cu moartea* urmează, cronologic, momentului evocat în *Florile pămîntului*: plecarea din sat a lui Darie, acum adolescent, la București, în împrejurări tulburi ce coincid cu izbucnirea primei conflagrații mondiale. *Jocul cu moartea* ne proiectează în plină vîltoare a evenimentelor (toamna anului 1917), cartea fiind o carte de război, o carte-mărturie ale cărei țel este «de a arăta, printr-o experiență de viață individuală jalnică și derizorie, experiența unui adolescent țaran din cea mai neînsemnată zonă a societății, atrocele proces de dezumanizare pe care îl provoacă războiul» (Radu Popescu: Prefață). O carte de război dar nu o carte de front, faptele petrecîndu-se pe un traseu mult îndepărtat de linia luptelor directe, undeva în interiorul imensei zone «cotropite de armatele imperiale germano-austriece», asta nediminuînd însă prezența războiului ca realitate copleșitoare, acaparantă.

Materia narativă a cărții se constituie, la fel ca în *Desculț* sau în *Florile pămîntului*, din confesiunea lui Darie, eroul care povestește, în aceeași tonalitate febril-tensionată, fantastică sa aventură din toamna lui 1917, aventură pe care titlul narațiunii (*Jocul cu moartea*) o rezumă simbolic. Vînzător de ziare pe străzile Bucureștiului ocupat, Darie e reținut de o razie militară laolaltă cu o ceată de indivizi fără căpătii spre a fi trimiși cu toții la muncă forțată pentru nevoile armatei de ocupație. Îngrămădiți între pereții unui vagon de marfă, vagabonzii sînt expediați către frontul balcanic cu un tren ce transporta oi rechiziționate, de care ei trebuiau să îngrijească pînă la sosirea în punctul de destinație. Călătoria debutează sub auspicii infernale. Pentru a nu fi jefuit de către unul din confrății de detenție, Darie se apără cu cuțitul. Episodul se termină printr-o învălmășeală de nedescris, din pricina căreia vagonul-închisoare ia foc. Cei dinăuntru se aleg cu arsuri, unele foarte grave, dar călătoria continuă, de-a lungul României și Serbiei, întreruptă de staționări îndelungi sub focul bombardamentelor, al obuzelor care se încrucișează pe deasupra. Un drum al terorii, care sfîrșește prin a instaura între deținuți un climat de sălbăticie, astfel că fiecare îl pîndește pe celălalt căutînd clipa prielnică spre a-i face de petrecanie. Pînă la urmă Darie evadează de-aici, pornește către țară străbătînd Macedonia și Bulgaria, nu singur ci însoțit tocmai de individul cu care se încăierase la început. Urmează o nouă serie de aventuri-limită, mereu în vecinătatea morții, pînă ce ajunge în țară, la București, unde camaradul lui Darie cade imediat din nou în mîinile poliției, care îl arestează ca falsificator de monede, iar Darie își reia ocupația de vînzător de ziare pe străzile Capitalei.

Interesul deosebit al povestirii provine din două direcții: sînt pe de o parte impresionantele tablouri ale războiului, imaginile violente, șocante, ale unei lumi dislocate din făgașele ei, imagini transcrise în maniera atît de personală a lui Zaharia Stancu, amestecînd realismul necruțător, de crude efecte, cu lirismul generos și debordant, pictura de scene atroce cu poezia învăluitoare și senină; celălalt aspect care ne soliciță în chip special în *Jocul cu moartea* este relația foarte stranie dintre cei doi eroi-rătăcitori, dintre Darie și celălalt vagabond, poreclit Diplomatul. Acesta e un decelasat, un boier decăzut, fost diplomat, de unde și porecla, individ descompus, ros de vicii, amestec de lașitate și spirit agresiv, poltron și rapace, cînd umil cînd arrogant, imprezibil totdeauna în reacții. Un ciudat complex de afecte se instaurază între cei doi, o inexplicabilă atracție, cu toate că sînt naturi atît de diferite. Raporturile dintre ei încep printr-un conflict, cum arătam și mai sus, soldat cu injunghierea de către Darie a Diplomatului. Tot Darie îl va îngriji însă apoi, tămăduindu-i rana și ajutîndu-l să se vindecă. Cînd au prilejul, evadează amîndoi pornind pe un drum plin de primejdii. Îi apropie faptul că sînt singuri, sentimentul că numai împreună vor putea ieși la un liman; ceva îi desparte totuși în permanență, și adesea atît de profund încît mereu sînt cu mina pe cuțit, gata să se sfîșie. Încercările prin care trec sînt sporite înmîit de această perpetuă tensiune existentă între ei, dar și atenuate intrucitva de o secretă și inexplicabilă simpatie reciprocă, sentimente contrarii dar coexistente.

Sensul fundamental al narațiunii lui Zaharia Stancu este, desigur, sublinierea valorilor umane, încrederea în forța de persistență a omeniei și demnității chiar în împrejurările de constrîngere și aservire brutală determinate de război.

COLIERUL DE PERLE

«LITERATURA ESTE ATUNCI CÎND...»

(Culese la examene de literatură).

- Idila este o figură de stil folosită des în poeziile de dragoste...
- Tema alcaidelui din Zalamea a lui Calderon este o temă pe viață și pe moarte.
- Cînd Ulise află că fusese mîncat împreună cu tovarășii săi, se gîndi că este cazul să fugă.
- Literatura este atunci cînd unii scriu, alții citesc și alții critică.
- Cîteva titluri de opere literare: «Un capriciu al lui Alfred» de Musset, «Operele complete ale marchizului de Sartre», «Vă place Brassens?» de Françoise Sagan, «Comedia eroilor» de Shakespeare, «Din ale s-a înfruptat Electra» de O'Neill.
- Cătrețul este o poezie care are numai opt versuri.
- Cuvintele sinonime se utilizează cînd nu cunoaștem ortografia celor pe care vrem să le întrebuițăm.
- Balzac a dus o viață foarte prozaică. De aceea el a ajuns un mare prozator.
- Scena se petrece în iad, eroul pozitiv fiind dracul.
- Severitatea lui Boileau în judecarea operelor literare era foarte mare. El a inerzis poezilor mediocri orice posteritate.
- Corneille a devenit celebru datorită idrului.
- Romanticii se deosebeau de clasici prin preferința pe care o aveau pentru oman. De unde și numele.
- Jules Verne a fost un scriitor fantacist pe care l-am admirat ca actor în rolul lui Phileas Fogg.

CINE A FOST PAZVANTE CHIORUL?

Ce ne spune istoria despre personajul pe care tradiția populară l-a păstrat drept reprezentantul epocii definite «ca pe vremea lui Pazvante Chiorul...», cu semnificația unor vremuri tulburi, de groază și jaf?

Pe numele său adevărat și întreg Osman Pasvantoglu, a fost un vestit șef de bandă. Clericul oltean Dionisie Eclesiarhul, în «Cronograful Țării Românești de la 1764 pînă la 1815», îl califică drept «măstru și chitit la minte» și-i dă titlul de «Măria-sa

PALTONUL ÎN PERICOL!

O casă de modă din Viena propune noul costum bărbătesc «termoelectric», care — alimentat de o sursă electrică formată din cîteva baterii minuscule — ar face lipsită de obiect utilizarea unor veșminte mai groase.

MISS CARTING — 1968

Înainte de desfășurării Campionatului mondial de carting de anul acesta, care va avea loc în Anglia, s-a ținut o conferință de presă cu care prilej au fost prezentate mașinile înscrise în probele finale ale campionatului. Pentru ca ziaristilor și publicului de față să nu li se ofere doar fierărie, mașinile au fost prezentate de tinere fete ca cea din fotografia noastră, Marnie Cahill (22 de ani) din Brighton, care a și primit titlul de «Miss Carting — 1968».

Pasvantoglu», iar Nicolae Iorga, în Istoria românilor, îl compară cu «Bonaparte în-suși».

Originar din Bosnia, odinioară provincie a Turciei europene, el descindea dintr-o familie de bandiți a cărei căpetenie era chiar tatăl său, Pasvan, cetățean turc. Pentru contribuția sa la o victorie a armatei turcești, sultanul Selim — drept răsplată — îl iertă de pedeapsa cu moartea, aplicată celorlalți bandiți, și-i dădu în stăpînire cîteva sate din jurul Vidinului. Ambițios și neastîmpărat din fire, Pasvantoglu adună în preajma sa o ceată de vagabonzi, tîlhari, nemulțumiți — denumiți după numele său «pasvangii» — și se răscoală contra Porții otomane. După ce, în 1794, ocupă Vidinul, începe să facă dese incursiuni de jaf în satele din jur și, un an mai tîrziu, trece și în Țara Românească, unde pradă și arde satele din apropierea Dunării. Pentru reprimarea răzvrătutului, sultanul trimite mai multe oști dar Pasvantoglu le învinge, își ia titlul de «pașă de Vidin» și bate chiar și monedă proprie.

În 1804 el încheie pace cu sultanul, iar în 1806 își retrage bandele ce invadaseră Oltenia. Un an mai tîrziu moare, după ce exercitase, pe ambele maluri ale Dunării, o incontestabilă autoritate militară independentă.

C. SIMIONESCU

► Nu se știe de ce Pasvante purta porecla «Chiorul», dar fiind că, așa cum e înfățișat în alăturata gravură (executată la Dresda după un tablou semnat Garnier) eroul nostru are amîndoi ochii întregi.

PĂLĂRIA MELOMANULUI

O firmă vest-germană a pus în circulație pălării bărbătești «transistorizate», care au montat sub calotă un aparat de radio minuscul, permițînd purtătorului să asculte melodia preferată fără să aibă mîinile ocupate

Valeria Seciu și Cosmin Gheară în căutarea Otiliei și a lui Fel

«Otilia este oglinda mea de argint»

«ENIGMA OTILIEI», ÎN PREGĂTIRE LA NAȚIONAL

Poate că dacă filmul (dar de ce am absolvi scena?) nu s-ar fi îndeletnicit cu consecvență să ne furnizeze atât amăr de decepții în materie de ecranizări, poate că dacă n-am ști de mult câte zone rămân descoperite și câte arnțe și bagaje rămân la ușă atunci când romanul se mută din carte pe ecran sau scenă, poate că, în acest caz, vestea că Naționalul repetă o dramatizare a «Enigmei Otiliei» am putea-o primi numai cu firescul sentiment de bucurie, fără acea umbră de îngrijorare care îl însoțește acum îndeaproape. Dar oare te poți opri să-ți amintești acea tristă meditațiune a lui Călinescu (referitoare tot la spectacolul de teatru) în care spunea că «autorii vii pot reclama, dar morții, din păcate, nu», la care adăuga imediat convingerea sa că «un regizor realist interpretează piesa, dar nu colaborează cu ea»? Sigur, îți amintești de ele, și mai ales atunci când afli — cu oarecare uimire — că dramatizarea aparține unui tânăr și încă

prea puțin cunoscut regizor de la televiziune, Iosif Bită, și când afli — spre linișirea ta — că spectacolul e regizat de Io Cojar. Nu se poate face nici un pronostic în faza actuală, a repetițiilor, asupra spectacolului; Cojar crede că va fi o lovitură și e foarte bine că el o crede — credința e contaminantă. Un lucru e sigur: pentru acest mare roman de factură clasică, balzaciană, în care se aprind momente de transgurare poetică și se vădește și un foarte modern interes îndreptat spre psihologii paradoxale, pentru transpunerea scenei a acestui roman, spuneam, Cojar este cred eu — regizorul nimerit. Profesia lui de credință scenică e fără fisuri, realitatea a demonstrat-o (excelent!) cu «Luceașul» său din stagiunea trecută, cu «Amintirile a două dimineți de luni», cu n vechiul său spectacol de un realism poetic «Nu sînt Turnul Eiffel», și mi-o împărșește iarăși și mie, cu aceeași franchețe lipsă de snobism «modernist» pe care

VIN CICLISTII

practică dintotdeauna: «Continui să cred cu convingere că una din cele mai fericite experiențe ale teatrului este cea realistă. Mi mă refer — desigur, ocolind naturalismul — la acel realism direct, liber, lucid, lezlegat de convenționalisme și reticențe. În momentul în care accepți adevărul că în centrul artei stă omul cu toate aspectele și implicațiile ce decurg din existența lui, ecunoști totodată și faptul că această realitate concretă are dreptul să fie reprezentată fără travestiuri, fără alterări».

Nu știu exact — deși bănuiesc — ce ar putea gândi despre această convingere depeși expresiilor teatrale moderniste, dar emarcăm că Ion Cojar se întilnește perfect în punctul de vedere călinescian în materie de teatru. (De altfel, acum câțiva ani tot Cojar a fost acela care a pregătit pînă în aza finală piesa lui Călinescu «Ludovic al 9-lea», și nenumăratele discuții avute atunci cu autorul au fost fără îndoială profitabile și pentru spectacolul cu «Enigma Otiliei», pe care nu-l anvizaja poate imeni pe atunci.) Nu mă pot totuși opri să nu-l întreb dacă are sau nu conștiința riscului artistic pe care îl presupune această emerară întreprindere.

— Fără îndoială că o am, dar chiar cu riscul că dramatizarea nu poate cuprinde totul, că sînt lucruri care se pierd, că e pe locuri statică — și sentimentul acesta ne tîpînește acum și pe mine, și pe actori — chiar cu acest risc romanul nu pierde, dar e atrul cîștig. E aici o chestiune de opțiune. Dar am întilnit un text care să ofere actorilor atîta bogăție de material dramatic și caracterologic; ar fi fost o imensă pierdere pentru teatru să nu-l folosească, mai ales că, nu uitați, el a fost pus la dispoziția unei chipe de actori — cea a Naționalului — și a putere compozițională binecunoscută.

Nu știu dacă treaba aceasta poate înuraja sau, dimpotrivă, paraliza fantezia unui om de teatru, dar Călinescu își descrie personajele, cadrul existenței lor, atmosfera, întîmplările, cu o minuțiozitate și cu pasiune a detaliului duse pînă la ultimele consecințe. Cine a citit romanul știe perfect cum arată vizuina crăpată și scoroțită a Giurgiuvenilor, îl cunoaște pe Felix cu fața-i juvenilă și ușor feminină, cu uloarea măslinii a tenului și cu tăietura lină a nasului; îl vede întocmai pe Pascopol, cu mustața căruntă, tunsă englezește, cu parfumul său discret și lanțul greu de aur de la ceas; îl vede aidoma pe acest arpagon clasic care e Costache Giurgiuveanu, tatăl adoptiv al Otiliei, cu calviția îi totală, cu buzele întoarse în afară și albene de prea mult fumat, acoperind numai doi dinți vizibili, ca niște așchii de sticlă; o vede pe mătușa Aglae, baba absolută, fără cusur în rău, cu fața ei gălbini-oasă, încrețită mărunț, și cu coafura jaoneză în creștet; îl vede pe unchiul Simion, cu broboada pe umeri și pîslarii erzi, brodînd sîrguincios și senil la gherghet; pe Stănică Rațiu perorînd, cu geniu lichelismului, demagogicele sale tirade populare; îl vede pe Titi legîndu-se întruna pe masă, într-o dulce și cretină disacție; mă rog, vede întocmai, în toate detaliile, cu toate hașurările, toată această monstruoasă lume venală, hulpavă, fără

urmă de scrupul, în care au fost aruncați cei doi orfani, Felix și Otilia, cuplu pur, aspirînd spre sublim, Felix cu candorile vîrstei, Otilia cu reacțiile ei neașteptate, capricioase, enigmatice. Închidem ochii, îi vedem lîngă noi («Eu însumi — spunea Călinescu — ieșit din condiția subiectivă a născocitorului, citind cartea ca pe o operă a unui alt autor, sînt urmărit de figurile ei și am sentimentul că fac parte din lumea în care am trăit și trăiesc») și ne creăm fiecare, mintal, un spectacol al nostru, peste care sîntem stăpîni absoluți, regizor, și actor, și public totodată. Și iată că va trebui să confruntăm «spectacolul» nostru personal cu cel de pe scena Naționalului, și teamă mi-e (teamă?!) că va trebui să spulberăm orgoliile de «creatori pe cont propriu». Pentru că aici Pascopol ne va fi prezentat (și poate disculpat), cu știuta-i alură distinsă, de Geo Barton; pentru Simion va broda la gherghet și va face scene de demență senilă Al. Giugaru, iar rapacitatea vicioasă a lui Costache o va bilbli pe scenă Finteșteanu; veninul Aglaiei va fi revărsat în tot locul cu ajutorul Mariei Voluntaru, iar Eugenia Popovici va da Marinei, sîntem siguri, mult mai mult relief decît îi oferea dramatizarea; Stănică Rațiu va fi — pot să pariez că ați ghicit — Dem. Rădulescu, și-l sperăm mai puțin simpatic decît presupunem că ar putea să-l facă actorul. Și pentru că nu putem aici decît să-i cităm, să-i cităm măcar pe ceilalți interpreți: N. Brancomir, Raluca Zamfirescu, Mitzura Arghezi, Cristina Bugeanu, Ioana Bulcă, Didona Popescu, Ion Henter, Popovici Poenaru... Dar cuplul central, dar Otilia, dar Felix? Călinescu mărturisea odată că «Otilia este eroina mea lirică, proiecția mea în afară... este tipizarea mea fundamentală în ipoteza feminină. Otilia este oglinda mea de argint». Suficient pentru a înspăimînta orice interpretă care ar trebui să aducă în scenă nu numai acele multiple Otilii existente în carte (și cea adolescentină, pură, și cea tandru capricioasă, și cea lucidă, și cea ușor iresponsabilă), dar și o Otilie-Călinescu, summa summarum, fascinantă, transparentă și totuși enigmatică. O va interpreta Valeria Seciu. Ce putem spune despre fata aceasta fragilă, cu ochii imenși care-i devorează obrazul, cu o feminitate delicată dar și cu surprinzătoare accente de vigoare artistică, despre această tînără actriță pe care am văzut-o atît de puțin pe scena Naționalului dar care ne-a demonstrat că o dată văzută nu se mai lasă uitată, ce putem spune despre ea care să nu sune convențional sau hazardat? Că e interpreta ideală? Că va face o Otilie de neuitat? Să lăsăm aprecierile pentru după premieră și să spunem acum doar atît: credem în ea.

Iar Felix, Felix înseamnă marea îndrăzneală de distribuție a lui Cojar: un fost student al său, proaspăt absolvent de institut, cu fața juvenilă și ușor feminină, cu un ten de culoare măslinie și un nas cu tăietură elină. Se numește Cosmin Gheară. Poate că din octombrie încolo, după premieră, vom afla că trebuie să reținem și acest nume.

Sanda FAUR

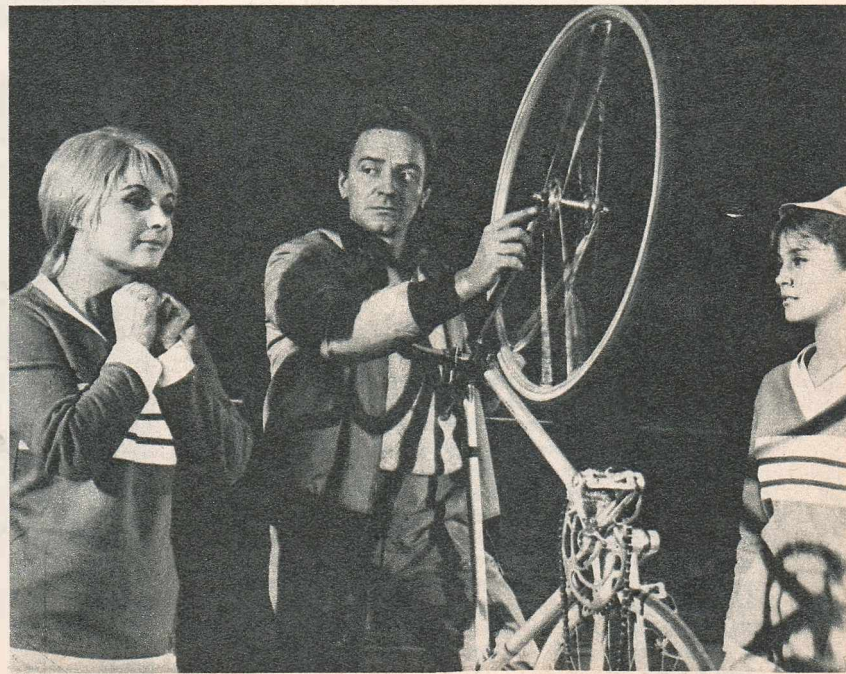
Fotografie de Tr. PROSAN

După ce-am înghițit «Zile de vară» și «K.O.» unul după altul, cu ochii strînși, ca pe un medicament amar, zicîndu-ne «gata, bine că s-a isprăvit», iată că un alt film vine să ne amintească soarta cum nu se poate mai tristă a comediei noastre cinematografice. Înjghebarea dramatică a filmului «Vin cicliștii» (scenariul — Alexandru Struțeanu și Em. Valeriu) a prins între țepile ei cîteva personaje-fantoșe care se ceartă pentru pricini care țin, chipurile, de o onoare sportivă dar care nouă ne apar îngrijorătoare pentru niște capete mature. Într-o declarație anterioară, regizorul, Aurel Miheles, declara, pe bună dreptate, că «sportul în sine nu are nimic care să stîrnească rîsul, cere eforturi diavolești, de aici încercarea de a face o comedie nu lipsită de un anumit dramatism». Nici vorbă de dramatism și nici de vreun zîmbet cîstit, atîta vreme cît comentatorul ne informează că «sportivii dorm împraștiați fiindcă ei prin somn visează la recorduri», iar un erou răspunde falnic cum că Lorelei este «roșcovana care spală vase la cantină», atîta timp cît sîntem obligați să-l vedem pe Mircea Albulescu, acest vigoșos actor de teatru, stingherit și amenințat de un personaj de dragul căruia trebuie să recite poezii stupide, să se cațere în vîrf de munte ca să arunce de acolo o cunună de lauri etc., iar pe colegii săi Ștefan Bănică și Dem. Rădulescu — trîgînd, cam fără curaj, spre micile lor poante care cam aduc a manierism. Pentru a cîta oară Puiu Călinescu răsare într-un film pentru a înscrie acolo un moment penibil?

Doar Ștefan Tapalagă — interpretul eroului principal — actor care știe să-și conducă inteligent predispozițiile comice, a reușit să-și mențină personajul într-un echilibru onorabil. Cit despre partenera lui, Ana Szeles (se înțelege că în film există și o idilă), n-a avut altceva de făcut decît să împrumute eroinei sale fantomatice un zîmbet stereotip pe care-l știm bine din vreo alte cîteva pelicule. Absolut în trecere pe ecran: Vasilica Tastaman, Stela Popescu, Viorica Farkaș, Valeria Marian, Mariana Cercel.

Magda MIHĂILESCU

Vasilica Tastaman, Ștefan Tapalagă, Ana Szeles — cicliștii filmului.

muzica și noi

Noi, cei din Capitală și din împrejurimile ei, putem asculta diseară, în cadrul sărbătoririi centenarului Filarmonicii bucureștene, Simfonia a IX-a. Prilej de a reflecta la cvasiabsența muzicii din programele televiziunii. Nu mă refer, bineînțeles, la valurile de muzică zisă ușoară care se revarsă necruțător asupra noastră din difuzorul televizorului, din cel al radioului, pe toate lungimile de undă. Este în curs de ani de zile o acțiune — nu premeditată dar foarte eficace — de îngustare a orizontului muzical al publicului larg. În mii de combinații mai mult sau mai puțin izbutite, aceleași însăși ușurele de melodii care se adresează exclusiv urechii, și încă unei urechi nu prea pretențioase, tind să acapareze în întregime atenția amatorilor de muzică. E suficient să privești schema programelor săptămânale ale televiziunii. Muzica simfonică ocupă un loc cu totul neînsemnat: o singură emisiune, joi seara, pe canalul cu puțini auditori. Muzica de cameră nu apare decât cu totul întâmplător și foarte rar. Nu i s-a atribuit deocamdată un spațiu propriu, așa cum au de pildă... romanțele. Foarte utile, binevenite și îndeobște bine întocmite, emisiunile consacrate «culturii muzicale de-a lungul timpurilor» nu pot suplini emisiunile muzicale propriu-zise. Menirea lor este de a informa, de a oferi cunoștințe elementare de istorie a muzicii, nu de a ne da ocazia să ascultăm muzică. Rubrica «Mari interpreți» nu poate mijloci nici ea decât prezentarea unor fragmente de opere muzicale.

Prin alungarea muzicii culte la periferia programelor ei, televiziunea aduce o nedorită contribuție la acreditarea ideii că această muzică ar fi rezervată inițiatorilor, că ea ar plătisi publicul larg, că ascultarea ei ar fi o corvoadă obositoare sau o jertfă făcută snobismului. Școlile noastre nu pregătesc copiii pentru a înțelege și iubi muzica. Învățământul muzical în școlile de cultură generală și în licee are un caracter tehnic și istoric. La terminarea școlii, noțiunile despre gamele cromatice se vor estompa și se vor depozita în spațiul acela inert, vag, al memoriei, în care rămân nefructificate și cunoștințele despre sistemul digestiv al reptilelor, și cele despre era mezozoică. Muzica va însemna, pentru majoritatea absolvenților, ritm de dans modern și romanțos cîntec de iubire. Televiziunea, ca și radioul, le furnizează tone de muzică ușoară și ușurică, de proveniență autohtonă și străină.

Orice telespectator poate enumera pe nerăsuflăte o duzină de formații de tip «Sincron», dar câte formații de muzică de cameră ne-a ajutat televiziunea să cunoaștem? Dacă cineva și-ar propune să întocmească o listă a capodoperelor muzicii universale prezentate pe micul ecran într-un an cînd nu se desfășoară «Festivalul Enescu» ar termina foarte repede și cu rezultate de loc mulțumitoare. Cronica de față se referă la prigrinirea muzicii, la desconsiderarea ei globală de către cei ce hotărăsc structura programelor. O analiză a conținutului foarte puținelor emisiuni de muzică ar duce la concluzii nu tocmai îmbucurătoare privind absența aproape totală a școlilor și orientărilor contemporane. Dar o asemenea analiză ar presupune că pornim de la premisa prezenței muzicii pe micul ecran. Din păcate, nu este cazul.

Poate că toate discuțiile îngrijorate despre criza creației și interpretării de muzică ușoară ar fi fost mai concludente dacă s-ar fi referit la raportul dintre aceasta și adevărata muzică, aceea care se adresează nu numai urechilor ci și sensibilității și inteligenței. Am fi descoperit poate că cei mai mulți dintre tinerii noștri cîntăreți care se vor vedea internaționale nici nu cunosc și nici nu îndrăgesc de fapt muzica.

La centenarul Filarmonicii să reflectăm câteva minute asupra rolului pe care i-l rezervăm în desfătarea noastră artistică cea de toate zilele.

F. A.

P.S. Datorez, evident, unei simple coincidențe bucuria de a-mi vedea îndeplinită o dorință la scurtă vreme după formularea ei: tot în această seară începe prezentarea serialului în 26 de episoade realizat după romanul «Forsyte Saga». Rog însă insistent pe tovarășii de la televiziune să țină seama măcar o singură dată de o sugestie exprimată în cadrul rubricii de față și să schimbe orarul programării. E realmente păcat să fie lipsiți de posibilitatea de a urmări această remarcabilă ecranizare atît telespectatorii care nu locuiesc în zona privilegiată acoperită de programul 2, cît și cei ce nu se vor putea decide să rămînă în fața televizorului 26 de seri de simbătă, consecutiv. Pentru seriarele de acest tip este preferabil să se aleagă o seară neutră, la mijlocul săptămînii, și un canal accesibil tuturor.

telegrame

● În 1958 Alain Delon și Romy Schneider au fost parteneri într-o foarte romantică peliculă, «Christine». După 10 ani apar din nou împreună în **Piscina**, film pe care-l realizează în prezent regizorul francez Jacques Deray.

● Regizorul englez Ken Annakin («Acei oameni minunați în mașinile lor zburătoare») are ambiția să realizeze un film al cărui personaj principal să fie de data aceasta automobilul. Titlul spune totul: **Rally-ul Monte Carlo și jazul acela**. O curiozitate: în film sînt foarte puțini bărbați. În schimb nu lipsesc actrițele. Rolurile principale sînt deținute de Marie Dubois, Mireille Darc și Annabella Incontrera.

● **Strașnic se intitulează filmul pe care-l pregătește Jules Dassin pentru studiourile Paramount**. Distribuția este alcătuită în întregime din actori de culoare.

● Actrița sovietică Viktoria Feodorova, pe care am aplaudat-o puternic în scurtmetrajul «Doi» al lui Mihail

Boghin, a fost solicitată de regizorul Grigori Roșu pentru noul său film **Viețuind alături**.

● Cunoscuta melodie **Hello, Dolly** servește deopotrivă drept titlu și drept fond muzical pentru un film turnat în studiourile 20th Century Fox. Interpreții principali: Louis Armstrong și Barbara Streisand.

● De curînd Catherine Deneuve a pășit într-o nouă etapă a carierei sale: cea hollywoodiană. Regizorul american Stuart Rosenberg a ținut cu orice preț ca actrița franceză să fie vedeta filmului său **Nebuni din aprilie**. După primele zile de turnare, Rosenberg declara revistei Newsweek: «Este una dintre cele mai bune profesioniste din cîte mi-a fost dat să întîlnesc în munca mea».

● Actrița engleză Sharon Tate (în fotografie) va fi partenera lui Dean Martin în filmul **Echipajul naufragiat**.

Știință și artă în studiul pieței

Dr. Constantin Drăgan — vicepreședinte pentru Europa al Federației internaționale de Marketing și unul dintre întemeietorii Asociației italiene de Marketing, recent ales și președintele Asociației spaniole de Marketing — este unul dintre pionierii pe plan european al noilor metode de studiere a pieței, cunoscute sub numele generic de marketing. Îmbinând munca de cercetare cu activitățile industriale, dr. C. Drăgan a întemeiat organizații de distribuire a gazelor lichefiate în zece țări europene și în Africa de sud. Plecat din România în anul 1938, domina-sa s-a stabilit în Italia, unde trăiește în prezent, desfășurând importante acțiuni culturale și științifice de cooperare intereuropeană în cadrul Fundațiilor europene Dragan, pe care le-a înființat la Veneția, Roma, Paris, München, Atena și Palma de Mallorca — Spania, fundații care, printre altele, au acordat burse unor cercetători din țara noastră. În ultimul an circa 15 cercetători români au beneficiat, cu rezultate rodnice, de aceste burse care, după cum ne informează dl. C. Drăgan, urmează a fi extinse.

La Palma de Mallorca, Fundația Dragan își propune să înființeze o universitate consacrată științelor social-economice, marketing scientific management, econometrie, cibernetică, sociologie etc. Universitatea va fi rezultatul unei cooperări multilaterale între diferite țări, printre care un loc important, ca număr de studenți și participări în corpul profesoral, este rezervat țării noastre.

INTERVIU CU DR. CONSTANTIN DRĂGAN, VICEPREȘEDINTE PENTRU EUROPA AL FEDE- RAȚIEI INTERNAȚIONALE DE MARKETING

de prof. dr. M. DEMETRESCU

— Împreună cu prof. Guglielmo Tagliacarne ați început încă în urmă cu aproape 20 de ani cercetări în domeniul studierii pieței. De aceea prima noastră întrebare vă solicită o definiție: ce este marketingul?

— În general, prin marketing se înțelege ansamblul activităților legate de conducerea fluxului de bunuri și servicii către consumatori, în cantitățile, calitățile și la prețurile cerute de aceștia, la locul și la timpul dorit de ei, asigurându-se pe aceste căi crearea de beneficii întreprinderii.

O NOUĂ OPTICĂ A ÎNȚEPRINDERII

Orice definiție este însă puțin încăpătoare pentru adevărurile vieții. După părerea mea, marketingul este în primul rând un nou mod de a vedea problemele întreprinderii, o nouă optică economică. Pornind de la identificarea sau chiar stimularea și crearea cererii actuale și viitoare de consum, metodele de marketing fasonază profilul producției în mod corespunzător, introducând o riguroasă raționalitate în toate procesele vehiculării mărfurilor de la producător la consumator, fie acesta o persoană fizică, fie o întreprindere sau instituție — dacă este vorba de consumul industrial, productiv.

Optica veche a întreprinderii pornea de la tehnică, de la produs și fabricarea lui, după care urmau eforturile pentru desfacerea sortimentului. Marketingul era ceva auxiliar, un rău necesar, care de cele mai multe ori nu se integra în funcțiile conducerii. Dacă vânzările erau slabe, toată vina cădea pe aparatul de desfacere, pe metodele de comercializare, publicitate etc. În noua concepție, întreprinderea orientează întreaga sa politică de producție și desfacere pornind de la analiza nevoilor, dorințelor și preferințelor consumatorului. Sursele de informații pentru această analiză provin atât din rețeaua comercială cât mai ales din abordarea directă a consumatorilor, prin contacte nemijlocite cu aceștia, prin studierea conduitei lor cu ajutorul anchetelor

de opinie reprezentative, cercetărilor motivaționale, testelor, procedeele experimentale etc. Studiul cererii este astfel preluat într-o mare măsură de către industria însăși. Vechile metode de cercetare ale pieței și consumatorilor nu mai erau compatibile cu complexitatea relațiilor create în societatea contemporană de avântul fără precedent al științei și de transferul rapid al cuceririlor acesteia în tehnologie și în societate.

Dezvoltarea marketingului este o expresie a necesităților obiective și crescânde de a se obține tot mai multe cunoștințe fundamentale despre cumpărători și despre procesele complexe și mobile ale societății privite din punctul de vedere al pieței.

Tehnicile de cercetare cu care marketingul abordează aspectele obiective ale pieței și perfecționarea sistemelor de vehiculare a mărfurilor sînt preluate din statistica matematică și din econometrie; metodele și procedeele de studiere a laturilor subiective ale pieței sînt împrumutate din psihologia socială și individuală, iar statisticile social-economice ale marketingului, ca serii cronologice și fenomene de masă, constituie un câmp de aplicații pentru toate științele sociale. Dezvoltarea marketingului este legată și de progresele înregistrate în cibernetica economică și în unele discipline ale științei întreprinderii, ca organizarea producției și a muncii, calculul costurilor, contabilitatea etc.

Marketingul se integrează astfel în rîndul acelor științe care sînt orientate către cunoașterea legităților statistice ale manifestărilor și activităților oamenilor în societate, fiindu-i rezervat sectorul cunoașterii comportamentului consumatorilor și al anticipării transformărilor ce vor avea loc în viitor pe piață.

Explorînd perspectivele dezvoltării vânzărilor, fiecare nouă cercetare caută să clarifice factorii care influențează un proces complex al pieței, și în acest fel descoperă domenii noi de cunoștințe științifice, meto-

Mașină de calcul pentru prelucrarea datelor furnizate de anchetele de opinie publică.

Anchetă de opinie în presă: «Cu cine merg femeile să cumpere confecții?» «De câte ori sînt însoțite de soți?» Sînt și aceștia factori de care trebuie să se țină seama.

Es laufen im allgemeinen mit...		Wie häufig werden die Frauen beim Einkauf von ihren Ehemännern begleitet?	
Alte	Prozent	Alte	Prozent
Lucente mit dem Ehemann	31%	Alte	31%
Frauen mit anderen erwachsenen Personen	25%	Alte	25%
Allein	100%	Alte	100%

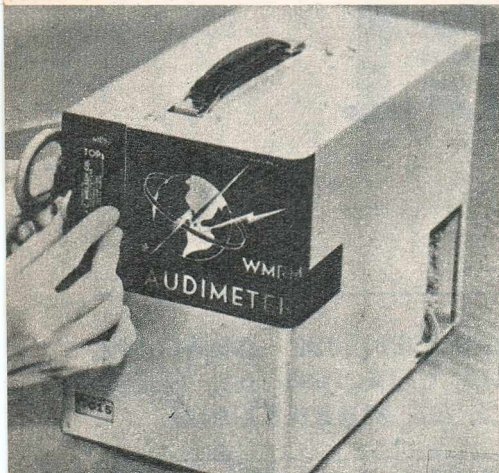

(Continuare în pag. 24)

dologice, tehnici și procedee de analiză și previziune.

Marketingul nu este însă numai o știință ci și o artă, așa cum sînt arhitectura, medicina, avocatura. Cercetătorii și specialiștii în marketing, ca și cei ce utilizează rezultatele activității lor, trebuie să aibă însușiri multidimensionale: spirit de creație și putere de sinteză, capacitate de decizie dar și suplețe în gândire, o conștiință teoretică și o

Dispozitiv care, conectat la aparatele de radio și televiziune, permite măsurarea timpului de audiere și respectiv vizionarea. Un mijloc de a investiga comportamentul publicului față de diversele programe.

Ilustrație la o altă anchetă, publicată într-o revistă vest-germană, ale cărei rezultate au arătat nivelul veniturilor populației din Hamburg și, în raport cu aceasta, banii de buzunar pe care îi primesc copiii.

consumatorilor prin calitatea produselor și prețurile lor adecvate.

ÎN ULTIMĂ INSTANȚĂ: RIDICAREA STANDARDULUI DE VIAȚĂ

O întreprindere care face marketing nu are excedente de stocuri și înlătură dezastortarea de mărfuri. Marketingul contribuie la dezvoltarea producției, poate garanta desfacerea acesteia, deoarece, dacă sînt respectate indicațiile cercetărilor, nu se va produce decât ceea ce se știe de la început că se va vinde.

Întreaga economie națională beneficiază de rezultatele utilizării marketingului care leagă cererea cu oferta și permite echilibrarea producției cu consumul, ca urmare a cunoașterii pieței.

Substituind calculul economic evaluărilor empirice, tehnicile marketingului duc la eliminarea cheltuielilor inutile și risipei în costurile de comercializare a produselor, reducînd prețurile de vânzare pe această cale. Eficiența marketingului duce astfel la ridicarea standardului de viață al populației.

La nivelul microeconomic al întreprinderii, marketingul își demonstrează toate însușirile. În lumea prefacerilor dinamice în care trăim, marketingul reprezintă o continuă adaptare a întreprinderii la schimbările care au loc în tehnică și în procesele economice. Mă refer la profunde modificări tehnologice care au făcut mai eficiente procesele de producție și de distribuție, la utilizarea rațională a capacităților de producție, la perfecționarea tehnicilor de laborator și de proiectare a noilor sortimente, la ameliorarea continuă a ambalajelor. Marketingul normează adecvat păstrarea mărfurilor și direcționează just vehicularea lor, conduce la utilizarea celor mai eficiente metode de promovare a desfacerilor și produselor. Eficiența însă nu poate fi obținută decât prin aplicarea metodelor științifice, printr-o analiză continuă și rațională a fiecărei operații din lanțul legăturilor care pleacă de la consumator la producător pentru a se întoarce la acesta, ca un flux de mărfuri și servicii, pe căile cele mai eficiente și mai economice.

În domeniul creării de produse noi, studiile de piață și de consum oferă criteriile de bază care justifică lansarea în producție a proiectelor de noi sortimente și articole. Cercetarea tehnică și dezvoltarea rezultatelor acesteia sînt strîns legate de marketing și recurg la acesta pentru materializarea lor, pentru trecerea descoperirilor și invențiilor în faza producției de masă. Crearea neîncetată de produse noi a devenit o condiție de existență pentru întreprinderea dinamică. Însă noile produse nu sînt automat absorbite de piață. De aceea evaluarea nevoilor, dorințelor, preferințelor și gusturilor consumatorilor și anticiparea schimbării acestora trebuie să precedă industrializarea ideilor de noi produse. Cu ajutorul marketingului producătorul știe ce trebuie să producă și, în cunoștință de cauză, depune toate eforturile ca să-l determine pe consumator să cumpere ceea ce el a produs. Cercetările de marketing călăuzesc aceste eforturi, arătînd cum pot ajunge atractive produsele prin publicitate și pe alte căi, precum și metodele de a conduce marfa la cumpărător sau pe cumpărător la magazin. Aparatul comercial luptă cu mai mare încredere pentru vânzarea unui sortiment cînd știe că fabrica furnizoare a proiectat produsul potrivit cercetărilor făcute asupra preferințelor publicului, a fixat un preț întemeiat de asemenea pe studii serioase de marketing și a făcut publicitatea potrivită pentru piața specifică a acestui produs.

Marketingul oferă un izvor inepuizabil de date pentru nevoile conducerii întreprinderii, funcționînd pentru orientarea acesteia ca un radar și ca un promptsemnalizator al situațiilor neprevăzute care intervin în desfaceri sau pe piață. Prin cercetările și analizele desfășurate cu metodele marketingului, pe baza informațiilor oferite de sistemele de transmisiuni și de conducte ale marketingului, pot fi luate decizii optime pentru rezolvarea problemelor apărute și pot fi executate operațiile atît de importante ale controlului acestor decizii.

concrete aparține domeniului cercetărilor fundamentale. Cu toată importanța științifică a acestora din urmă, am dori să ne arătați utilitatea practică imediată a marketingului, ce ne oferă el și ce aplicații concrete are?

— Cercetările de marketing au o mare diversitate, îmbrățișînd la un grad de detaliere accentuat domeniul extrem de variate. Pot fi astfel cunoscute, descrise și anticipate comportamentul de cumpărare și manifestările unor consumatori de cafea, de pildă, felul cum cumpărătorii apreciază echipamentul nou al unui magazin sau decorația vitrinelor acestuia, ori cum se înzestrează familiile cu bunuri de uz îndelungat. Există măsurători pentru relația dintre creșterea veniturii cumpărătorilor și consumul lor de carne sau frecventarea restaurantelor; pot fi estimate efectele unui anunț publicitar, pot fi testate gusturile publicului pentru diferitele calități ale unei băuturi sau pot fi stabilite posibilitățile de extindere a congelării la diferite produse alimentare. Rentabilitatea unor îmbunătățiri aduse la mijloacele de transport în comun poate fi evaluată tot așa de bine ca și eficiența extinderii sistemului de vânzări cu plata în rate la aparate electrocasnice sau confecții, după cum se pot cunoaște părerile personalului sanitar privind un nou medicament. Pentru fundamentarea unor investiții sau construcții de fabrici, studiile de marketing sînt inevitabile, atît în ce privește spălătoriile mecanice, fabricile de hîrtie sau cele de concentrate de răcoritoare. Indiferent dacă este vorba de preparate de carne ambalate, de un nou tip de îmbuteliere a sticlelor cu lapte ori de un sortiment nou de panificație, de construcție a unei stațiuni turistice, a unei fabrici de articole de îmbrăcăminte sau de un nou tip de asigurare, în toate cazurile trebuie cunoscute consumul populației, reacțiile cumpărătorilor.

De o mare importanță sînt cercetările psihosociologice care ne arată, de pildă, că pentru consumatori ciocolata nu este numai un produs dulce ci și o sinteză de calități, inclusiv de vitamine. Cercetările motiva-

ționale ajută la înțelegerea cauzelor care frînează expansiunea unui produs — cum a fost cazul cu supele deshidratate sau cu nescafé-ul, care la început nu se puteau vinde fiindcă gospodinele aveau o proastă impresie despre ele.

Numai prin cercetări de marketing poate fi dată o justă soluționare unor probleme ca amplasarea unui magazin sau centru comercial, nivelul necesar al reducerii prețurilor la soldările sezoniere, utilitatea înființării unui nou raion într-un mare magazin sau orarul de funcționare al acestuia. Numărul problemelor care pot fi astfel rezolvate este considerabil, de la alegerea unui nume potrivit pentru un produs și desemnarea comunicațiilor de masă specifice (radio, reviste, televiziune, ziare) necesare pentru publicitatea acestuia, pînă la măsurarea frecvenței cu care apare o nouă modă vestimentară pe străzile centrale ale unui oraș, de la cunoașterea efectului micșorării cantității de ceai dintr-un ambalaj asupra vânzării acestui produs pînă la economiile realizabile printr-o mai bună organizare și aranjare a stocurilor de diferite mărfuri într-un depozit sau studierea perspectivelor unei noi colecții de carte de buzunar pentru o editură.

— Marketingul este instalat la confluența unor discipline de actualitate care studiază omul și piața cu mijloacele științelor exacte, ceea ce constituie și premisa succeselor sale. V-am ruga să ne împărtășiți unele idei despre importanța aplicării tehnicilor de marketing.

— Marketingul este o activitate indispensabilă pentru conducerea și funcționarea eficientă a întreprinderii și pentru elaborarea deciziilor importante privind dirijarea producției și alocarea investițiilor potrivit imperativelor consumului prezent și cererii viitoare, în cadrul creării de beneficii pentru întreprindere. Aceste beneficii sporesc în măsura în care nevoile consumatorilor sînt bine investigate, cererea satisfăcută, în spațiu și timp, cît mai avantajos și — pentru întreprindere — cît mai rentabil. Datorită marketingului, volumul producției și al beneficiilor apare ca un rezultat al satisfacerii

Quartz No. 30 GM **What is YOUR preference?**
Case of a series of questionnaires on trends in automotive design.

We are continually seeking the views of car owners regarding various features of automobile design in order that we may build our cars definitely in keeping with the needs and preferences of practical motorists.

In addition to the major features of design, mechanical units, etc., that are covered in our various questionnaires, there are also many smaller details on which we ask for motorists' opinions. This particular questionnaire is being sent to you and other owners of late model cars, asking your views on

DOOR HANDLES

Which type of latch is used in the door handles of your PRESENT CAR?

PUSH BUTTON opens latch. (Used only on Ford in this year, does not rattle.)

TURNING HANDLE opens latch. (The handle type used on most cars, used the last year in this year.)

And — which type would you prefer to have on your NEXT CAR?

PUSH BUTTON type TURNING HANDLE type

Any comments you care to make regarding the reason for your choice will be appreciated.

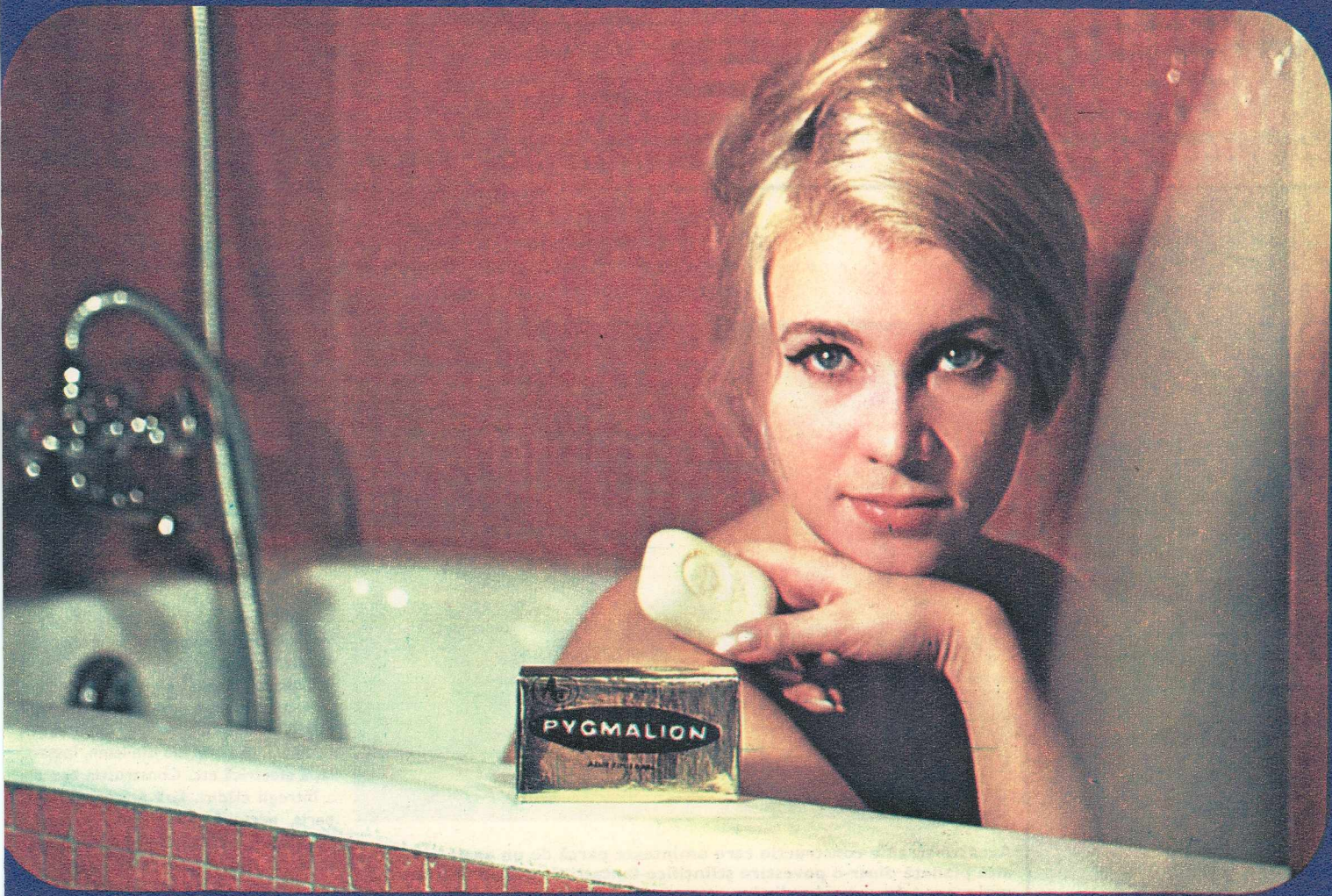
Even if You Don't Make Any Comments, PLEASE RETURN THIS IN ENCLOSED POST-PAY ENVELOPE TO CUSTOMER RESEARCH STAFF — GENERAL MOTORS — DETROIT

Formular de anchetă prin poștă, privind preferințele cumpărătorilor în legătură cu două tipuri de dispozitive de deschidere a portierei automobilului: «Ce tip de clanță aveți la actualul dv. automobil? Și ce tip ați dori pentru viitorul dv. automobil? Toate argumentele pe care le veți aduce pentru a explica motivul preferinței dv. vor fi luate în considerare».

experiență științifică care să permită manipularea instrumentarului tehnicilor cantitative de măsurare a dependențelor dintre cauze și efecte. Dar, pe lângă aceste caracteristici științifice, mie mi se par de o importanță deosebită acele calități care fac din marketing, și mai ales din utilizarea rezultatelor lui, o artă: o penetrant spirit de observație și de identificare a realităților — mai cu seamă pentru descoperirea nevoilor încă nesatisfăcute ale pieței — pasiunea de a crede în eficiența ideilor și curajul de a înfăptui cu perseverență concluziile întemeiate la care s-a ajuns.

RADAR PENTRU DECIZII

— Orice formă de cercetare marketing care nu este destinată rezolvării unei probleme

PYGMALION
MUGUREL
LAPTE DE CRIN
VIS
PITIC
(PENTRU COPII)

ESTE O PLĂCERE SĂ FOLOSEȘTI SĂPUNURILE UZINEI

AZUR

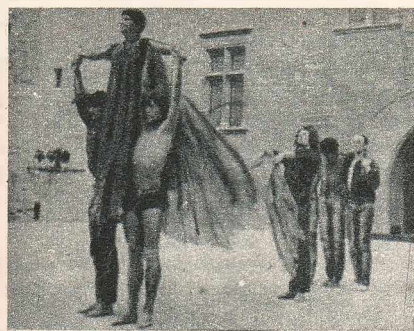
fructe
proaspete
vă oferă
I.L.F. BUCUREȘTI
prin
unitățile
sale

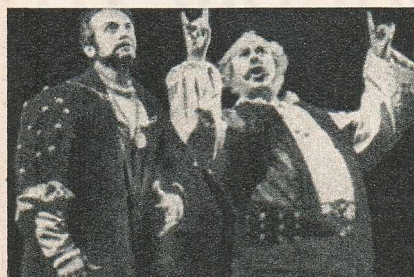
● Cunoscuta artistă italiană Paola Borboni, care a sărbătorit 68 ani de viață și 58 ani în teatru, a oferit admiratorilor ei un recital deosebit interpretând, la teatrul Conventino din Mentana, scene din cinci roluri diferite. La un moment dat, din cauza unei subite pierderi de memorie, venerabila artistă nu și-a mai putut continua rolul... Au urmat câteva clipe de tăcere apăsătoare, după care Paola Borboni s-a adresat publicului: «Imi pare rău, dar nu mai pot continua. Voi sinteți însă spectatori fericiți, căci asistați la o dramă adevărată...»

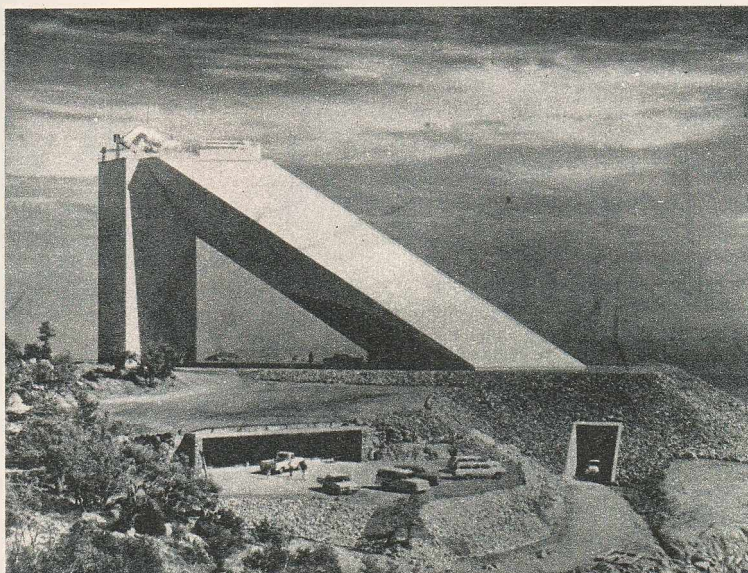
● Plimbarea de duminică, piesa lui George Michel, este prezentată de Jean Guichard pe scena teatrului din mica stațiune balneară La Baule. E o satiră, un protest împotriva indifferenței față de violență, afișate de mulți oameni. La toamnă «Plimbarea de duminică» se va prezenta la Liège și apoi la Paris.

● În căutarea... este unul dintre spectacolele coregrafice pe care Maurice Béjart le-a prezentat la Festivalul de la Avignon. Reunind trei lucrări deosebite, și anume Cantata de Webern, Noaptea întunecoasă și Bhakti (această ultimă compoziție fiind inspirată din mitologia indiană), Béjart a creat un spectacol de înaltă ținută, plin de simboluri, în care sînt utilizate atît mișcarea clasică cît și cea modernă, împreună cu gestică teatrului Kabuki.

● La Festivalul internațional de la Aix-en-Provence, dirijorul George Sebastian a prezentat un Falstaff de o remarcabilă vigoare artistică. Alături de Nunta lui Figaro, sub conducerea lui Georges Semkov, și Pélissas și Mélisande, acest spectacol a constituit unul din marile succese ale festivalului. În fotografie: cîntăreții Peter Gottlieb și Rolando Panerai.

Această stranie construcție care amintește parcă de un «palat» de pe o altă planetă dintr-o povestire științifico-fantastică este, în realitate, cel mai mare telescop solar din lume, recent dat în folosință la Observatorul național din Arizona, S.U.A.

DE CE SE ROTESTE SOARELE ÎN JURUL AXEI SALE?

Un grup de cercetători de la observatorul de pe Muntele Palomar din S.U.A. a emis o nouă ipoteză în legătură cu rotația lentă a Soarelui în jurul axei sale.

Pînă acum se susținea că viteza de rotație a oricărei stele nu este influențată de factorii proprii astrului respectiv. După observațiile efectuate însă asupra a 200 stele s-a ajuns la concluzia că mișcarea lentă de rotație în jurul axelor lor se datorește efectului de frînare a «vîntului» solar, alcătuit din nori de plasmă fierbinte, purtați de liniile de flux ale cîmpului magnetic solar. Acestea acționează ca un cuplu de frînare a mișcării de rotație. Rotații la fel de lente s-au observat și la alte stele a căror masă este de aceeași mărime cu a Soarelui, sau mai mică decît aceasta. La aștrii a căror masă este mai mare cu 25% decît a Soarelui efectul de frînare semnalat nu apare.

PULBERI... DURE LA ICEM

Un peisaj inedit ni se înfățișează în fața ochilor: o originală fîntînă arteziană incandescentă își revarsă stropii de foc asupra unui recipient circular. Un uragan miniatural, dezlănțuit de mina omului, pulverizează jetul de metal lichid în particule atomice ce se depun sub forma unui strat de pulbere fină.

Cu această succintă descriere am intrat în domeniul recent, de largă perspectivă economică, al metalur-

giei pulberilor, asupra căreia se concentrează și atenția laboratorului de metalurgie a pulberilor din cadrul institutului bucureștean de cercetări metalurgice. Și acum să facem cunoștință cu câteva realizări pe acest tărîm.

...Autocamioanele «Carpați» și «Bucegi» colindă șoselele țării. Fabricate la uzinele «Steagul roșu» din Brașov, ele cuprind numeroase reperi «turnate» din pulbere de bronz grafitat, caracterizate nu numai printr-o deosebită rezistență mecanică dar și prin însușirea de mare preț că, în timpul funcționării, pericolul de gripare este exclus. Această tehnologie originală își are originea la Institutul de cercetări metalurgice.

De avantajele metalurgiei pulberilor beneficiază însă nu numai industria autovehiculelor dar și cea siderurgică sau electrotehnică. Însușindu-și experiența cercetătorilor de la ICEM și bucurîndu-se în chip nemijlocit de asistența tehnică oferită de către aceștia, specialiștii Combinatului siderurgic din Hunedoara au trecut la organizarea unui atelier de produse obținute din asemenea pulberi presate și supuse unui tratament termic. Astăzi această unitate produce lagăre autoungătoare din bronz și fier grafitat. Pe baza aceleiași experiențe științifice, în cadrul întreprinderii «Electromotor» din Timișoara a fost pus în funcțiune un atelier care lucrează pe bază de pulberi de cupru.

La ICEM s-au pus și bazele fabricării unor filtre realizate tot prin metodele metalurgiei pulberilor, de largă utilitate nu numai pentru industria chimică, dar și pentru cea metalurgică, constructoare de mașini sau nucleară. În sfîrșit, o altă direcție a cercetărilor de aici se referă la obținerea de aliaje dure, destinate industriei constructoare de mașini.

Iată că de data aceasta «praful și pulberea» nu mai are sensul peiorativ cu care eram obișnuți. Dimpotrivă...

CASE CONSTRUITE ÎN 24 DE ORE

În fabricile de mașini de construcții din Nyraný, de lângă Plzeň, Cehoslovacia, s-a elaborat o metodă cu totul neobișnuită la construcția caselor pentru o familie. Imobilul, practic, nu este construit ci turnat cu ajutorul unor forme glisante speciale, de la fundație pînă la acoperiș, inclusiv pereții despărțitori din interior, scări etc.

Cofrajul glisant, metalic, se ridică vertical în fiecare oră cu 20 cm, în care timp se montează succesiv ramele de uși, din oțel sau din lemn, instalația electrică etc. Construcția brută a întregii clădiri, fără tavane și acoperiș, necesită șase oameni în trei schimburi. Alte 16 ore reclamă montarea și demontarea mecanismului.

Locuința se compune din patru încăperi de locuit și holuri, cu o suprafață locuibilă de 72 metri pătrați. Suprafața utilă a întregii case reprezintă 200 metri pătrați.

BLESTEMUL RUBINULUI NEGRU

Oricît ar părea de ciudat, titlul de mai sus își are locul, de data aceasta, la rubrica de știință. În Ceylon o piatră prețioasă a declanșat una din cele mai pustiitoare epidemii de paludism din ultimele decenii. Dar să luăm lucrurile de la început.

Această insulă era bîntuită de secole de malarie. Într-un singur an — 1935 — boala a secerat 50 000 locuitori! De-a lungul anilor, țîntarul anofel a adus uriașe suferințe populației, și abia în ultima vreme, în special după cucerirea independenței, campania antimalarică, facilitată și de descoperirea D.D.T.-ului, a repercutat succese remarcabile: în 1958 numărul bolnavilor «înregistrați» a scăzut practic la zero.

Aceasta pînă cînd o țărancă din țîntutul Elahera, din centrul insulei, a găsit din întîmplare, în grădina ei, o nestemată de mare valoare. De îndată ce s-a aflat vestea, spre satul cu pricina s-a pornit o goană după aur, mai bine zis, după pietre prețioase. Oamenii soseau din toate colțurile țării și scormoneau pămîntul cu disperare... Astfel au apărut o sută de mii de gropi care s-au dovedit a fi un adăpost prețuit de țîntari. Se pare că și acești oaspeți nepoștiți au pornit-o spre Elahera din toate colțurile Ceylonului, căci curînd s-a dezlănțuit o nouă gravă epidemie de malarie.

Ministerul sănătății a luat măsuri ca gropile să fie astupate dar, dat fiind numărul lor mare și suprafața întinsă pe care o ocupau, a fost necesar să se recurgă la armată. Prea tîrziu: mai multe sute de oameni își pierduseră viața în cursul epidemiei.

Un adevărat blestem (nu ca în filme) al rubinului negru...

varietăți

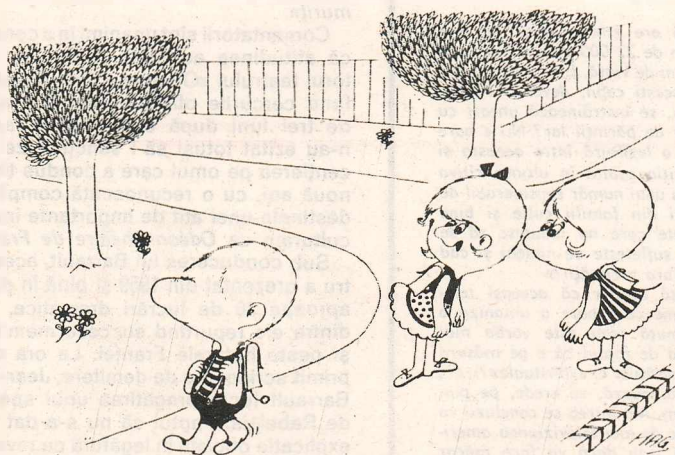
UMOR DE PESTE HOTARE

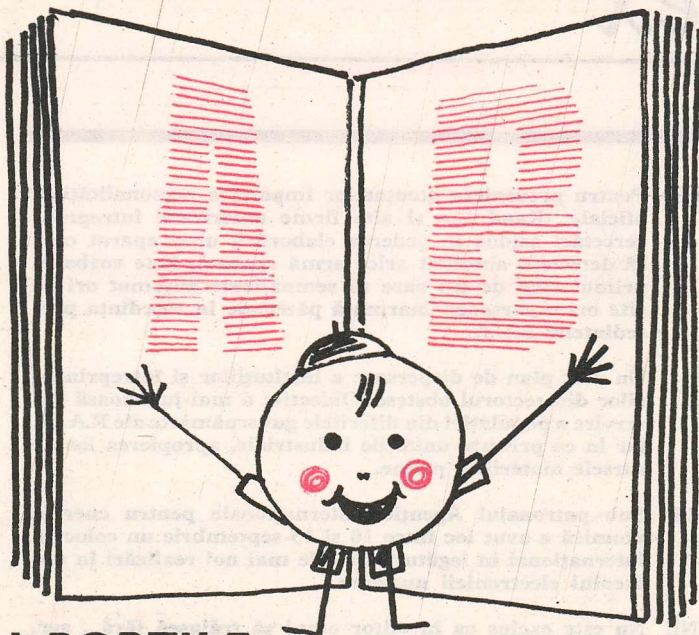
— Cine a mirlit?...

— De data asta scrie și despre tine în ziare...

— I-am dat cei mai frumoși ani din viața mea, și-acum...

CU PORTILE LARG DESCHISE...

1	S	2	C	3	O	4	A	5	2	6	A	7	8	F	9	L	10	E	11	Y
2	T	A	B	L	A								C	R	E	T	A			
3				O	M	A	T								A	E	R			
4	L	A	G					E	U						A	M	T	I		
5	O	A	U	A																
6	U	O			O	R	A													
7					G	U	M	A					P						A	B
8	M			S	O	S														T
9	A	C	A	R								X								E
10	P	E	N	A	T	A														H
11	A	C	I																	T

ORIZONTAL: 1) Cu porțile larg deschise... — Numit pînă la bacalaureat.. 2) Ecranul clasei... —... și minusculul ei accesoriu. 3) Caiete! — Cîmpul alb... — Atmosferă (fig.). 4) Sudoare la superlativ — Subsemnatul — Prefix pentru vechime. 5) Un vas mai mic — Instrumente de desen. 6) Vocale — Între două recreații — Buchii... (fig.). 7) Îndreaptă greșelile pe caiet (pl.) — Vitamină — Primele vocale. 8) Păduri riverane — Cîntec de leagăn. 9) Lucrează cu acul — Control școlar de calitate. 10) Pană de gîscă evoluată — Ora de muzică în limbaj... elementar. 11) Sub nas — A întreba... un profesor.

VERTICAL: 1) Călimară la purtător — Portrechizite. 2) Oglinda clasei — Titlu de valoare. 3) Introducere în obiect! — Aramă la chimie — Cavaleriști (od.). 4) Chemare telefonică — Mai multe volume. 5) Ascuțitori — Elan — Pronume posesiv. 6) Sală de cursuri — Oră. 7) Un cont mai mic — Creion cu pastă. 8) Rază — Spic cu spic — Imediat. 9) Teme școlarești — Adus de spate. 10) Compuși organici — Ochi și urechi. 11) Vremea vacanței mari — Dusă de braț pînă la școală și-napoi.

T. MICHINICI

Dezlegarea jocului „MOTIVE... GEOMETRICE”
apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) CAZAN — BOLTA. 2) EXAGONALA — R. 3) PAHAR — NALTI. 4) U. — AT — DUNĂRE. 5) RAR — SITE — IT. 6) IP — LISI — LUA. 7) ADÎNC — CIN. 8) TREMA — DUNGA. 9) RACI — FELAHI. 10) ETATE — AC — IC. 11) NEREGULAT — I.

WASHINGTON Pentru prevenirea atentatelor împotriva personalităților oficiale, «Rand Co» și alte firme americane întreprind cercetări asidue în vederea elaborării unui aparat care să detecteze automat orice armă ascunsă. Este vorba în primul rând de uși care să semnalizeze automat ori de câte ori o persoană înarmată pătrunde în reședința președintelui S.U.A.

CAIRO Un vast plan de dispersare a instituțiilor și întreprinderilor din sectorul obștesc. Obiectiv: o mai judicioasă deservire a populației din diferitele guvernăminte ale R.A.U., iar în ce privește unitățile industriale, apropierea lor de sursele materiilor prime.

VERSAILLES Sub patronajul Agenției internaționale pentru energia atomică a avut loc între 10 și 13 septembrie un colocviu internațional în legătură cu cele mai noi realizări în domeniul electronicii nucleare.

MELBOURNE Nu este exclus ca în viitor omul să trăiască fără... aer. Afirmatia aparține biochimistilor australieni O'Collory și F. Milly, care au experimentat «pe viu», asupra unor voluntari, un procedeu original: înlocuirea aerului cu o hrană suprasaturată de oxigen.

MOSCOVA Metroul moscovit își va extinde rețeaua cu încă 55 kilometri în cursul anului viitor. Până în 1976 liniile subterane vor număra 185 de kilometri și vor fi deservite de 111 stații.

NEW YORK Presa redă avertismentul dat guvernului american de către secretarul general al Organizației Statelor Americane (OSA), Galo Plaza: «În rîndul națiunilor latino-americane domnește o criză de încredere față de Statele Unite». Criza a devenit acută o dată cu recenta hotărîre a Congresului de a reduce fondurile promise statelor sud-americane în cadrul așa-zisei Alianțe pentru progres.

MULHOUSE Pentru a doua oară în decurs de o lună o companie de afișaj a lansat în Alsacia sute de mii de foi volante cu inscripția: «Jos prețurile!» Inițiatorii acțiunii de apărare a intereselor consumatorilor amenință că vor întreprinde și alte asemenea «operațiuni de protest».

SAIGON Ziarele sud-vietnameze reproduc declarațiile senatorului american Young, care a denunțat participarea la afaceri de bursă neagră a unor reprezentanți ai Organizației internaționale de dezvoltare.

NECKARSULM Uzinele vest-germane de automobile «NSU-Motorenwerke» anunță mărirea capitalului de la 65 la 87 de milioane mărci. Ca o primă măsură pentru a bara drumul firmei «Citroën», care intenționează să participe la pachetul de acțiuni NSU.

TOKYO Universitatea Keio și alte trei școli superioare, deși trec în ultima vreme prin serioase greutăți financiare, au refuzat să accepte «ajutorul» în dolari oferit de S.U.A.

Cu prilejul vizitei oficiale întreprinse în țara noastră la invitația ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, secretarul de stat pentru afacerile externe al Marii Britanii, Michael Stewart, a fost primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nico Ceaușescu. În fotografie: aspect din timpul întrevederii.

PARIS

PLECAREA LUI BARRAULT

Corespondență specială de la Jean DURAND

În cercurile teatrale pariziene, în general în rîndul oamenilor de cultură și artă, a produs o impresie profundă destituirea neașteptată a celebrului actor și regizor Jean-Louis Barrault din funcția de director al teatrului «Odéon». Aproape toate zările comentează faptul, încercînd să deslușească sensul real al scrisorii laconice de licențiere semnate de dl. André Malraux, ministrul culturii. Se pare totuși că motivul determinant al demiterii ar consta în faptul că în timpul evenimentelor din mai-iunie Jean-Louis Barrault nu s-a opus direct ocupării teatrului de către studenți și că, dimpotrivă, a făcut declarații ostile teatrului burghez și, în general, aspectelor caracteristice ale culturii burgheze.

Ronald Koven, corespondentul parizian

al ziarului american «International Herald Tribune», citează chiar o declarație semnificativă făcută de marele om de teatru Jean-Louis Barrault: «Nu voi mai fi mult vreme directorul acestui teatru; nu s'ar decît un actor ca oricare altul. Barrault muribund».

Comentarii sînt unanime în a considera că atitudinea adoptată atunci de directorul teatrului «Odéon» a nemulțumit profund cercurile oficiale care, la mai bine de trei luni după consumarea faptelor, n-au ezitat totuși să-l sancționeze cu cențierea pe omul care a condus timp nouă ani, cu o recunoscută competență, destinele unei atît de importante instituții culturale ca «Odéon-Théâtre de France».

Sub conducerea lui Barrault, acest teatru a prezentat din 1959 și pînă în prezent aproape 50 de lucrări dramatice, mult dintre ele repunând succese memorabile și peste hotarele Franței. La ora cînd primisese scrisoarea de demitere, Jean-Louis Barrault lucra pregătirea unui spectacol de Rabelais. Faptul că nu s-a dat nici o explicație oficială în legătură cu revocarea determinată cîteva luni de atitudine a părții unor oameni de artă și organizatori profesionale. O întîmpinare scrisă a fost depusă la secretariatul Adunării Naționale sub semnătura lui Roland Leroy, care se arată că decizia cu privire la Jean-Louis Barrault a stîrnit nemulțumiri pentru faptul că ea «lovește într-un artist

TELESPECTATOAREA M'TOTO

A murit gorila M'toto. Dusese, vreme de 38 de ani, o existență aproape amenească. Rămînînd orfană a fost, se spune, alăptată de femeia din țara ei de baștină, Africa de vest franceză. În swahili, M'toto înseamnă copilășul. La 3 ani a emigrat în Statele Unite. A făcut o carieră strălucită și zgomotoasă. Vedetă de talie internațională, a străbătut lumea cu circurile Ringling Brothers, Barnum, Bailey. Căsătoria ei cu Gargantua a fost un mariaj de conveniență, aranjat de managerii cu multă publicitate. Au participat sute de reporteri, fotografi și un public numeros. Deși dragostea pare a nu fi pătruns niciodată în acest menaj de artiști, ei au rămas nedespărțiți pînă în 1950, la moartea soțului. Văduva a continuat să apară în arenă pînă în 1956. De cînd a ieșit la pensie, M'toto și-a petrecut zilele urmîrînd programele de televi-

ziune pe un aparat instalat în cușcă. Biografii nu ne comunică ce emisiuni prefera, dacă urla surescitată în timpul meciurilor de base-ball sau dacă melodiile duioase îi creau o stare de melancolie. Neîndoielnic este doar că postura de telespectatoare a constituit cel mai omenesc dintre atributele dobîndite de M'toto în anii conviețuirii ei cu rasa umană.

În aceeași zi cu anunțul mortuar, zările americane inserau și o relatare despre raportul prezentat de dr. S.I. Hayakawa la cel de-al 76-lea congres anual al Asociației americane de psihologie: «Poate că motivul ascuns al alienării, al rătăcirii premature a unui mare număr de tineri de astăzi constă în apartenența lor la prima generație care și-a petrecut fiecare zi a vieții în fața televizorului. Televiziunea este un vrăjitor atotputernic, care rupe pe copil de părinții săi vreme de

3-4 ore zilnic, adică nu mai puțin de 22.000 de ore în primii 18 ani de viață. E oare de mirare că acești copii, deveniți adolescenți, se instrăinează uneori cu totul de părinții lor? Nu e oare nici o legătură între aceasta și apariția subită în ultimii cîțiva ani a unui număr considerabil de tineri din familii culte și bine situate care nu izbutesc să se lege sufletește de nimeni și cad în afara societății?»

Lată așadar că aceeași televiziune care pare a umaniza o maimuță (sau este vorba mai curînd de faptul că e pe măsura necesităților ei «spirituale?»), dezumanizează, se crede, pe puștii de om. Mă întreb ce concluzii va trage de aici televiziunea americană, sau dacă va face măcar vreo legătură între cele două știri.

Felicia ANTIP

COMENTARIU

neproliferare și dezarmare

de Silviu BRUCAN

Conferința statelor nenucleare care se desfășoară la Geneva evidențiază o dată mai mult adevărul că cele două noțiuni — neproliferare și dezarmare — nu sînt sinonime și că, atîta timp cît interdicția răspîndirii armelor atomice la alte țări nu este urmată de măsuri reale și efective de dezarmare în primul rînd nucleară, pacea și securitatea nu sînt cu nimic mai asigurate ca înainte.

Este de aceea perfect explicabil că pe ordinea de zi a acestei importante conferințe internaționale se află înscrise probleme ca garanția de securitate, pe care majoritatea statelor nu încetează a o reclama din partea puterilor atomice, garanția accesului la tehnica pașnică a energiei atomice — considerate drept condiții de acceptare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare — precum și adoptarea unor măsuri de dezarmare indispensabile pentru însăși viabilitatea și vocația universală a acestui tratat.

Apare logic și echitabil ca angajamentului de neînarmare atomică luat de statele nenucleare să i se răspundă prin garanții sporite de securitate, înainte de toate prin asumarea de către puterile nucleare a obligației solemne de a nu utiliza niciodată și în nici o împrejurare arme nucleare împotriva lor și de a nu le amenința cu folosirea lor. Doar este știut că numai tratatele și acordurile bazate pe echitate între părți au supraviețuit evenimentelor. În plus, aceeași îndelungată experiență a omenirii a impus ca un postulat fundamental al vieții internaționale contemporane interzicerea recurgerii la forță sau la amenințare cu folosirea forței — postulat înscris la loc de cinste în Carta O.N.U.

Animată de același spirit constructiv care i-a caracterizat contribuția în cursul negocierilor Tratatului de neproliferare, România socialistă continuă să militeze și la Geneva pentru construirea unui sistem de garanții conforme cu interesele popoarelor și ale securității lor. Extrem de important de asemenea este ca în epoca noastră, în care progresul tehnic este vital pentru dezvoltarea economică și bunăstarea națiunilor, statele să nu fie lipsite sub nici o formă de beneficiile științifice și industriale pașnice ale energiei atomice, să nu existe forme de

ingrădire sau control care să împiedice accesul lor la această uriașă descoperire a genului uman.

Observatorii internaționali, amintind rezervele pe care o serie de state le-au făcut în privința acestor două categorii de garanții încă înainte de încheierea Tratatului de neproliferare, acordă o atenție deosebită faptului că la Conferința de la Geneva s-au înregistrat reconsiderări ale poziției față de tratat din partea unor state care nu l-au semnat încă, cum sînt Italia, R.F.G., Japonia, Brazilia, India, a căror aderare o socot esențială. Ziarele fac socoteala că, pentru a intra în vigoare, tratatul trebuie să fie ratificat de cel puțin 40 de state, iar numărul celor care au procedat la ratificare este mult mai mic, chiar dacă în total tratatul a fost semnat de 79 de state.

Toate acestea demonstrează că Tratatul de neproliferare constituie un început și nu un sfîrșit, un punct de plecare și nu o limită — cum a subliniat reprezentantul român la Geneva — în sensul că el trebuie să fie conceput în contextul dezarmării, al întăririi securității internaționale, al construirii păcii prin așezarea la baza relațiilor dintre state a principiilor respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — principii atît de viguros reafirmate în Declarația Marii Adunări Naționale a țării noastre.

Numai triumful complet și definitiv al acestor principii în viața internațională va garanta pacea și securitatea tuturor popoarelor, va îndepărta pericolul conflictelor armate, după cum numai dezarmarea va înlătura definitiv acest pericol.

Conferința statelor neposesoare de arme nucleare de la Geneva își va îndeplini misiunea în măsura în care va contribui la realizarea unor pași spre acest obiectiv major al omenirii. Ea oferă nu numai ocazia de a exprima puncte de vedere ale statelor nenucleare, ci și posibilitatea de a ajunge la formularea unor soluții concrete, care să fie luate în considerare de puterile nucleare.

o companie artistică care a jucat un rol eminent pentru dezvoltarea culturii naționale franceze și pentru răspîndirea în lume».

Federația Națională a Spectacolului, care ține de Confederația Generală a Muzicienilor (C.G.T.), a publicat, la rîndul ei, un comunicat cu conținut asemănător.

Din relatările presei reiese că, în ce îl privește, Jean-Louis Barrault — astăzi în vîrstă de 57 de ani — este hotărît să-și reia activitatea în cadrul vechii sale companii particulare care i-a adus odinioară lauri succesului. Încă de pe acum mulți actori și regizori s-au declarat gata să-l urmeze.

LEIPZIG

DUPĂ TÎRGUL DE TOAMNĂ

Corespondență specială de la Dieter BÖHME

Ediția 1968 a Tîrgului de toamnă de la Leipzig s-a caracterizat printr-o nouă confruntare a produselor prezentate de cei 6 500 de expozanți din 55 de țări, între care și România socialistă. 3 300 întreprinderi din R.D.G. s-au străduit să demonstreze, pe o suprafață de 116 000 mp, realizările obținute în dezvoltarea economiei naționale.

Orașul-gazdă al tîrgului tradițional a trăit și de astă dată zile de suprasolicitare. Acum, după ce porțile cu însemnul MM (Muster Messe — Tîrgul de mostre) s-au închis, Leipzigul a redeschis porțile marilor șantier din inima orașului. Aici se vor înălța peste cîțiva ani clădirile înalte ale unui complex edilitar de mari dimensiuni. În prezent se efectuează săpături adînci în interiorul unui amplu perimetru, în vederea construirii unor «zgirie-nori» (primele două de cite 25 etaje, iar cea de-a treia de 22 etaje). Concomitent, se lucrează la lărgirea și modernizarea magistralei tîrgului, care va fi dominată de blocuri de locuințe cu un total de 2 300

apartamente.

Obiectivul central al șantierului va fi datorită proporțiilor lui deosebite, complexul Universității Karl Marx, ce va fi construit pentru a găzdui un număr de 7 000 studenți, profesori și cercetători științifici. Un bloc-turn de 140 metri va domina întregul centru universitar. Aici vor funcționa diferite facultăți și biblioteca mare. În partea sudică a complexului se va construi, potrivit unui proiect original, un amfiteatru cu 1 200 locuri. Blocul-turn, ale cărui temelii se vor pune la 7 octombrie, cu prilejul celei de-a 19-a aniversări a R.D.G., va fi gata, după cum ne asigură constructorii, anul viitor, la aceeași dată.

Între timp, pe șantierul din centrul orașului 4 500 elevi și studenți din Leipzig desfășoară intens muncă voluntară în cadrul unei inițiative de vară ce va lua sfîrșit la 20 septembrie, cînd reîncep cursurile. Noul centru al Leipzigului, inclusiv complexul universitar, va fi gata în 1972.

CIUDAD DE MEXICO

EFERVESCENTĂ UNIVERSITARĂ

Corespondență specială de la Ramon ALVAREZ

La Ciudad de Mexico calmul este aparent. Explozia studențească nu aparține încă trecutului și, deși incidentele din ultimele zile sînt mai puțin grave, efervescența din lumea universitară nu a fost

domolită. Studenții au refuzat oferta oficialităților de a purta «un dialog». Comitetul național de grevă pare decis să continue lupta. Cu cîteva săptămîni înainte
(Continuare în pag. 30)

NEW YORK

ADEVĂRAȚII VINOVAȚI

Corespondență specială de la James CROW

a Quantico (statul Virginia) a avut loc curînd rejudecarea unui proces care a atras asupra sa atît atenția presei cît și a opiniei publice americane.

Acuzatul: un anume Stanley Luczko, fost caporal în armata S.U.A. din Vietnamul de sud. În urmă cu aproximativ un an și jumătate a fost arestat, trimis înapoi în Statele Unite, judecat și condamnat de un tribunal militar din Massachusetts la o detențiune grea pe viață. Motivul: asasinarea unei bătrîne sud-vietnameze nevinoe, Nguyen Thi Co, în cursul unui «raid» într-un sat, nu departe de Chu Lai. La na urmei, ceva obișnuit în faptele de război ale băieților noștri din Vietnamul de sud — s-ar putea spune. De altfel chiar superiorii din regimentul său hotărîseră nu sufla o vorbă mai departe despre război și întimplate. Doar ei au fost cei care au dat lui Stanley și celorlalți soldați indicația: «întîi tragi și apoi cercetezi...» și indignarea locuitorilor satului a fost de mare încredințare, în ciuda înțelegerii marelui mareșal de superiorii și a încercării presei din Vietnam de a-l scuza pe Stanley Luczko, cazul său n-a mai putut nușamalizat, și el a fost scos din rîndul armatei și deferit justiției militare...

Actul lui Luczko și condamnarea sa au stîrnit o vie reacție în rîndul locuitorilor orașului său de baștină — Gardner (Massachusetts) — care au cerut revizuirea procesului, susținînd că-l cunoșteau pe Stanley, înainte de a se înrola, ca «un tînăr cît se poate de cumsecade».

Aceste luări de atitudine în favoarea lui Stanley l-au pus pe gînduri pe un avocat din Marshfield (Massachusetts), Frank McGee: «Luînd cunoștință de fapta lui, m-am întrebant dacă în realitate acești tineri sînt vinovați de cele ce se întîmplă în cursul acestui război, dacă ei sînt adevărații vinovați. De aceea m-am hotărît să mă ocup de acest caz». Și, într-adevăr, el a obținut rejudecarea procesului la Quantico și reducerea pedepsei la trei ani detențiune grea. Dar McGee intenționează să lupte mai departe, explicîndu-și astfel atitudinea: «Nu pot lăsa ca acești tineri să fie condamnați, după ce au fost împinși într-un război care nu mai cunoaște, de pe acum, nici un fel de legi... Acești tineri nu sînt vinovați. Vina o poartă cu totul alte persoane. Dar pe acestea nu le vom vedea niciodată pe banca acuzaților».

de Jocurile Olimpice, tulburările studențești riscă să deterioreze climatul intern și să diminueze semnificația mării competiții sportive. Sutele de mii de turiști pe prezența cărora se contează (iar calculele economice nu sînt ultimele în ordinea importanței) s-ar putea să se abțină de la un voiaj într-un oraș peste care plutește neliniștea, deși studenții au declarat că mișcarea lor nu vizează de loc Jocurile Olimpice.

Tulburările au început prin niște banale incidente produse cu ocazia unui miting studențesc. Intervenția corpului de «granaderos» (grenadierii) a declanșat violențe soldate cu morți și răniți. Dacă America Latină, în general, este obișnuită cu brutalitatea polițienească, Mexicul oferă imaginea unei țări în care reacția dură față de mulțimi este un fapt ieșit din comun. Indignarea din lumea universitară a căpătat forma unor manifestații, demonstrații și greve. 100 000 studenți au ieșit în stradă.

Revendicările inițiale ale studenților li s-au adăugat cerințe de ordin social-politic. Masa studențească cunoaște un vertiginos proces de radicalizare pe care măsurile de «mină forte» nu îl pot frîna.

Autoritățile manifestă îngrijorare, mai ales că Olimpiada bate la ușă. Liderii politici lansează apeluri la moderație și chiar președintele Gustavo Diaz Ordaz și-a manifestat dorința de a se ajunge la discutarea revendicărilor studenților în condiții de calm și bunăvoință. Epilogul tulburărilor rămîne totuși destul de greu de întrevăzut.

LENINGRAD

CONCURS INTERNACIONAL SPORTIV

La Concursurile internaționale sportive cu aplicații p.c.i. (paza contra incendiilor) de la Leningrad a participat și o echipă reprezentativă a pompierilor din țara noastră. În dorința de a relata cititorilor noștri cîteva aspecte de la această interesantă manifestare, ne-am adresat maiorului **Constantin NICULESCU**, care a condus lotul pompierilor români.

— V-am ruga să ne spuneți cîteva cuvinte pe marginea rezultatelor obținute de reprezentativa noastră la acest concurs internațional.

— Concursurile internaționale sportive cu aplicații p.c.i. s-au bucurat de participarea unor echipe de pompieri din țările socialiste, ediția inaugurală din acest an înscrind-se ca o reușită, prin spectaculozitatea probelor și prin buna pregătire a concurenților. Cele patru probe ale concursului — desfășurarea de luptă, ștafeta 4×100 m, proba de îndemînare și viteză și urcarea pe scara de fereastră, pînă la etajul trei — au cerut din partea concurenților eforturi deosebite, pricepere și curaj. Sîntem bucuroși că am reușit să cîștigăm cea mai complexă și mai dificilă probă, cu caracterul cel mai aplicativ în domeniul pompiestic, și anume, desfășurarea de luptă la motopompă. Cei șapte componenți ai echipei noastre — sergentul-major Dumitru Marușca, sergentul Vasile Tudora, sergentul Teodor Mesaroș, fruntașii Ioan Șerban, Nicolae Coman, Ioan Crăciun și Ștefan Nadoș — s-au comportat remarcabil, fiind distinși cu medalia de aur, iar întreaga echipă a primit o frumoasă cupă din partea organizatorilor.

În general, vreau să-mi exprim satisfacția că am participat la un asemenea concurs, unde fiecare participant a avut de învățat multe lucruri interesante. Sperăm că anul viitor, cînd probabil ediția a doua a acestor concursuri va fi organizată în țara noastră, echipa pompierilor români va avea o comportare și mai bună.

COLEGI LUI CHRIS BARNARD

De curînd, medicii africani și de origine indiană de la spitalul «King Edward» din Durban (Republica Sud Africană) au început să examineze fiecare pacient un timp mult mai îndelungat decît colegii lor albi. Așa a început o interesantă

acțiune revendicativă a colegilor nealbi ai lui Chris Barnard, vestitul chirurg sud-african care a strămutat prima inimă omenească dintr-un trup într-altul.

Originala grevă de la spitalul din Durban și-a pus ca scop să atragă atenția asupra discriminării rasiale existente în domeniul salarizării cadrelor medicale în Republica Sud-Africană. Prestînd aceeași muncă, discipolul lui Esculap cu piele albă primește anual 2 640 ranzi, în timp ce cel cu fața neagră este salarizat doar cu 1 260 ranzi...

Acțiunea a avut efecte neașteptate. Populația africană — chiar și pacienții care trebuie astfel să-și aștepte mai mult timp rîndul pentru a intra în cabinetul de consultație! — și-a exprimat sprijinul pentru revendicările medicilor. În jurul lor, arată corespondentul sud-african al revistei engleze «Economist», s-a manifestat o asemenea solidaritate, inclusiv din partea albilor, cum nu a mai fost înregistrată de la masacrul de la Sharpeville. Profesorul Gordon, decanul facultății de medicină din Natal, i-a susținut în mod public. Colegii lor albi de la «King Edward» au organizat o intrunire în care, declarîndu-se solidari cu «greviștii», au anunțat că sînt gata să le ofere contraților o parte din salariul! Un alt grup de 35 de personalități științifice — din rîndul albilor — au semnat o petiție cerînd o salarizare corectă a medicilor africani.

Revendicările acestora nu au fost încă acceptate. Dar unii reprezentanți ai autorităților locale rasiste au fost siliți, în cele din urmă, să înceapă negocieri cu medicii africani. Ceea ce, în statul în care apartheidul este ridicat la rangul de politică oficială, înseamnă un deznodămînt bogat în semnificații...

U. VĂLUREANU

Ravagiile cutremurelor recente din Turcia (sus) și Iran (jos).

COMPUTER

● O statistică oficială indică numărul fizicilor care și-au petrecut vacanța 1967 țară sau peste hotare: 20 100 000. Sau 4 din populația Franței.

● Valoarea materiilor prime existente într-un asteroid de tipul Ikarus-ului se ridică după calculele fizicienilor vest-germani, 90 000 000 000 mărci.

● 100 de noi obiective vor îmbogăți această rețeaua sanitară a R.P. Mongoliei: 34,3 milioane turgici.

● Infarctul poate fi evitat prin alimentație rațională — susțin experții medicali americani. Din cercetările lor reiese că procesele deceselor provocate de alimentația greșită este de 10 ori mai mare decît al celor datorate cancerului.

● Flota vest-germană de vase frigorifice este considerată în prezent cea mai modernă din lume: 76 unități, reprezentînd în total 301 335 tone.

● În cei 20 de ani care s-au scurs de la naționalizarea studiourilor cinematografice maghiare s-au produs în R.P. Ungară 269 filme.

● Potențialul telefonic al Italiei, spre anul acesta datorită unei infuzii de 150 miliarde lire, va asigura în 1972 un număr de 28 de aparate la fiecare 100 de locuitori.

● Un concurent redutabil pentru marile firme de cosmetice din Europa și America este grupul nipon Shiseido — 3 uzine, 2 laboratoare, 500 de produse. Clientela: 35 000 japoneze, 12 filiale în diferite puncte din lume.

● În goana după uraniu, companiile franceze speră să obțină din Africa neagră livrări anuale de 200 tone uraniu, începînd însă anul 1973.

● Schimburi economice franco-britanice. În comparație cu 1967, anul acesta vinzările de produse franceze în Anglia au crescut cu 20,2%. În schimb se înregistrează o scădere de 10,5% a desfacerii mărfurilor engleze pe piața franceză.

CRONICA DE TREI SECUNDE

Locomotivele

Dacă n-aveți ce face cu zimbeldumneavoastră — și, din cîte am vădit, sînt destul de numeroase ca să vă propun să vă uitați prin lumea noastră — cei mai simpatici și mai mulți de pe pămînt, după părerea mea, sînt locomotivele și trenurile lor. Mașina cu vapori inventată la 1830 de dl. George Stephenson a tras de curînd penultima oară un tren, în Anglia, pe linia clasică Liverpool-Manchester. Trenul special cu fotografi, teleaști, preparări pentru pasageri și șampanie (costul bilețului). Mecanicul și fochiarul au dat autografe mulțimii entuziaste. Apoi locomotiva a plecat pe ultimul drum, încet, ca spre groapă: ad Simultan — în Italia — trenul Mila San Remo, cel care duce lumea la cazinoul celebru din San Remo, nu oprește în nici una din stațiile de traseu. Un acord între cazinou și ciferate face ca acum să ajungi mai repede în sala de ruletă. Oprirea în fiecare stație enerva — pe bună dreptate — mul care joacă vrea să ajungă cît mai repede la destinație. Omul — și omul joacă — n-are răbdare cînd vorba să se arunce în fața hazardului. Omul n-are lene în domeniul norocului și nenorocului. Încrucșiți aceste două direcții, loviți cap în cap cele două locomotive — aia de s-a dus încet și care aleargă ca nebuna spre (no sau) nenoroc. Din acest «accident» feroviar natura noastră umană cîștigă o lumină în plus. Dar știu eu dacă v-a mai surdă...

Radu COSA

FLACĂRA-ALBUM

*Respectarea mele
săcută și mână de
bine aștrilor noștri.
Dorin Parga.*

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ